

Belgische Senaat

Gewone Zitting 2000-2001

2-81

Plenaire vergaderingen
Donderdag 30 november 2000

Namiddagvergadering

Handelingen

Session ordinaire 2000-2001

Sénat de Belgique

Annales

Séances plénières
Jeudi 30 novembre 2000

Séance de l'après-midi

2-81

De **Handelingen** bevatten de integrale tekst van de redevoeringen in de oorspronkelijke taal. Deze tekst werd goedgekeurd door de sprekers. De vertaling – *cursief gedrukt* – verschijnt onder de verantwoordelijkheid van de dienst Verslaggeving. Van lange uiteenzettingen is de vertaling een samenvatting.

De nummering bestaat uit het volgnummer van de legislatuur sinds de hervorming van de Senaat in 1995, het volgnummer van de vergadering en de paginering.

Voor bestellingen van Handelingen en Vragen en Antwoorden van Kamer en Senaat:
Dienst Publicaties Kamer van volksvertegenwoordigers, Natieplein 2 te 1008 Brussel, tel. 02/549.81.95 of 549.81.58.

Deze publicaties zijn gratis beschikbaar op de websites van Senaat en Kamer:
www.senate.be www.dekamer.be

Afkortingen - Abréviations

AGALEV	Anders Gaan Leven
CVP	Christelijke Volkspartij
ECOLO	Écologistes
PRL-FDF-MCC	Parti Réformateur Libéral – Front Démocratique des Francophones – Mouvement des Citoyens pour le Changement
PS	Parti Socialiste
PSC	Parti Social Chrétien
SP	Socialistische Partij
VL. BLOK	Vlaams Blok
VLD	Vlaamse Liberalen en Democraten
VU-ID	Volksunie-ID21

Les **Annales** contiennent le texte intégral des discours dans la langue originale. Ce texte a été approuvé par les orateurs.

Les traductions – *imprimées en italique* – sont publiées sous la responsabilité du service des Comptes rendus. Pour les interventions longues, la traduction est un résumé.

La pagination mentionne le numéro de la législature depuis la réforme du Sénat en 1995, le numéro de la séance et enfin la pagination proprement dite.

Pour toute commande des Annales et des Questions et Réponses du Sénat et de la Chambre des représentants: Service des Publications de la Chambre des représentants, Place de la Nation 2 à 1008 Bruxelles, tél. 02/549.81.95 ou 549.81.58.

Ces publications sont disponibles gratuitement sur les sites Internet du Sénat et de la Chambre:
www.senate.be www.lachambre.be

Inhoudsopgave

Inoverwegingneming van een voorstel	7
Mondelinge vragen	7
Mondelinge vraag van de heer François Roelants du Vivier aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling over «het mislukken van de 6 ^{de} conferentie van de partijen bij het VN-verdrag over de klimaatveranderingen» (nr. 2-394).....	7
Mondelinge vraag van de heer Vincent Van Quickenborne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «het college van deskundigen dat als opdracht heeft een wetenschappelijke studie te maken omtrent de eventuele schadelijkheid van GSM-straling» (nr. 2-395)	9
Mondelinge vraag van mevrouw Ingrid van Kessel aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opleiding verpleegkunde en de brugopleiding» (nr. 2-402).....	12
Mondelinge vraag van de heer Patrik Vankrunkelsven aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over «de terugbetaling van homeopatische raadplegingen» (nr. 2-400).....	13
Mondelinge vraag van mevrouw Jacinta De Roeck aan de minister van Landsverdediging over «de evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in typische mannenberoepen» (nr. 2-397).....	14
Mondelinge vraag van de heer Paul Galand aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de recente alarmerende ontwikkelingen met betrekking tot de mensenrechten in Tunesië» (nr. 2-399).....	16
Mondelinge vraag van de heer Michel Barbeaux aan de eerste minister over «het belang dat wordt gehecht aan tweetaligheid bij leidinggevende ambtenaren» (nr. 2-391)	18
Mondelinge vraag van de heer Jurgen Ceder aan de eerste minister over «de dagvaarding van het Vlaams Blok door de raad van bestuur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding» (nr. 2-393).....	20
Mondelinge vraag van de heer Marc Hordies aan de vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie en aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de omstandigheden waarin asielzoekers voor de deur van de Dienst Vreemdelingenzaken moeten wachten» (nr. 2-398).....	21
Mondelinge vraag van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Ambtenarenzaken en	

Sommaire

Prise en considération d'une proposition	7
Questions orales	7
Question orale de M. François Roelants du Vivier à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au secrétaire d'État à l'Énergie et au Développement durable sur «l'échec de la 6 ^{ème} conférence des parties à la convention des Nations Unies sur les changements climatiques» (n° 2-394)	7
Question orale de M. Vincent Van Quickenborne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «le collège d'experts chargé d'une étude scientifique sur la nocivité éventuelle du rayonnement du matériel GSM» (n° 2-395)	9
Question orale de Mme Ingrid van Kessel à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la formation en matière d'art infirmier et la formation donnant accès au graduat en la matière» (n° 2-402).....	12
Question orale de M. Patrik Vankrunkelsven au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur «le remboursement des consultations chez les homéopathes» (n° 2-400)	13
Question orale de Mme Jacinta De Roeck au ministre de la Défense sur «la représentation équilibrée des femmes dans les professions typiquement masculines» (n° 2-397).....	14
Question orale de M. Paul Galand au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «les récentes évolutions alarmantes en matière de droits de l'homme en Tunisie» (n° 2-399).....	16
Question orale de M. Michel Barbeaux au premier ministre sur «l'importance qui est accordée au bilinguisme chez les fonctionnaires dirigeants» (n° 2-391)	18
Question orale de M. Jurgen Ceder au premier ministre sur «la citation du Vlaams Blok par le conseil d'administration du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme» (n° 2-393).....	20
Question orale de M. Marc Hordies au vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale et au ministre de l'Intérieur sur «les conditions d'attente des demandeurs d'asile devant l'Office des étrangers» (n° 2-398)	21
Question orale de M. Hugo Vandenberghe au	

Modernisering van de openbare besturen over «de juridische consistentie van zijn tuchtrechtelijke beslissing ten aanzien van de procureur des Konings te Brussel samen met een publieke veroordeling van de betrokkene» (nr. 2-401)	22	ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur «la cohérence juridique entre sa décision disciplinaire à l'égard du procureur du Roi de Bruxelles et une condamnation publique de ce dernier» (n° 2-401).....	22
Mondelinge vraag van de heer Louis Siquet aan de minister van Financiën over «de nieuwe regels inzake belastingheffing op de uitkeringen wegens beroepsziekte en de renten uitgekeerd door het Fonds voor Arbeidsongevallen» (nr. 2-396).....	26	Question orale de M. Louis Siquet au ministre des Finances sur «la nouvelle réglementation en matière de retenues fiscales sur les indemnités pour maladie professionnelle et les allocations du Fonds des accidents du travail» (n° 2-396)	26
Mondelinge vraag van de heer Alain Destexhe aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «de loterijen, de weddenschappen en de kansspelen op internet» (nr. 2-392).....	28	Question orale de M. Alain Destexhe au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «les loteries, les paris et les jeux de hasard sur internet» (n° 2-392).....	28
Wetsontwerp betreffende de wijziging van de Overeenkomst tot oprichting van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (Stuk 2-558).....	29	Projet de loi portant sur la modification de l'Accord portant création de la Banque africaine de Développement (Doc. 2-558).....	29
Algemene bespreking	29	Discussion générale.....	29
Artikelsgewijze bespreking.....	29	Discussion des articles.....	29
Stemmingen.....	29	Votes	29
Wetsontwerp betreffende de proceduregebonden bemiddeling in familiezaken (Stuk 2-422) (Evocatieprocedure) (Nieuw opschrift)	30	Projet de loi relative à la médiation en matière familiale dans le cadre d'une procédure judiciaire (Doc. 2-422) (Procédure d'évocation) (Nouvel intitulé)	30
Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 26 juni 2000 tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de provincie- en gemeenteraden en het Europese Parlement (Stuk 2-524) (Evocatieprocedure)	30	Projet de loi complétant la loi du 26 juin 2000 visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des conseils provinciaux et communaux et du Parlement européen (Doc. 2-524) (Procédure d'évocation)	30
Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 66 van de provinciewet en tot invoeging van een artikel 242bis in de nieuwe gemeentewet, inzake het beleidsprogramma (van de heer Paul Wille c.s., Stuk 2-490)	31	Proposition de loi modifiant l'article 66 de la loi provinciale et insérant un article 242bis dans la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le programme de politique générale (de M. Paul Wille et consorts, Doc. 2-490)	31
Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap (Stuk 2-576).....	31	Projet de loi modifiant la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone (Doc. 2-576).....	31
Regeling van de werkzaamheden	31	Ordre des travaux	31
Wetsontwerp betreffende de wijziging van de Overeenkomst tot oprichting van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (Stuk 2-558).....	33	Projet de loi portant sur la modification de l'Accord portant création de la Banque africaine de Développement (Doc. 2-558).....	33
Vraag om uitleg van de heer Patrik Vankrunkelsven aan de eerste minister over «het beleid op het vlak van de nucleaire wapens» (nr. 2-278).....	33	Demande d'explications de M. Patrik Vankrunkelsven au premier ministre sur «la politique dans le domaine des armes nucléaires» (n° 2-278)	33
Vraag om uitleg van de heer Philippe Bodson aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «het reglementair kader rond het toekennen van de UMTS-licenties» (nr. 2-266).....	34	Demande d'explications de M. Philippe Bodson au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «le cadre réglementaire entourant l'octroi des licences UMTS» (n° 2-266)	34
Vraag om uitleg van de heer Vincent Van Quickenborne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en		Demande d'explications de M. Vincent Van Quickenborne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des	

Leefmilieu en aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «de veiling van de UMTS-licenties» (nr. 2-279).....	34	Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «la mise en enchères des licences UMTS» (n° 2-279)	34
Vraag om uitleg van de heer Alain Destexhe aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van de Cidex-crisis» (nr. 2-277).....	38	Demande d'explications de M. Alain Destexhe à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi de la crise du Cidex» (n° 2-277)	38
Vraag om uitleg van de heer Georges Dallemagne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van de Cidex-crisis» (nr. 2-275).....	38	Demande d'explications de M. Georges Dallemagne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi de la crise du Cidex» (n° 2-275)	38
Vraag om uitleg van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de geldende wetgeving inzake pijnbestrijding» (nr. 2-269).....	49	Demande d'explications de Mme Clotilde Nyssens à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la réglementation en vigueur en matière de prise en charge de la douleur» (n° 2-269).....	49
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over «de systematische opsporing van borstkanker» (nr. 2-271).....	52	Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur «le dépistage systématique du cancer du sein» (n° 2-271).....	52
Vraag om uitleg van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «het voorkomen van mishandeling van bejaarden en de maatregelen die daartegen genomen worden» (nr. 2-274)	56	Demande d'explications de Mme Magdeleine Willame-Boonen à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la prévention et la prise en charge de la maltraitance chez les personnes âgées» (n° 2-274)	56
Vraag om uitleg van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Financiën over «de oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen» (nr. 2-270)	58	Demande d'explications de Mme Clotilde Nyssens au ministre des Finances sur «la création d'un Office des créances alimentaires» (n° 2-270)	58
Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps aan de minister van Financiën over «de afwijzing van een CO ₂ -taks als instrument voor een Belgisch klimaatbeleid» (nr. 2-262)	61	Demande d'explications de M. Johan Malcorps au ministre des Finances sur «le refus d'une taxe sur le CO ₂ comme instrument d'une politique belge en matière de climat» (n° 2-262).....	61
Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de aandacht voor de aidsproblematiek binnen het Belgisch ontwikkelingsbeleid» (nr. 2-272).....	65	Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune au secrétaire d'État à la Coopération au développement sur «l'attention portée à la problématique du sida par la politique de la Belgique en matière de coopération» (n° 2-272)	65
Vraag om uitleg van mevrouw Meryem Kaçar aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de aandacht voor de aidsproblematiek binnen het Belgisch ontwikkelingsbeleid» (nr. 2-273).....	65	Demande d'explications de Mme Meryem Kaçar au secrétaire d'État à la Coopération au développement sur «l'attention portée à la problématique du sida par la politique de la Belgique en matière de coopération» (n° 2-273)	65
Berichten van verhindering.....	71	Excusés.....	71
Bijlage		Annexe	
Naamstemmingen	73	Votes nominatifs	73
Indiening van voorstellen	75	Dépôt de propositions.....	75
In overweging genomen voorstel.....	76	Proposition prise en considération.....	76
Vragen om uitleg	76	Demandes d'explications	76
Non-evocaties	76	Non-évocations.....	76
Indiening van een wetsontwerp	77	Dépôt d'un projet de loi	77

Arbitragehof – Prejudiciële vragen.....	77	Cour d'arbitrage – Questions préjudicielles	77
Nationaal veiligheidsplan	78	Plan national de sécurité.....	78
Deposito- en consignatiekas	78	Caisse des dépôts et consignations	78

Voorzitter: mevrouw Sabine de Bethune, eerste ondervoorzitter

(De vergadering wordt geopend om 15.10 uur.)

Inoverwegingneming van een voorstel

De voorzitter. – Aan de orde is de inoverwegingneming van het voorstel van resolutie van de heren Dallemagne en Van Quickenborne over de opheffing van de verplichting de uitslag van een AIDS-test voor te leggen om een Belgisch visum, een werkvergunning of een verblijfsvergunning te verkrijgen (2-581/1).

Leden die opmerkingen mochten hebben, kunnen die vóór het einde van de vergadering mededelen.

Tenzij er afwijkende suggesties zijn, neem ik aan dat dit voorstel in overweging is genomen en verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging (*Instemming*.)

Mondelinge vragen

Mondelinge vraag van de heer François Roelants du Vivier aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling over «het mislukken van de 6de conferentie van de partijen bij het VN-verdrag over de klimaatveranderingen» (nr. 2-394)

De heer François Roelants du Vivier (PRL-FDF-MCC). – *De VN-klimaatconferentie die plaatsvond in Den Haag op 25 november is op een sissier afgelopen.*

Deze mislukking is ontstellend want de inzet was gekend, de oplossing was uitgetekend en de in Kyoto aangegane verbintenis om de wereldwijde emissie van broeikasgassen ten opzichte van 1990 met 5,2% te verminderen, is slechts een eerste stap naar de noodzakelijke vermindering met 50 à 60%, waarover wetenschapslui het eens zijn.

Wat er ook van zij, België is gebonden als verdragsluitende partij bij de Conventie van Rio van 1992 en ondertekenaar van het Protocol van Kyoto van 1997. Welke besluiten trekt de staatssecretaris uit de mislukking van de conferentie van Den Haag? Welke kalender werd er vastgelegd voor de hervatting van de onderhandelingen? Ik heb hem iets horen zeggen over een vergadering in Bonn binnen zes maanden.

Wanneer denkt de regering het Protocol van Kyoto aan het Parlement voor te leggen?

Welke maatregelen worden overwogen om het nationaal vooropgestelde doel om ten opzichte van 1990 de emissie van broeikasgassen met 7,5% te verminderen, te bereiken en dit bij ontstentenis van een internationaal akkoord over de toepassingsmodaliteiten van het protocol van Kyoto?

De heer Olivier Deleuze, staatssecretaris voor Energie en Duurzame Ontwikkeling. – *De conferentie van Den Haag is uiteraard een mislukking, maar ik geef de voorkeur aan een mislukking die het effect heeft van een elektroshock, boven*

Présidence de Mme Sabine de Bethune, première vice-présidente

(La séance est ouverte à 15 h 10.)

Prise en considération d'une proposition

Mme la présidente. – L'ordre du jour appelle la prise en considération de la proposition de résolution de MM. Dallemagne et Van Quickenborne, concernant la suppression de l'exigence de produire les résultats d'un test de dépistage du SIDA pour l'obtention d'un visa belge, d'un permis de travail ou d'un permis de séjour (2-581/1).

Je prie les membres qui auraient des observations à formuler de me les faire connaître avant la fin de la séance.

Sauf suggestion divergente, je considérerai cette proposition comme prise en considération et renvoyée à la commission des Relations extérieures et de la Défense. (*Assentiment*.)

Questions orales

Question orale de M. François Roelants du Vivier à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au secrétaire d'État à l'Énergie et au Développement durable sur «l'échec de la 6ème conférence des parties à la convention des Nations Unies sur les changements climatiques» (n° 2-394)

M. François Roelants du Vivier (PRL-FDF-MCC). – Ce 25 novembre, la conférence de La Haye sur le réchauffement climatique, qui avait à son ordre du jour la mise en œuvre du protocole de Kyoto de 1997, s'est terminée sur un constat d'échec.

Cette absence de résultat est d'autant plus consternante que les enjeux étaient connus, les solutions identifiées et que l'engagement pris à Kyoto de réduire de 5,2% par rapport au niveau de 1990 les émissions de gaz à effet de serre à l'échelle mondiale ne constitue qu'un tout premier pas eu égard à la réduction nécessaire des émissions que les scientifiques s'accordent à situer autour de 50 à 60%.

Quoi qu'il en soit, la Belgique est liée par ses obligations de partie à la convention de Rio de 1992 et par sa signature du Protocole de Kyoto de 1997. C'est pourquoi j'interroge le secrétaire d'État. Quelles conclusions tire-t-il de l'échec de la conférence de La Haye ? Quel est le calendrier prévu pour la reprise des négociations ? Je l'ai entendu parler d'une réunion à Bonn dans les six mois.

Quand le gouvernement entend-il soumettre à assentiment du Parlement le Protocole de Kyoto ? Quelles mesures sont d'ores et déjà prévues pour atteindre l'objectif national de réduction de 7,5% des émissions de gaz à effet de serre par rapport au niveau de 1990 et cela, en l'absence d'un accord international sur les modalités d'application du protocole de Kyoto ?

M. Olivier Deleuze, secrétaire d'État à l'Énergie et au Développement durable. – A l'évidence, la conférence de La Haye a effectivement abouti à un échec. Un scénario pire encore était possible : celui d'un accord dépourvu de sens et

een akkoord dat niet echt een oplossing biedt en iedereen in slaap wiegt. De bevolking schrijft de overstromingen in Engeland, Zwitserland, Italië en elders toe aan de klimaatverandering. Ze wordt zich steeds meer bewust van de ernst van de problematiek.

De opwarming van de aarde neemt nog toe. De verdragsluitende partijen moeten zo snel mogelijk opnieuw samenkomen. Voorwaarde is wel dat er voor de nieuwe conferentie een redelijke kans op welslagen bestaat.

Die kans bestaat want in Den Haag zijn de standpunten naar elkaar toegegroeid. De volgende conferentie zal ten laatste binnen een jaar plaatsvinden in Marrakech onder het Belgisch voorzitterschap. Als de standpunten van Den Haag niet opnieuw uit elkaar groeien, is in mei een conferentie in Bonn onder het Duits voorzitterschap niet uitgesloten.

Vorige week heeft de minister van Buitenlandse Zaken meegedeeld dat de ratificering van het Protocol van Kyoto op de ministerraad komt in de loop van december. Daarna moet de Raad van State nog advies verlenen. De tekst kan wellicht in de lente van 2001 bij het Parlement worden ingediend.

Wat de maatregelen betreft die worden overwogen om onze nationale doelstelling te bereiken, wijs ik erop dat de conferentie van Den Haag niet tot doel had het protocol van Kyoto te wijzigen, maar wel de concrete uitwerking van mechanismen voor een soepele uitvoering van het protocol.

De Europese Unie en België zijn overeengekomen dat deze mechanismen betrekking mogen hebben op maximum 50% van de norminspanning die elk land moet leveren om tegen 2001 het vooropgestelde doel te bereiken.

De drie andere types van maatregelen van het ontwerp van nationaal klimaatplan dat ter sprake komt op de interministeriële conferentie over energie van 14 december, komen niet op de helling te staan door de vertraging die de concrete uitwerking van de mechanismen voor soepele toepassing heeft opgelopen. Over deze drie types van maatregelen zal overleg worden gepleegd.

Het betreft:

Ten eerste, de gebruikelijke maatregelen inzake investeringssteun voor energiebesparing;.

Ten tweede, de sectorakkoorden uitgedrukt in ton CO₂. Het protocol van Kyoto heeft het immers niet over efficiëntie;

Ten derde, een belastingvermindering op arbeid en een verhoging op energie.

Het verband tussen de fiscale maatregelen, de sectorakkoorden en de mechanismen voor soepele toepassing moet uiteraard worden vastgelegd, maar daarvoor moeten we noch de vergadering van Bonn, noch die van Marrakech afwachten.

qui aurait résolu le problème uniquement sur papier, ce qui revenait, outre l'échec, à nous servir une dose de somnifères ! A cela, je préfère l'échec accompagné d'un électrochoc. Ce dernier me semble réel. Je n'en veux pour preuve que la prise de conscience croissante de la population par rapport à ce problème. En effet, quelles que soient les considérations scientifiques ou climatologiques, chaque fois que la télévision nous montre des images d'inondations en Angleterre, en Suisse, en Italie ou ailleurs, la population pense y voir les effets du changement climatique. Par conséquent, la prise de conscience augmente.

Il faut donc se revoir le plus vite possible car, entre-temps, le réchauffement climatique va se poursuivre et s'accroître. Mais une nouvelle conférence des parties, ou du moins la continuation de la précédente, n'a de sens que s'il y a une probabilité suffisante d'arriver à un accord.

Cette probabilité existe puisque les positions se sont rapprochées lors des discussions de La Haye. On ne sait pas encore aujourd'hui quand aura lieu la prochaine réunion sur ce point. En tout cas, ce sera dans un an au plus tard à Marrakech, sous la présidence belge de l'Union européenne, mais il n'est pas exclu qu'une réunion se tienne encore sous la présidence suédoise. On parle du mois de mai à Bonn, mais la décision ne sera prise qu'après que des contacts préalables auront été établis montrant qu'il n'y pas de recul par rapport à la réunion de La Haye et qu'il ne faut pas refaire tout le travail.

La semaine dernière, le ministre des Affaires étrangères et des Relations extérieures a eu l'occasion d'informer le Sénat qu'il comptait mettre la ratification du protocole de Kyoto à l'agenda du Conseil des ministres du mois de décembre. Ensuite, la procédure prévoit de solliciter l'avis du Conseil d'État. Par conséquent, il devrait être possible de déposer le texte au Parlement au printemps 2001.

Enfin, vous me demandez quelles sont les mesures qui sont d'ores et déjà prévues pour atteindre l'objectif étant donné qu'il n'y a pas d'accord sur les modalités d'application du protocole de Kyoto. Soyons clairs, la conférence de La Haye ne portait pas sur une modification du protocole de Kyoto mais bien sur la mise en œuvre des mécanismes de flexibilité prévus par ce protocole.

L'Union européenne et la Belgique ont convenu que l'intervention des mécanismes de flexibilité serait plafonnée à 50% de l'effort qui devra être fait dans chacun des pays pour atteindre les objectifs en 2010. On parle donc de la manière d'appliquer ces mécanismes de flexibilité sachant qu'ils interviennent pour 50%.

Les trois autres types de mesures comprises dans le projet de plan climat national que j'ai distribué aux régions et qui doit faire l'objet d'une concertation lors de la conférence interministérielle de l'énergie qui aura lieu le 14 décembre prochain, ne sont évidemment pas remises en cause par le retard de la définition du mode d'application des mécanismes de flexibilité.

La concertation débute donc par ces trois types de mesures, à savoir les mesures habituelles qui doivent notamment répondre aux problèmes en matière d'aide aux investissements économiseurs d'énergie.

De heer François Roelants du Vivier (PRL-FDF-MCC). – *Ik dank de staatssecretaris voor zijn zeer volledig antwoord.*

Gewoonlijk gaat onze voorkeur niet uit naar technieken als elektroshocks. Ik ben het er wel mee eens dat de mislukking tot iets moet dienen.

Het doet me genoeg te vernemen dat het protocol nog vóór 2002 zal worden geratificeerd, zoals op Europees niveau was vooropgesteld, en dat 50% van de inspanningen zonder dralen worden geleverd.

De werkzaamheden van de interministeriële conferentie over energie van half december verdienen onze aandacht.

Ik zal dan ook zo vrij zijn de staatssecretaris hierover binnen onafzienbare tijd iets langer te ondervragen.

De voorzitter. – De heer Roelandts du Vivier mag dan een ervaren parlamentslid zijn, toch wil ik hem gelukwensen met zijn eerste toespraak in de Senaat. (*Applaus*)

Mondelinge vraag van de heer Vincent Van Quickenborne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «het college van deskundigen dat als opdracht heeft een wetenschappelijke studie te maken omtrent de eventuele schadelijkheid van GSM-straling» (nr. 2-395)

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Een paar maanden geleden stelde de ministerraad een college van deskundigen aan met als opdracht een wetenschappelijke studie te maken omtrent de eventuele schadelijkheid van GSM-toestellen en GSM-masten. Intussen blijven we wachten op het resultaat.

Een van de experten die is aangeduid in het college, professor L. Verschaeve van het Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek, is ook aangesteld als expert in een aantal particuliere geschillen, onder meer in een zaak die op 22 november jl. voor de Raad van State voorkwam. Hij verdedigde er de belangen van een bepaalde GSM-operator. In zijn conclusies stelt hij dat “geen enkele onafhankelijke expertgroep waar ook ter wereld tot de vaststelling komt dat het wonen in de nabijheid van een GSM-mast schadelijk zou zijn. (...) Metingen van het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie, het BIPT, hebben dit duidelijk

Deuxièmement, les accords de branches, sachant que le protocole de Kyoto ne parle pas d'efficacité mais de tonnes de CO₂.

Troisième mesure, un abaissement de la fiscalité sur le travail et un transfert de celle-ci vers l'énergie. Il faut évidemment déterminer le lien qui existera entre les mesures fiscales, les accords de branches et les mécanismes de flexibilité. Ce travail ne doit attendre ni une réunion à Bonn ni une réunion à Marrakech.

M. François Roelants du Vivier (PRL-FDF-MCC). – Je remercie le secrétaire d'État de sa réponse très complète.

L'électrochoc n'est pas une technique que nous aimons utiliser d'habitude : ce n'est pas une solution très douce ! Cependant, je suis d'accord avec le secrétaire d'État sur le fait que l'échec de cette conférence devait effectivement servir à quelque chose.

Je suis heureux d'entendre que la ratification du Protocole pourra intervenir avant 2002, objectif qui avait été fixé à l'échelle européenne.

Enfin, concernant les efforts domestiques, je me réjouis d'apprendre que les 50% de contribution se feront sans attendre, sans désemparer.

Par ailleurs, il me semble important, en effet, de suivre les travaux de la Conférence interministérielle de l'énergie qui se réunira vers la mi-décembre.

Dès lors, je me permettrai dans un certain temps d'interroger plus longuement le secrétaire d'État sur l'évolution de la question.

Mme la présidente. – Bien que M. Roelandts du Vivier soit un parlementaire expérimenté, je tiens à le féliciter pour sa première intervention au Sénat. (*Applaudissements*)

Question orale de M. Vincent Van Quickenborne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «le collège d'experts chargé d'une étude scientifique sur la nocivité éventuelle du rayonnement du matériel GSM» (n° 2-395)

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *Il y a quelques mois, le Conseil des ministres a chargé un collège d'experts de réaliser une étude scientifique sur la nocivité éventuelle des GSM et des pylônes GSM. Cependant, nous attendons toujours les résultats de cette étude.*

Un des experts du collège, le professeur L. Verschaeve du Vlaams Instituut voor Technologisch Onderzoek, a également été désigné en qualité d'expert dans des litiges opposant des particuliers, notamment dans une affaire passée le 22 novembre dernier devant le Conseil d'État. Il y a défendu les intérêts d'un opérateur GSM bien précis. Selon ses conclusions, aucun groupe d'experts indépendants, où que ce soit dans le monde, n'a constaté qu'il serait nuisible d'habiter à proximité d'un pylône GSM. Les mesures de l'Institut belge des services postaux et des télécommunications, l'IBPT, l'ont, écrit-il encore, clairement montré.

aangetoond”.

Dit is des te opmerkelijker nu de laatste tijd, de twijfel rond de potentiële hersenschade die GSM-apparaten aanrichten, opnieuw toeneemt. Mobiel bellende kinderen lopen namelijk kans op geheugenverlies, slaapstoornissen en hoofdpijn, aldus onderzoeker Gerard Hyland in een artikel in het vooraanstaand medisch vakblad The Lancet. De Britse regering wil een waarschuwingsteken voor elk GSM-toestel.

Wat is precies het voorwerp van de studie van het college? Betreft het enkel GSM-masten of eveneens de toestellen? Wanneer worden de resultaten verwacht van het college? Heeft de minister al enig zicht op de evaluatie? Klopt het dat verschillende gewesten weigeren om nog langer bouwvergunningen toe te staan zolang er geen duidelijkheid is betreffende de effecten van de straling? Zo ja, in welke gewesten is dit het geval?

Vindt de minister de positie van genoemde expert aanvaardbaar? Zo ja, is er bij het vormen van het oordeel geen sprake van vooringenomenheid van een van de experts? Zo nee, wat is de minister van plan te doen? Wat vindt de minister van de inhoudelijke tussenkomst van die persoon in deze zaak?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – De regering achtte het nuttig om aan een aantal experts een geactualiseerd oordeel te vragen omdat we het ons niet konden veroorloven, zoals in Groot-Brittannië of in Nederland, om een jaar tijd te besteden aan een studie. Daarom was de opdracht niet een studie ten gronde te maken, maar de wetenschappelijke stand van zaken over dit onderwerp weer te geven en er een persoonlijke appreciatie aan toe te voegen.

Er zijn drie mensen aangeduid, die niet als een college, maar elk afzonderlijk hebben gewerkt. Dat had te maken met de korte tijdsspanne die was uitgetrokken. Twee van de drie experts, met name de twee Nederlandstaligen, kwamen tot hetzelfde advies. Zij waren van oordeel dat de norm die de Wereldgezondheidsorganisatie hanteert, voldoende was voor de volksgezondheid. De andere expert was van oordeel dat de enige veilige norm 0,6 voltmeter bedraagt, dus heel wat lager dan de norm van de Wereldgezondheidsorganisatie die 42 voltmeter bedraagt. Het advies was dus verdeeld; de getallen liggen ver uit elkaar.

De vraag met betrekking tot het weigeren van bouwvergunningen kan ik momenteel niet volledig beantwoorden. Uit de gegevens waarover ik thans beschik, blijkt dat er voor een aantal dossiers op gewestelijk niveau problemen zijn omdat de minister van Ruimtelijke Ordening bouwvergunningen heeft geweigerd. Dit is in vaak het gevolg van de negatieve adviezen van de gemeente inzake de bouw van een zendmast. In Wallonië gaan de negatieve adviezen meestal uit van de minister van Ruimtelijke Ordening en is er momenteel één dossier geblokkeerd op het niveau van de gemeente. De Vlaamse minister van Ruimtelijke Ordening verklaarde dat hij nog steeds beslissingen neemt, maar in december zal er een beslissing komen op federaal niveau.

De heer Van Quickenborne trekt de geloofwaardigheid van professor Verschaeve in twijfel en vraagt zich af of er sprake kan zijn van vooringenomenheid. Professor Verschaeve is een van de beste internationaal erkende experts, die bovendien

C'est d'autant plus étonnant que, ces derniers temps, le doute sur les dommages causés au cerveau par les GSM est de plus en plus répandu. Les enfants qui utilisent un GSM risquent de souffrir de pertes de mémoire, de troubles du sommeil et de maux de tête : tel est l'avis exprimé par le chercheur Gerard Hyland dans un article de la fameuse revue médicale The Lancet. Le gouvernement britannique veut qu'une mise en garde figure sur chaque appareil GSM.

Quel est l'objet précis de l'étude du collège ? Porte-t-elle uniquement sur les pylônes GSM ou également sur les appareils ? Quand pouvons-nous espérer les conclusions de ce collège ? La ministre a-t-il déjà une quelconque idée de cette évaluation ? Est-il exact que certaines régions refusent de délivrer de nouveaux permis de bâtir tant que l'on n'aura pas fait la clarté sur les effets des rayonnements ? Dans l'affirmative, de quelles régions s'agit-il ?

La ministre juge-t-elle acceptable la position de l'expert précité ? Si oui, l'avis qui a été rendu ne risquerait-il pas d'être entaché d'un certain parti pris dans le chef d'un des experts ? Dans la négative, quelles sont les intentions de la ministre ? Que pense-t-elle de l'intervention de cette personne dans cette affaire ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Le gouvernement a estimé utile de demander un avis actualisé à un certain nombre d'experts parce que nous ne pouvions nous permettre, comme la Grande-Bretagne ou les Pays-Bas, de consacrer un an à une étude. Le but n'était pas de réaliser une étude approfondie, mais bien de connaître la position du milieu scientifique en la matière et d'y ajouter une appréciation.*

Les trois personnes désignées ont travaillé chacune individuellement, et non en tant que collège en raison du délai très court qui leur était imparti. Deux des trois experts, à savoir les deux néerlandophones, sont arrivés à la même conclusion. Ils jugeaient la norme prévue par l'Organisation mondiale de la santé suffisante en termes de santé publique. L'autre expert estimait que la norme de sécurité était de 0,6 voltmètre, donc beaucoup plus basse que la norme de l'OMS, qui est de 42 voltmètres. Les avis étaient donc partagés ; les écarts entre les chiffres sont très importants.

Actuellement, je ne peux pas vous donner une réponse complète à la question relative aux refus de permis de bâtir. D'après les données dont je dispose, il semblerait que certains dossiers posent problème au niveau régional du fait que le ministre de l'aménagement du territoire a refusé de délivrer des permis de bâtir. En général, c'est la conséquence des avis négatifs rendus par les communes sur l'implantation d'un pylône. En Wallonie, les avis négatifs émanent la plupart du temps du ministre de l'Aménagement du territoire et un dossier est momentanément bloqué au niveau de la commune. Le ministre flamand de l'Aménagement du territoire a déclaré qu'il prend encore des décisions, mais une décision interviendra au niveau fédéral dans le courant du mois de décembre.

M. Van Quickenborne met en doute la crédibilité du professeur Verschaeve et se demande s'il peut être suspecté de partialité. Le professeur Verschaeve, un des meilleurs experts internationaux, est connu pour son indépendance. Il

bekend is om zijn onafhankelijkheid. Het is normaal dat hem geregeld om advies wordt gevraagd bij geschillen. Zo doet het Brussels Gewest vaak een beroep op hem. Betekent dit dat hij niet geloofwaardig zou zijn? Bij het ICNIRP, dat overigens de wereldgezondheidsnorm bevestigt, staat hij alleszins bekend als een van de meest onafhankelijke experts, als iemand die nooit een bepaalde groep verdedigt. Er zijn inderdaad mensen die wel degelijk vooringenomen zijn. Mijn persoonlijke contacten met professor Verschaeve, noch de getuigenissen van de VITO, het ICNIRP en de Wereldgezondheidsorganisatie, doen enige twijfel rijzen omtrent de geloofwaardigheid van deze expert. De zinsnede "...geen enkele onafhankelijke expertgroep waar ook ter wereld tot de vaststelling komt dat het wonen in de nabijheid van een GSM-mast schadelijk zou zijn" verwijst wellicht naar het feit dat sommige landen, waaronder Canada, het Verenigd Koninkrijk en Nederland, een onafhankelijke groep van experts hebben samengesteld, die deze problematiek hebben bestudeerd. Al deze groepen zijn tot de conclusie gekomen dat de wereldgezondheidsnorm als een aanvaardbare norm mag worden beschouwd.

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Ik twijfel niet aan de expertise van die persoon. Ik stel wel de vraag of het niet raadzaam is dat hij, gedurende de tijd dat hij als onafhankelijk expert zijn opdracht uitvoert en waarvoor hij waarschijnlijk ook wordt betaald, zich onthoudt van tussenkomsten.

Wat de conclusies van de drie experts betreft, zegt de minister dat de twee Nederlandstaligen de norm van de wereldgezondheidsorganisatie hanteren en die voldoende vinden. De derde, waarschijnlijk een Franstalige, zegt dat een veel strengere norm zou moeten worden gehanteerd. Dat is toch een enorm verschil. Welke conclusie trekt de minister daaruit? Betekent dit dat Vlaanderen met een andere GSM-straling zal worden geconfronteerd dan Wallonië? Is dat een voorteken van federalisering van deze materie, of heeft Wallonië een andere kijk op gezondheid dan Vlaanderen? Wat is daarvan het gevolg voor de bevolking in ons land?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – De opdracht van de heer Verschaeve en de twee andere experts heeft precies drie weken geduurd. Het gaat dus niet om een permanente opdracht. De opmerking van de heer Van Quickenborne is dan ook niet terecht. Bovendien geeft de heer Verschaeve gratis advies aan de gewesten die hem daarom vragen, ook al worden hem veel adviezen gevraagd.

Wat de kern van de zaak betreft, is er wereldwijd in wetenschappelijke kringen een dominante mening over GSM-stralingen en is een kleine minderheid een andere mening toegedaan. Dat is de verklaring. De Waalse expert die dat advies gegeven heeft, kan bijvoorbeeld ook verwijzen naar een expert in Frankrijk, maar die behoort tot een minderheid. Voor mij is de kern van de zaak de follow-upstudie die nu loopt bij de Wereldgezondheidsorganisatie en waarvoor wereldwijd adviezen worden ingewonnen.

Wij zullen in december een beslissing nemen. Het belang van de volksgezondheid zal daarin zeker doorwegen.

est normal que des avis lui soient régulièrement demandés en cas de litige. C'est ainsi que la Région de Bruxelles-Capitale fait souvent appel à ses services. Serait-il moins crédible pour autant ? A l'ICNIRP, qui confirme d'ailleurs les normes de l'Organisation mondiale de la santé, il est connu pour son indépendance et comme quelqu'un qui ne prend jamais partie pour l'un ou l'autre groupe, ce qui n'est pas le cas de tout le monde. Ni mes contacts personnels avec le professeur Verschaeve ni les témoignages du VITO, de l'ICNIRP et de l'OMS ne permettent de mettre en doute la crédibilité de cet expert. La phrase selon laquelle aucun groupe d'experts indépendants, où que ce soit dans le monde, n'a constaté qu'il serait nuisible d'habiter à proximité d'un pylône GSM renvoie peut-être au fait que certains pays, dont le Canada, le Royaume Uni et les Pays-Bas, ont désigné un groupe d'experts indépendants pour étudier ce problème. Tous ces groupes sont arrivés à la conclusion que la norme de l'OMS pouvait être considérée comme acceptable.

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *Je ne mets pas en doute l'expertise de cette personne. Je me demande simplement s'il ne serait pas opportun qu'il s'abstienne de ce type d'intervention pendant qu'il remplit sa mission en qualité d'expert indépendant, mission pour laquelle il est vraisemblablement rémunéré.*

En ce qui concerne les conclusions des trois experts, le ministre dit que les deux néerlandophones appliquent la norme de l'OMS et qu'ils la jugent suffisante. Le troisième, probablement un francophone, estime qu'une norme beaucoup plus stricte devrait être appliquée. Le fossé est quand même énorme. Quelle conclusion la ministre tire-t-elle de cette situation ? La Flandre sera-t-elle confrontée à d'autres rayonnements GSM que la Wallonie ? Est-ce un signe avant-coureur d'une fédéralisation de cette matière ou la Wallonie porte-t-elle un autre regard que la Flandre sur la santé ? Quelle est la conséquence de tout ceci pour la population de notre pays ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *La mission de M. Verschaeve et des deux autres experts a duré exactement trois semaines. Il ne s'agit donc pas d'une mission permanente. La remarque de M. Van Quickenborne n'est donc pas justifiée. En outre, même si ceux-ci sont nombreux, M. Verschaeve fournit gratuitement ses avis aux régions qui le demandent.*

Quant au fond du dossier, les milieux scientifiques de par le monde ont une opinion largement partagée en ce qui concerne les radiations dues aux GSM, une minorité ayant un point de vue divergent. Voilà l'explication. L'expert wallon qui a émis cet avis peut par exemple également se référer à un expert en France, mais il s'agit d'une opinion minoritaire. Pour moi, l'étude de suivi actuellement en cours à l'Organisation mondiale de la santé, et pour laquelle des avis sont demandés dans le monde entier, revêt un caractère essentiel.

Nous prendrons une décision dans le courant du mois de décembre. L'intérêt de la santé publique sera à coup sûr

Mondelinge vraag van mevrouw Ingrid van Kessel aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opleiding verpleegkunde en de brugopleiding» (nr. 2-402)

Mevrouw Ingrid van Kessel (CVP). – Deze vraag gaat vooral over de toegang tot de beroepstitel. Het verlenen van de beroepstitel is een federale bevoegdheid. Sinds kort bestaat er voor de opleiding verpleegkunde een brugmogelijkheid tussen het secundair en het hoger onderwijs. Het is positief dat het diploma van gegradueerde verpleegkundige via die brugopleiding kan worden gehaald. Daarvoor moet wel aan een aantal voorwaarden worden voldaan. Die voorwaarden staan vermeld in het protocolakkoord dat gesloten is tussen het federale en het gemeenschapsniveau, maar worden ingevuld door de gemeenschappen die instaan voor de inrichting van de opleidingen.

De inschrijvingen voor de gewone opleiding verpleegkunde dalen, maar die voor de brugopleiding kennen steeds meer succes. Op zich is dat geen probleem. Maar ik heb wel vernomen dat de brugprogramma's al naar gelang de school heel verschillend worden ingevuld. Een licht programma kan evengoed als een zwaar programma recht geven op de beroepstitel van verpleegkundige opgeleid in het hoger onderwijs. Opdat verpleegkundigen goed zouden functioneren op de werkvloer is kwaliteitsbewaking erg belangrijk en daarover maak ik mij zorgen.

Ik heb daarover al een vraag gesteld op het Vlaamse niveau, maar daar heeft men mij naar het federale niveau verwezen. Mijn concrete vraag aan de minister is dan ook hoe de kwaliteitsbewaking bij de brugopleiding zal worden georganiseerd?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – In tegenstelling tot wat mevrouw van Kessel zegt, daalt het aantal studenten voor de opleiding verpleegkunde niet. We beschikken nu over al de cijfers van de Vlaamse Gemeenschap. Daaruit blijkt dat er voor de opleiding A1 een stijging is van ongeveer 1,5% en dus niet langer een daling. Voor de opleiding gegradueerde verpleegkundige is er een stijging van 22,5%. Wat voor een grote vooruitgang heeft gezorgd, is het sociaal akkoord dat op 1 maart is gesloten. Daarbij werden namelijk 600 plaatsen gecreëerd, waarvoor zich 1800 kandidaten hebben aangeboden. Deze alleszins goede maatregel heeft voor een stijging van 15% procent gezorgd, bovenop de natuurlijke groei van 7%. Er is dus weer hoop.

Het is juist dat er te weinig tijd was om de brugmogelijk tot in de details goed te organiseren. Uiteraard moet die mogelijkheid aan een aantal kwaliteitscriteria beantwoorden, maar het belangrijkste was dat ze werd gecreëerd. In januari zal er al een evaluatie gebeuren van de diverse programma's, zodat er bijsturing kan gebeuren met het oog op een gelijkwaardige aanpak in alle scholen waar de opleiding wordt gegeven. Ondertussen werd ook een regeringscommissaris van de Vlaamse Gemeenschap belast met het bekijken van de programma's. Dat gebeurde in overleg met de VLOR met het oog op het maken van concrete afspraken en de uitwisseling van *good practice*. In de huidige

déterminant.

Question orale de Mme Ingrid van Kessel à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la formation en matière d'art infirmier et la formation donnant accès au graduat en la matière» (n° 2-402)

Mme Ingrid van Kessel (CVP). – Cette question concerne principalement l'accès au titre professionnel, qui relève de la compétence fédérale. Depuis peu, il existe une passerelle pour la formation en soins infirmiers entre l'enseignement secondaire et l'enseignement supérieur. Le fait que le diplôme d'infirmier gradué puisse être obtenu grâce à cette passerelle constitue un élément positif. Il faut évidemment répondre à certaines conditions. Celles-ci figurent dans le protocole d'accord conclu entre les niveaux fédéral et communautaire, mais elles sont complétées par les communautés responsables de l'organisation des formations.

Les inscriptions pour la filière normale de formation en soins infirmiers sont en baisse, mais la passerelle remporte sans cesse plus de succès. Cela ne pose aucun problème en soi. Mais j'ai appris que le programme de la passerelle varie considérablement en fonction de l'école. Un programme léger peut aussi bien qu'un programme lourd donner accès au titre professionnel d'infirmier formé dans l'enseignement supérieur. Afin que ces infirmiers puissent fonctionner convenablement sur le terrain, l'assurance de la qualité est à mon sens très importante.

J'ai déjà posé une question à ce sujet à la Communauté flamande, mais on m'a renvoyé au niveau fédéral. Concrètement, j'aimerais savoir comment sera organisée l'assurance de la qualité de cette formation alternative ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – Contrairement à ce que Mme van Kessel vient de dire, le nombre d'étudiants inscrits en soins infirmiers ne diminue pas. Nous disposons actuellement de tous les chiffres de la Communauté flamande. Ceux-ci font apparaître une augmentation des inscriptions d'environ 1,5% pour la formation A1. On ne peut donc plus parler de baisse. La formation d'infirmier gradué enregistre une augmentation de 22,5%. Ce phénomène est en partie dû à l'accord social, conclu le 1er mars dernier, créant 600 places pour lesquelles 1800 candidats ont sollicité. Cette mesure, assurément excellente, a permis une augmentation de 15% en sus de la croissance naturelle de 7%. Il y a donc à nouveau de l'espoir.

Il est exact que le temps a manqué pour organiser cette passerelle dans les détails, mais le plus important était de la créer. Une évaluation des différents programmes aura lieu dès le mois de janvier afin d'harmoniser les formations de toutes les écoles. Entre-temps, un commissaire du gouvernement de la Communauté flamande a été chargé d'examiner les programmes. Cela s'est fait en concertation avec le VLOR en vue de l'établissement d'accords concrets et de l'échange de bonnes pratiques. Dans le contexte actuel, il nous semble en effet essentiel de prévoir une assurance de la qualité pour la formation en soins infirmiers. Dans la pratique, nous veillerons à ce que cela se fasse en

context lijkt het ons inderdaad essentieel dat er een kwaliteitbewaking is voor de opleiding verpleegkunde en we zullen de realisatie ervan in de praktijk in samenspraak met de gemeenschappen op de voet volgen.

Mondelinge vraag van de heer Patrik Vankrunkelsven aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over «de terugbetaling van homeopatische raadplegingen» (nr. 2-400)

De voorzitter. – Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, antwoordt namens de heer Frank Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken en Pensioenen.

De heer Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – De minister is een waardige vervanger van de heer Vandenbroucke omdat zij evenzeer als haar collega voor dit probleem bevoegd is.

Onlangs werd een campagne gelanceerd tegen het overmatig gebruik van antibiotica. Het uitgangspunt is dat geneeskunde *evidence based medicine* moet zijn en niet mag worden gebaseerd op de vraag van de patiënt of het aanvoelen van de arts. Ik ondersteun deze zienswijze omdat ze de volksgezondheid ten goede komt. Maar als de overheid de *evidence based medicine* wil promoten, dan moet ze op alle vlakken een eenduidig signaal geven.

Zo stel ik vast dat alternatieve geneeswijzen niet alleen worden geduld, maar ook worden aangemoedigd door het terugbetalen van de consultaties door de ziekenfondsen. Zelfs al zijn deze geneeswijzen op zich onschadelijk, toch kunnen ze de volksgezondheid schade toe brengen door het ongeoorloofd uitstellen van noodzakelijke behandelingen. Soms spelen ze louter in op goedkoop populisme.

Heeft de overheid gegevens omtrent het aantal homeopathische consultaties dat door de ziekenfondsen werd terugbetaald? Zo ja, over welk bedrag gaat het? Zo neen, is het in het kader van de volksgezondheid niet aangewezen over deze gegevens te beschikken?

Die terugbetalingen gebeuren met geld dat de overheid geeft aan de ziekenfondsen. Ik weet dat deze middelen worden aangevuld met bijdragen uit de privé-sector. Dit neemt niet weg dat de ziekenfondsen over genoeg middelen beschikken om niet-noodzakelijke terugbetalingen te doen. Is dat geen argument om deze subsidies terug te schroeven? Blijkbaar worden handelingen terugbetaald die de volksgezondheid mogelijk kunnen schaden. Is de minister ook niet van mening dat dergelijke terugbetalingen moeten worden verboden op grond van de noodzaak aan *evidence based medicine*?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – Minister Vandenbroucke antwoordt dat tot op heden het beroep van “homeopaat” nog niet erkend is. Wel noemt een aantal artsen zich, na het volgen van een opleiding, homeopaat. De ziekteverzekering betaalt alleen consultaties van artsen terug. Enkel als de homeopaat ook een arts is, wordt de consultatie terugbetaald. Aangezien er geen erkenning bestaat, beschikt het RIZIV niet over gegevens met betrekking tot het aantal artsen dat ook een homeopatische praktijk uitoefent.

De overheid heeft geenszins de bedoeling om langs de algemene subsidie van de ziekenfondsen de alternatieve

concertation avec les communautés.

Question orale de M. Patrik Vankrunkelsven au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur «le remboursement des consultations chez les homéopathes» (n° 2-400)

Mme la présidente. – Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement, répondra au nom de M. Frank Vandenbroucke, ministre des Affaires sociales et des Pensions.

M. Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – *Récemment, une campagne a été lancée contre l'usage excessif d'antibiotiques. Le principal argument en est que la médecine doit s'appuyer sur des thérapies dont l'efficacité est prouvée et non sur la demande du patient ou l'intuition du médecin. Je soutiens ce point de vue qui est bénéfique pour la santé publique. Mais si l'État veut promouvoir cette evidence based medicine, il doit veiller à la cohérence des signaux émis et ce à tous les niveaux.*

Or, je constate que le recours aux médecines de rechange est non seulement toléré, mais aussi encouragé par le remboursement des consultations par les mutualités. Même si ces médecines sont inoffensives, elles peuvent porter atteinte à la santé publique en différant des traitements indispensables.

Dispose-t-on de chiffres sur le nombre de consultations homéopathiques remboursées par les mutualités ? De quel montant s'agit-il ? Dans la négative, ne serait-il pas indiqué de disposer de ces données dans le cadre de la gestion de la santé publique ?

Ces remboursements se font avec des montants alloués par l'État aux mutualités, auxquels s'ajoutent des cotisations du secteur privé. Les mutualités disposent cependant de moyens suffisants pour procéder à des remboursements qui ne sont pas indispensables. N'est-ce pas un argument pour réduire leurs subsides ? Compte tenu de la volonté de promouvoir une evidence based medicine, ne conviendrait-il pas d'interdire les remboursements de traitements susceptibles de nuire à la santé publique ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Dans sa réponse, le ministre Vandenbroucke précise qu'à ce jour, la profession d'homéopathe n'est pas encore reconnue. Cependant, après avoir suivi une formation, certains médecins se disent homéopathes. L'assurance soins de santé ne rembourse que les consultations de médecins. Si un homéopathe est également médecin, la consultation sera donc remboursée. La profession n'étant pas reconnue, l'Inami ne dispose pas de données sur le nombre de médecins pratiquant l'homéopathie.*

L'État n'a nullement l'intention de financer les médecines de

geneeskunde te financieren. Wel zijn er ziekenfondsen die in het kader van een aanvullende verzekering bepaalde vormen van alternatieve geneeskunde terugbetalen. Deze terugbetalingen worden gefinancierd door aanvullende bijdragen die de patiënten zelf betalen aan het ziekenfonds van hun keuze.

Tot zover het antwoord van de minister van Sociale Zaken.

De heer Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – Ik veronderstel dat de minister toch meer kan doen dan het antwoord voorlezen, gezien deze aangelegenheid ook tot haar bevoegdheidsdomein behoort.

Sta me toe nog twee bijkomende opmerkingen te maken.

Ten eerste, neem ik het niet dat de regering niet antwoordt op mijn vraag met betrekking tot de terugbetaling van mijns inziens voor de volksgezondheid potentieel gevaarlijke handelingen en dat organisaties die voor tientallen miljarden per jaar door de regering worden gesubsidieerd, handelingen verrichten die potentieel gevaarlijk zijn. In dit verband kreeg ik toch wel graag een duidelijk antwoord.

Ten tweede ben ik het niet eens met de opmerking van de minister dat de terugbetaling van homeopatische medicamenten niet gebeurt met overheidsmiddelen. De patiënt heeft echter geen keuze. Het zijn immers niet de patiënten die kiezen voor een alternatieve geneeswijze, die de verzekering stijven, want iedereen is verplicht zich bij een ziekenfonds aan te sluiten. Bijgevolg is de overheid ook in dit opzicht betrokken partij.

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – Als ik inspring voor een collega en het antwoord maar enkele minuten vóór de vergadering ontvang, ben ik uiteraard niet in staat veel toe te voegen aan het geschreven antwoord.

Wat de kern van de zaak betreft, weet de heer Vankrunkelsven ook dat een paar ziekenfondsen hebben beslist over te gaan tot terugbetaling van homeopatische geneesmiddelen en dat dit gebeurt met middelen van de aanvullende bijdrage van hun leden. Uiteraard doen zij dit vanuit het standpunt dat hun achterban hierom vraagt.

Overigens weet de heer Vankrunkelsven ook dat het Parlement de wet in verband met de erkenning van alternatieve geneeswijzen unaniem heeft goedgekeurd. Momenteel houd ik me bezig met de uitwerking van de uitvoeringsbesluiten van die wet, wat geenszins een sinecure is. De hoofdbedoeling van de wetgever in deze aangelegenheid is in elk geval de patiënt maximale veiligheid te waarborgen.

Mondelinge vraag van mevrouw Jacinta De Roeck aan de minister van Landsverdediging over «de evenwichtige vertegenwoordiging van vrouwen in typische mannenberoepen» (nr. 2-397)

Mevrouw Jacinta De Roeck (AGALEV). – Vrouwen hebben vandaag gelukkig toegang tot alle beroepen, ook het leger, maar vaak hangt de kwaliteit van die beroepsdeelname af van de evenwichtige vertegenwoordiging van mannen en vrouwen in dat beroep. Het is al langer bewezen dat wanneer vrouwen ondervetegenwoordigd zijn in een bepaalde sector, zij daar vaker niet au sérieux worden genomen, vaker blijven

rechange par le biais des subsides accordés aux mutualités. Cependant, il y a des mutualités qui remboursent certaines formes de médecine alternative dans le cadre d'une assurance complémentaire. Ces remboursements sont financés par les cotisations complémentaires des patients à la mutualité de leur choix.

M. Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – *Puisque la question relève également de ses compétences, la ministre ne doit pas se limiter à lire la réponse de son collègue. Je ne puis accepter que le gouvernement ne réponde pas à ma question sur le remboursement de traitements à mon sens potentiellement dangereux pour la santé publique. Je ne puis admettre non plus que des organisations auxquelles le gouvernement accorde annuellement des dizaines de milliards se livrent à des opérations qui peuvent être dangereuses. J'aimerais une réponse claire à ce sujet.*

Ensuite, je ne suis pas d'accord avec la remarque selon laquelle les moyens accordés par l'État n'interviennent pas dans le remboursement des médicaments homéopathiques. Les patients qui optent pour une forme de médecine de rechange ne sont pas les seuls à alimenter les caisses des mutualités. Ici aussi l'État est partie prenante.

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Je n'ai pris connaissance de la réponse de mon collègue que quelques minutes avant le début de la séance. Je ne puis donc ajouter beaucoup de précisions.*

M. Vankrunkelsven n'ignore pas que certaines mutualités ont décidé de procéder au remboursement de médicaments homéopathiques au moyen des cotisations complémentaires de leur membres. Sans doute ces mutualités agissent-elles ainsi à la demande de leur base.

M. Vankrunkelsven n'ignore du reste pas que le parlement a adopté à l'unanimité la loi relative à la reconnaissance des médecines alternatives. Actuellement, nous en préparons les arrêtés d'exécution. L'objectif premier du législateur est de garantir au patient une sécurité maximale.

Question orale de Mme Jacinta De Roeck au ministre de la Défense sur «la représentation équilibrée des femmes dans les professions typiquement masculines» (n° 2-397)

Mme Jacinta De Roeck (AGALEV). – *Si les femmes ont actuellement accès à toutes les professions, y compris à l'armée, la qualité de leur participation dépend cependant souvent de la représentation équilibrée des hommes et des femmes au sein de la profession. Il est prouvé que lorsque les femmes sont sous-représentées dans un secteur déterminé, elles n'y sont guère prises au sérieux et sont souvent*

steken in typisch vrouwelijke taken zoals schoonmaken en administratie en ook vaker het slachtoffer zijn van mobbing: een vorm van pesten op de werkvloer die kan gaan van psychische intimidatie tot iemand systematisch beletten van te werken.

Om die typische mannenberoepen aantrekkelijker te maken voor vrouwen zijn er dringend concrete maatregelen nodig. Daarom wil ik de minister volgende vragen stellen.

Hoeveel procent vrouwen zijn er in het leger? Kan hij dat cijfer uitsplitsen volgens de functie die zij bekleden? Hoeveel procent zit er onderaan en hoeveel bovenaan de piramide?

Wordt er in het kabinet, de overheidsadministratie en/of het leger gewerkt aan een duidelijke taakomschrijving voor vrouwen?

Welke taken vervullen de vrouwen? Vervullen ze eerder een logistieke taak? Zo ja, is dit hun persoonlijke keuze of worden zij veeleer door de staf in die richting "gestuurd"?

Hoeveel vrouwen stromen door naar hogere niveaus? Wat doet de minister om deze doorstroming zo veel mogelijk kansen te geven?

Is er een intern vertrouwenspersoon of intern meldpunt waar vrouwen, maar ook mannen, die het slachtoffer zijn van mobbing terecht kunnen? Is die persoon zo gekozen dat op hem of haar vlot een beroep kan worden gedaan, met andere woorden dat er geen hiërarchische drempel is en de drempelvrees zeer beperkt blijft?

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – Op 1 november waren er in het totaal 3.055 vrouwen in de krijgsmacht. Dit stemt overeen met 7% van het totaal aantal militairen.

Sinds 1981 staan alle functies op alle niveaus in alle eenheden, staven en administraties van het departement open voor vrouwen, zonder enige beperking. Dit betekent in concreto dat vrouwen zowel in gevechtseenheden als in logistieke en administratieve diensten terecht komen. De betrokkene kiest zelf het soort eenheid en het soort functie. Kandidaat-vrijwilligers kiezen tijdens de selectieproeven in het Centrum voor Rekrutering en Selectie. Kandidaat-officieren en – onderofficieren drukken hun wensen uit in de loop van hun opleiding of academische vorming. De toewijzing gebeurt volgens de rangschikking op basis van de behaalde vormingsresultaten, zonder dat er een onderscheid wordt gemaakt tussen de mannelijke en vrouwelijke leerlingen. Ook tijdens de loopbaan wordt bij het toekennen van nieuwe functies geen rekening gehouden met het geslacht van de militair. Alle selectieproeven zijn gelijk voor mannelijke en vrouwelijke militairen.

De vrouwelijke militairen zijn proportioneel in gelijke mate vertegenwoordigd in alle graden. Met andere woorden: de bevordering en doorstroming naar de hogere graden gebeurt eveneens op gelijke basis.

Het departement telt een honderdtal vertrouwenspersonen voor slachtoffers van ongewenste seksuele intimiteiten en mobbing. Om de afstand tot de slachtoffers zo klein mogelijk te houden, zijn ze afkomstig uit alle graden en eenheden. Ze hebben allemaal een specifieke vorming gekregen, hetzij in de

maintenues dans des tâches considérées comme typiquement féminines, par exemple le nettoyage et l'administration. De surcroît, elles sont plus fréquemment victimes du harcèlement moral sur le lieu de travail, ce qui peut aller de l'intimidation psychologique jusqu'à l'empêchement systématique de travailler.

Il est urgent de prendre des mesures concrètes afin de rendre les professions typiquement masculines plus attrayantes pour les femmes. Aussi souhaité-je poser plusieurs questions au ministre.

Quel est le pourcentage de femmes à l'armée ? Ce chiffre peut-il être ventilé selon la fonction qu'elles occupent, du niveau inférieur au niveau supérieur ? Qu'en est-il de la description des tâches des femmes ? Y travaille-t-on au sein de votre cabinet, de l'administration ou de l'armée ? Quelles sont les tâches accomplies par les femmes ? S'agit-il plutôt de tâches logistiques ? Si oui, est-ce le résultat d'un choix personnel ou bien les femmes sont-elles orientées dans cette direction par le staff ?

Combien de femmes accèdent-elles aux fonctions de niveau supérieur ? Comment le ministre compte-t-il favoriser l'accès des femmes à ces postes ?

Les victimes de harcèlement – les femmes mais aussi les hommes – peuvent-elles s'adresser à une personne de confiance pour lui faire part de leurs plaintes ? Un lieu de contact est-il prévu à cet effet ? Le cas échéant, peut-on faire appel facilement et sans crainte à cette personne, sans tenir compte d'un éventuel seuil hiérarchique ?

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Au 1er novembre, les formes armées comptaient au total 3.055 femmes, soit 7% du nombre total des militaires.

Depuis 1981, dans toutes les unités, tous les états-majors et toutes les administrations du département, toutes les fonctions à tous les niveaux sont ouvertes aux femmes, sans limitation aucune. Concrètement, cela signifie que les femmes se retrouvent aussi bien dans des unités de combat que dans des services logistiques ou administratifs. L'intéressée choisit elle-même le type d'unité et de fonction. Les candidats volontaires font ce choix lors des épreuves de sélection au Centre de recrutement et de sélection. Les candidats officiers et sous-officiers font connaître leur choix au cours de leur formation. L'affectation tient compte du classement selon les résultats obtenus, sans aucune distinction entre les élèves masculins et féminins. De même, au cours de la carrière, l'attribution de nouvelles fonctions ne tient aucun compte du sexe du militaire. Toutes les épreuves de sélection sont identiques pour les militaires masculins et féminins.

Les femmes sont représentées proportionnellement dans tous les grades. La promotion et le passage vers les grades supérieurs sont organisés sur des bases identiques pour tous.

Le département compte une centaine de personnes de confiance auxquelles les victimes de harcèlement sexuel ou moral peuvent faire appel. Afin de faciliter les contacts, ces personnes sont issues de tous les grades et de toutes les unités. Toutes ont reçu une formation spécifique, que ce soit au sein de l'armée ou d'une organisation civile.

krijgsmacht, hetzij in een burgerorganisatie.

Ik stel voor u de details van de piramide toe te zenden en u zodoende een lange uitleg te besparen.

Zoals ik gisteren in de Kamercommissie al zei, heeft op 13 december een eerste algemene vergadering van de vrouwen in het leger plaatsgevonden. Op 21 december vindt een colloquium plaats en in de lente wordt opnieuw een algemene vergadering gehouden. Ik wil een concreet actieplan voorleggen opdat ook de vrouwen zich bij de strijdkrachten volledig kunnen ontplooiën.

Mevrouw Jacinta De Roeck (AGALEV). – Op één vraag kreeg ik geen duidelijk antwoord. Als de minister het antwoord hier niet kan geven, verwacht ik het in elk geval schriftelijk. Hoeveel procent vrouwen hebben een logistieke functie en hoeveel procent zitten in *the battle*?

De minister verwijst naar de bijeenkomst van 13 november. Dat is goed als eerste stap. Een delicaat probleem als de seksuele intimidatie in het leger kan toch moeilijk in grote groep worden besproken. Er moet dus een tweede stap volgen. Het geplande colloquium beschouw ik niet als volgende stap, want daar zullen ook externen aanwezig zijn. Zal daar in kleine groepen worden gewerkt? Ik hoop dat het niet zal blijven bij grote bijeenkomsten.

Ik ga niet beweren dat mannen altijd soldaatje willen spelen met geweer en tank, maar nu het leger meer en meer vredesmissies zal uitvoeren en ondersteunen, kunnen de vrouwen ook op dat vlak meer specifieke taken krijgen.

De heer André Flahaut, minister van Landsverdediging. – *Zoals ik daarnet heb gezegd, zal ik u in aanvulling op mijn antwoord de precieze cijfers bezorgen.*

Ik ben zeer bezorgd over de situatie van de vrouwen in het leger en tracht in de eerste plaats een permanente en opbouwende dialoog te voeren met de betrokkenen zelf. Samen met hen zal ik concrete voorstellen formuleren die tot hun emancipatie in het leger moeten bijdragen.

Mondelinge vraag van de heer Paul Galand aan de vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken over «de recente alarmerende ontwikkelingen met betrekking tot de mensenrechten in Tunesië» (nr. 2-399)

De voorzitter. – De heer Didier Reynders, minister van Financiën, antwoordt namens de heer Louis Michel, vice-eerste minister en minister van Buitenlandse Zaken

De heer Paul Galand (ECOLO). – *Op 28 november zijn er in verschillende dagbladen bijzonder verontrustende artikels over de mensenrechtensituatie in Tunesië verschenen.*

Net als andere bronnen maken deze artikelen melding van de schorsing, door de rechter in kort geding van de rechtbank te Tunis, van de nieuwe leiding van de Liga voor de rechten van de mens, gekozen op het congres van de Liga van 28 en 29 oktober van dit jaar.

De lokalen van de Liga werden tevens onder sekwester geplaatst.

Quant aux détails de la pyramide, je me propose de vous les envoyer, afin d'éviter un exposé qui serait fastidieux.

Comme je l'ai dit hier en commission à la Chambre, une première assemblée générale des femmes à l'armée s'est tenue le 13 novembre dernier. Un colloque aura lieu le 21 décembre prochain et une nouvelle assemblée générale sera organisée au printemps. Ma volonté est de déposer un plan concret d'action pour veiller précisément à ce que les femmes puissent également s'épanouir pleinement au sein des forces armées.

Mme Jacinta De Roeck (AGALEV). – *J'aimerais que le ministre me communique, éventuellement par écrit, le pourcentage de femmes occupant une fonction logistique et le celui des femmes affectées à des unités de combat.*

L'assemblée générale du 13 novembre est un premier pas dans la bonne direction. Cependant, une question aussi délicate que le harcèlement sexuel à l'armée ne peut être discutée en public. Le problème sera le même au cours du colloque, puisque des personnes externes y participeront. Sera-t-il possible d'y travailler en groupes restreints ?

Étant donné que l'armée sera de plus en plus appelée à remplir et à appuyer des missions de paix, les femmes pourraient se voir confier des tâches plus spécifiques dans ce cadre-là également.

M. André Flahaut, ministre de la Défense. – Comme je vous l'ai indiqué tout à l'heure, je vous fournirai les précisions chiffrées en complément de la réponse que je viens de vous donner.

Je me préoccupe fortement de la situation des femmes au sein de l'armée et je m'efforce d'avoir un dialogue permanent et constructif, en premier lieu avec l'ensemble des intéressées. C'est avec elles que je formulerai des propositions concrètes permettant de contribuer à leur émancipation au sein de l'armée.

Question orale de M. Paul Galand au vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères sur «les récentes évolutions alarmantes en matière de droits de l'homme en Tunisie» (n° 2-399)

Mme la présidente. – M. Didier Reynders, ministre des Finances, répondra au nom de M. Louis Michel, vice-premier ministre et ministre des Affaires étrangères

M. Paul Galand (ECOLO). – Des articles particulièrement préoccupants concernant l'état actuel de la situation des droits de l'homme en Tunisie ont paru dans plusieurs quotidiens du 28 novembre 2000.

Comme d'autres sources, ces articles de presse nous informent que la nouvelle direction de la Ligue des droits de l'homme, élue lors du congrès des 28 et 29 octobre de cette année, a été suspendue par le juge des référés du tribunal de Tunis.

Une mise sous séquestre des locaux de la Ligue a aussi été

Deze laatste gebeurtenis bevestigt een reeks alarmerende berichten over de verstrakking van het regime van de heer Ben Ali op het gebied van de mensenrechten. Officieel wordt dit regime als democratisch betiteld, maar intellectuelen die ervoor kiezen een bepaalde lijn niet te volgen, kunnen alleen op eigen risico oppositie voeren. Onder dit regime wordt de vrije meningsuiting zorgvuldig gecensureerd

Het onder sekwestering plaatsen van de Tunesische Liga voor de rechten van de mens en de huidige evolutie gaan volgens mij in tegen de onder meer door Tunesië ondertekende en geratificeerde associatieovereenkomsten met het oog op de totstandbrenging van een vrijhandelszone tussen sommige mediterrane landen en de Europese Unie. Elk van die associatieovereenkomsten, die België mee heeft ondertekend, bevat juridisch bindende bepalingen op het vlak van de mensenrechten.

Al deze onrustwekkende feiten nopen mij tot het stellen van volgende vragen.

Vereist de huidige situatie niet dat de overlegmechanismen over de mensenrechten worden geactiveerd, zoals in deze overeenkomsten, meer in het bijzonder in artikel 2, wordt bepaald?

Zou België, na een evaluatie van de toepassing van de overeenkomsten, met zijn Europese partners geen overleg moeten plegen over een eventuele schorsing van die overeenkomsten door de Europese Unie?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *Zoals de heer Galand weet, is het thema van de mensenrechten, met name in de relaties met Tunesië, een centrale bekommerning van zowel België als van de Europese Unie. De kwestie wordt in contacten met de Tunesische regering regelmatig aangesneden.*

De eerste inlichtingen die de minister van Buitenlandse Zaken heeft ingewonnen, bevestigen de feiten die de heer Galand in zijn vraag vermeldt. Hij wil het probleem aankaarten tijdens bilaterale contacten, maar ook op Europees niveau, in het kader van de politieke dialoog waarin de associatieovereenkomst voorziet. In die overeenkomst heeft de Tunesische regering er zich immers toe verbonden de mensenrechten te eerbiedigen.

De schorsing van de overeenkomst is een zeer drastische maatregel waartoe men enkel zijn toevlucht mag nemen als alle andere rechtsmiddelen zijn uitgeput.

De heer Michel meent dat sancties over het algemeen de burgerbevolking treffen. Sancties moeten de echte schuldigen treffen, een klaar en realistisch doel nastreven en regelmatig opnieuw worden bekeken. Ze kunnen maar het gewenste effect sorteren als ze doelgericht worden toegepast en in een realistisch tijdsperspectief worden geplaatst. In die geest werd dus contact opgenomen met de Tunesische regering, zowel bilateraal als op het niveau van de Europese Unie.

De heer Paul Galand (ECOLO). – *Ik dank de heer Reynders*

prononcée.

Ce dernier événement corrobore une série d'informations alarmantes concernant un durcissement du régime de M. Ben Ali en matière de droits de l'homme, régime pourtant officiellement défini comme démocratique, mais dans lequel toute opposition intellectuelle s'exerce aux risques et périls de celui qui fait le choix de ne pas suivre une certaine ligne. Dans ce régime, la liberté d'expression est passée au tamis de la censure.

Cette mise sous séquestre de la Ligue des droits de l'homme tunisienne et l'évolution en cours vont à l'encontre, selon nous, des accords d'association, signés et ratifiés par la Tunisie, entre autres, et visant à créer une zone de libre-échange entre certains pays méditerranéens et l'Union européenne. En effet, chacun de ces accords d'association, dont la Belgique est bien entendu cosignataire, contient des dispositions juridiquement contraignantes sur le plan des droits de l'homme.

Cet ensemble de faits inquiétants m'amène à poser les questions suivantes.

La situation actuelle n'implique-t-elle pas d'activer les mécanismes de concertation sur la question des droits de l'homme prévus par ces accords, spécialement dans l'article 2 ?

La Belgique ne devrait-elle pas discuter avec ses partenaires européens de la question d'une suspension éventuelle par l'Union européenne de l'application de ces accords, à la suite d'une évaluation de leur application ?

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Comme M. Galand le sait, le thème des droits de l'homme, notamment dans le cadre des relations avec la Tunisie, est l'une des préoccupations centrales tant de la Belgique que de l'Union européenne. La question est abordée régulièrement dans les contacts avec le gouvernement tunisien.

Les premières informations recueillies par le ministre des Affaires étrangères confirment les faits que M. Galand mentionne dans sa question. Il compte soulever ce problème dans les contacts bilatéraux, ainsi qu'au niveau européen, dans le cadre du dialogue politique inscrit dans l'accord d'association qui contient des engagements du gouvernement tunisien sur le plan du respect des droits de l'homme.

En ce qui concerne la suspension éventuelle de l'accord d'association, il s'agit d'une mesure très grave, qu'il faut seulement appliquer lorsque les autres recours possibles ont été épuisés, ce qui n'est pas encore le cas.

M. Michel estime d'une manière générale que ce sont trop souvent les populations civiles qui subissent les conséquences des sanctions. Ces dernières doivent frapper les vrais responsables, poursuivre un objectif clair et réaliste, être revues régulièrement. Elles ne produisent les résultats recherchés que si elles font l'objet d'une utilisation bien ciblée et si elles s'inscrivent dans une perspective de durée réaliste. C'est donc dans cette optique que les contacts seront pris avec le gouvernement tunisien, tant sur le plan bilatéral qu'à l'échelon de l'Union européenne, pour examiner cette question.

M. Paul Galand (ECOLO). – Je remercie M. le ministre

dat hij namens de heer Michel op mijn vraag heeft willen antwoorden.

Ik stel vast dat de Europese Unie met de Tunesische regering al herhaaldelijk contact heeft opgenomen, maar dat dit nog niet veel vruchten heeft afgeworpen. Ik verheug me erover dat de heer Michel zich persoonlijk heeft geëngageerd, temeer daar hij al meer dan eens vastbesloten is opgetreden op het vlak van de mensenrechten.

Ik hoop dat zijn engagement meer effect zal sorteren dan de stappen die de Europese Unie heeft gedaan.

Ik ben het eens met perspectief dat hier werd geopend. Sancties moeten uiteraard het nagestreefde doel bereiken en mogen de burgerbevolking niet straffen, want dat zou contraproductief zijn

Mondelinge vraag van de heer Michel Barbeaux aan de eerste minister over «het belang dat wordt gehecht aan tweetaligheid bij leidinggevende ambtenaren» (nr. 2-391)

De voorzitter. – De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen, antwoordt namens de heer Guy Verhofstadt, eerste minister.

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Op de vergadering van federale ambtenaren die de minister op 21 november laatstleden op de Heizel heeft bijeengeroepen, heeft hij op een vraag geantwoord dat volgens hem bij de keuze van leidend ambtenaren, die binnenkort volgens het mandaatsstelsel worden aangewezen, geen rekening meer dient te worden gehouden met de taalkaders.*

Die leidend ambtenaren zullen vooral bij assessment worden aangesteld en de talenkennis zal één van de criteria zijn voor hun aanstelling.

Ik ben het met de minister eens dat het wenselijk is dat de toekomstige managers van onze administratie verschillende talen verstaan. Moet echter van deze hoge ambtenaren worden gevraagd dat ze slagen voor het taalexamen van het vroegere VWS, nu Selor? Is de regering van plan af te stappen van het fundamentele beginsel van de tweetaligheid van de diensten en de eentaligheid van de personeelsleden, met uitzondering van de tweetalige kaders, en meer in het bijzonder voor de hoogste graden van de hiërarchie?

Taalpariteit is, vooral in de eerste graden van de hiërarchie, een belangrijk element van evenwicht in onze Federale Staat.

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *Ik dank de heer Barbeaux dat hij mij deze vraag stelt. Blijkbaar zou ik immers uit eigen naam gezegd hebben dat bij de keuze van de leidend ambtenaren voor de toekomstige mandaten geen rekening meer dient te worden gehouden met het taalkader! Ik heb dat nooit gezegd. Ik ben misschien onvoldoende didactisch geweest tegenover de journalisten, ofwel ligt het probleem bij hen... ik weet het niet. Laten we aannemen dat ik geen goede pedagoog ben.*

Ik heb dat in ieder geval niet gezegd.

Reynders d'avoire bien voulu répondre à ma question à la place de M. Louis Michel, empêché.

Je constate que les nombreux contacts pris jusqu'à présent par l'Union européenne avec le gouvernement tunisien n'ont pas porté beaucoup de fruits. Je me réjouis que M. Michel s'engage personnellement, d'autant qu'il a déjà fait preuve de beaucoup de détermination dans des dossiers précédents en matière de droits de l'homme.

J'espère que son engagement produira davantage d'effets que les démarches accomplies par l'Union européenne.

Je suis d'accord avec les perspectives qui ont été définies ; les sanctions doivent évidemment atteindre leurs objectifs et non pénaliser les populations civiles, ce qui serait contre-productif.

Question orale de M. Michel Barbeaux au premier ministre sur «l'importance qui est accordée au bilinguisme chez les fonctionnaires dirigeants» (n° 2-391)

Mme la présidente. – M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration, répondra au nom de M. Guy Verhofstadt, premier ministre.

M. Michel Barbeaux (PSC). – Lors de l'Assemblée des fonctionnaires fédéraux, que vous avez convoquée au Heysel le 21 novembre dernier, monsieur le ministre de la Fonction Publique, vous avez déclaré, à titre personnel, en réponse à une question posée par un membre de cette assemblée, qu'à votre avis, il n'y avait plus lieu de tenir compte des cadres linguistiques pour le choix des fonctionnaires dirigeants qui seront bientôt soumis aux futurs mandats.

On sait que ces dirigeants seront recrutés notamment par *assessment* et que la connaissance des langues sera l'un des critères du recrutement.

Je vous rejoins lorsque vous déclarez qu'il est souhaitable que les futurs managers de notre administration comprennent plusieurs langues. Faut-il aller jusqu'à exiger de ces hauts fonctionnaires la réussite de l'examen linguistique de l'ancien SPR, devenu Selor ? Entre-t-il dans les intentions du gouvernement d'abandonner le principe fondamental du bilinguisme des services et de l'unilinguisme des agents, à l'exception des cadres bilingues, et ce, en particulier pour les premiers degrés de la hiérarchie ?

On sait que la parité linguistique, surtout dans les premiers degrés de la hiérarchie, constitue un élément important d'équilibre au sein de notre État fédéral.

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – Je remercie M. Barbeaux de me poser cette question. En effet, il paraît que j'aurais déclaré à titre personnel qu'il n'y avait plus lieu de tenir compte des cadres linguistiques pour le choix des fonctionnaires dirigeants qui rempliront les futurs mandats ! Je n'ai jamais fait de telles déclarations. Peut-être n'ai-je pas été assez didactique face aux journalistes ou alors, les problèmes se situent au niveau de ces derniers... je n'en sais trop rien. Admettons que je ne sois pas un bon pédagogue.

En tout cas, je n'ai pas dit cela.

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Ik heb dat in de pers gelezen. Wat heeft de minister dan gezegd?*

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *Dat is niet de vraag die u mij gesteld hebt! U hebt mij gezegd dat ik zulke verklaringen heb afgelegd en ik kan alleen maar vaststellen dat dit niet het geval is.*

Aangezien ik mij voor de televisiecamera's heb uitgedrukt, staat het u vrij die beelden te bekijken en dan zult u zien dat ik niet verklaard heb dat bij de keuze voor leidend ambtenaren geen rekening meer dient te worden gehouden met de taalkaders. Ik heb uit mijn persoonlijke naam gesproken en heb dat ook beklemtoond; ik had het over een volgens mij aanvaardbaar denkspoor.

Ik heb alleen maar mijn persoonlijke mening gegeven over het niveau van taalkennis dat vereist is om een dienst te leiden met ambtenaren uit verschillende taalgroepen en ze te kunnen evalueren. Dat is alles! Ik denk dat mijn woorden vereenvoudigd zijn om ze politiek snediger te maken.

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – *Wat de minister uiteraard nooit doet!*

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *Soms wel, maar nu was ik ernstig!*

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Ik zou willen weten of de minister van plan is te vragen dat de toekomstige leidend ambtenaren die een mandaat krijgen en niet tot het tweetalige kader behoren, het bewijs leveren dat ze de andere taal kennen.*

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *U weet dat het niet gebruikelijk is de regering te ondervragen over haar plannen. Zoals ik overigens al vaak heb gezegd, ben ik geen voorstander van het managementbeleid gebaseerd op de tandem van de directeur-generaal en zijn taaladjunct. Ik geloof niet dat dit een goed management is. Ik zou graag hebben dat dit systeem gewijzigd wordt, maar dat betekent niet dat de taalwetgeving grondig moet worden gewijzigd. Kleine wijzigingen volstaan om de formatie functioneler te maken en het management te verbeteren.*

De heer Michel Barbeaux (PSC). – *Is de minister al dan niet van plan de taalwetgeving te wijzigen, inzonderheid de taalpariteit in de hoogste graad van de hiërarchie?*

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – *U mag mij niet vragen wat ik van plan ben. Ik begrijp dat u een incident wil uitlokken door mij aan te zetten bepaalde verklaringen te doen. Zoals voor de overige materies zal ik daar op een bepaald ogenblik over spreken binnen de regering, die de beslissing zal nemen, en dan kunnen wij er beiden over debatteren.*

M. Michel Barbeaux (PSC). – *Je l'ai lu dans la presse. Mais qu'avez-vous déclaré alors ?*

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Ce n'est pas là la question que vous m'avez posée ! Vous avez affirmé que j'avais fait de telles déclarations et je ne puis que constater que ce n'est pas le cas.*

Comme je me suis exprimé devant les caméras de la télévision, il vous est loisible de visionner ces séquences et vous verrez que je n'ai pas déclaré qu'il ne fallait plus tenir compte des cadres linguistiques pour le choix des fonctionnaires dirigeants. Je me suis exprimé à titre personnel et je l'ai d'ailleurs souligné ; j'ai fait part d'une piste de réflexion personnelle qui me semble valable.

J'ai simplement donné mon avis personnel sur le niveau de connaissance des langues nécessaire pour diriger un service comprenant des fonctionnaires de groupes linguistiques différents et pour pouvoir les évaluer. C'est tout ! Je crois que mes propos ont été simplifiés pour les rendre plus piquants sur le plan politique.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *Ce que vous ne faites bien entendu jamais !*

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Cela m'arrive parfois, mais ici, j'étais vraiment sérieux !*

M. Michel Barbeaux (PSC). – *Je voudrais savoir si vous comptez demander que les futurs fonctionnaires dirigeants soumis à mandat aient fait preuve de la connaissance de l'autre langue que la leur lorsqu'ils n'appartiennent pas à un cadre bilingue.*

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Vous savez qu'il n'est pas dans les usages d'interroger un gouvernement sur ses intentions. Par ailleurs – comme je l'ai déjà dit à maintes reprises – je n'aime pas du tout le système de management basé sur le tandem du directeur général et de son adjoint linguistique. Je ne crois pas que ce soit du bon management. Cela me plairait que l'on modifie ce système mais cela ne signifie pas qu'il faille profondément modifier la législation linguistique. Il suffirait de modifications légères pour que le cadre soit plus fonctionnel et le management meilleur.*

M. Michel Barbeaux (PSC). – *Comptez-vous, oui ou non, modifier la législation linguistique, notamment la parité linguistique au premier degré de la hiérarchie ?*

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Vous n'avez pas à m'interroger sur mes intentions. Je comprends que vous souhaitiez créer un incident en me poussant à faire certaines déclarations. Comme pour le reste, j'en parlerai à un moment donné au sein du gouvernement qui décidera et nous pourrons ensuite en débattre tous les deux.*

Mondelinge vraag van de heer Jurgen Ceder aan de eerste minister over «de dagvaarding van het Vlaams Blok door de raad van bestuur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding» (nr. 2-393)

De voorzitter. – De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen, antwoordt namens de heer Guy Verhofstadt, eerste minister.

De heer Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Onlangs spanden het Centrum voor Gelijkheid van Kansen en Racismebestrijding en de zogenaamde Liga voor Mensenrechten een proces aan tegen drie VZW's van het Vlaams Blok. Uiteraard gebeurde dit met medeweten en goedkeuring van de eerste minister, onder wiens bevoegdheid het Centrum valt. Die heeft de directeur van dit Centrum trouwens in het verleden reeds openlijk op het matje geroepen.

Het is bekend dat de eerste minister weigert parlementaire vragen over dit Centrum te beantwoorden. De eerste minister, die zich steevast verschuilt achter 'een meerderheid in de raad van bestuur', zal dan toch minstens volgende vragen over deze beheerraad kunnen beantwoorden.

Hoeveel effectieve leden telde de beheerraad op 10 oktober 2000, hoeveel zijn daarvan Nederlandstalig, hoeveel zijn Franstalig en hoeveel Duitstalig? Werd door de beheerraad van het Centrum over deze kwestie vergaderd op 10 oktober 2000? Zo ja, hoeveel leden waren daar aanwezig? Hoeveel stemden er voor een proces tegen het Vlaams Blok, hoeveel stemden tegen, hoeveel onthielden zich?

Keurde een meerderheid in de beheerraad goed dat het Centrum samen dagvaardt met de Liga, een extreem links clubje dat onlangs nog een proces voerde tegen de federale overheid bij het Arbitragehof? Vroeg het Centrum, nog voor de dagvaarding, juridisch advies over deze zaak aan externe specialisten, in casu de professoren Van Gerven en Van Orshoven? Zo ja, is dit advies een bestuursdocument dat openbaar is?

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – Bij vier vragen horen vier antwoorden.

Op 10 oktober 2000 telde de raad van bestuur van het Centrum voor gelijkheid van kansen en racismebestrijding 14 effectieve leden, van wie 6 Nederlandstaligen, 1 Duitstalige en 7 Franstaligen. Op 10 oktober 2000 telde die raad van bestuur ook 15 plaatsvervangende leden, van wie 8 Nederlandstaligen, 1 Duitstalige en 6 Franstaligen. De drie plaatsen waarvoor er geen effectieve leden zijn, hebben alle drie een voor hen aangeduid plaatsvervangend lid.

Ja, er werd op 10 oktober 2000 door de raad van bestuur vergaderd. Hoeveel leden waren daarbij aanwezig? Ze waren met zijn tien. Hoeveel stemden voor een proces tegen het Vlaams Blok, hoeveel tegen en hoeveel leden onthielden zich? De uitslag van de stemming was unaniem: 10 voor, 0 tegen en 0 onthoudingen.

Er is geen juridisch advies gevraagd aan externe specialisten, wel aan de advocaten van het Centrum en van de Liga.

De heer Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Dat is het beste

Question orale de M. Jurgen Ceder au premier ministre sur «la citation du Vlaams Blok par le conseil d'administration du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme» (n° 2-393)

Mme la présidente. – M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration, répondra au nom de M. Guy Verhofstadt, premier ministre.

M. Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Récemment, le Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme et la soi-disant Ligue des droits de l'homme ont intenté un procès à trois asbl liées au Vlaams Blok et ce, bien entendu, avec l'approbation du premier ministre.

On sait que le premier ministre refuse de répondre aux questions parlementaires relatives au Centre en question. Puisqu'il s'abrite systématiquement derrière « une majorité du conseil d'administration », il sera assurément en mesure de répondre à mes questions qui concernent précisément ce conseil.

Combien de membres effectifs le conseil d'administration comptait-il le 10 octobre 2000, et parmi eux, combien de néerlandophones, de francophones et de germanophones ? A-t-il abordé la question du procès au cours de sa réunion du 10 octobre 2000 ? Dans l'affirmative, combien de membres étaient présents ? Combien ont voté en faveur d'un procès contre le Vlaams Bloc, combien ont voté contre et combien se sont abstenus ?

Une majorité du conseil d'administration a-t-elle approuvé le fait d'assigner conjointement avec la Ligue des droits de l'homme, ce petit club d'extrême gauche qui, dernièrement encore, intentait un procès à l'autorité fédérale devant la Cour d'arbitrage ? Préalablement à l'assignation, le Centre a-t-il demandé des conseils juridiques à des spécialistes externes, à savoir les professeurs Van Gerven et Van Orshoven ? Si oui, cet avis constitue-t-il un document administratif public ?

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – Le 10 octobre 2000, le conseil d'administration du Centre pour l'égalité des chances et la lutte contre le racisme comptait 14 membres effectifs, soit 6 néerlandophones, 1 germanophone et 7 francophones. Il comptait également 15 membres suppléants, à savoir 8 néerlandophones, 1 germanophone et 6 francophones. Les trois sièges sans membre effectif sont chacun occupés par un membre suppléant désigné.

Le conseil d'administration s'est effectivement réuni le 10 octobre 2000. Dix membres étaient présents. Ils se sont prononcés à l'unanimité des présents en faveur d'un procès contre le Vlaams Blok.

Un avis juridique n'a pas été demandé à des spécialistes externes mais bien aux avocats du Centre et de la Ligue.

M. Jurgen Ceder (VL. BLOK). – Le gouvernement et le

antwoord dat ik in weken al gehoord heb.

De regering en de eerste minister geen heel prat op hun openbaarheid van bestuur. Mag ik bijgevolg een kopie krijgen van het verslag van de beheerraad van 10 oktober waar de bewuste beslissing werd genomen?

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – Uiteraard is het de eerste minister zelf die zich daarover moet uitspreken. Persoonlijk raakt het mijn koude kleren niet waar die verslagen terechtkomen. Van mij zou je dat verslag krijgen “en emballage cadeau”.

Mondelinge vraag van de heer Marc Hordies aan de vice-eerste minister en minister van Begroting, Maatschappelijke Integratie en Sociale Economie en aan de minister van Binnenlandse Zaken over «de omstandigheden waarin asielzoekers voor de deur van de Dienst Vreemdelingenzaken moeten wachten» (nr. 2-398)

De voorzitter. – De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen, antwoordt.

De heer Marc Hordies (ECOLO). – Op 23 november heeft de RTBF beelden getoond van de onwaardige omstandigheden waarin gezinnen van kandidaat-vluchtelingen vóór de deur van de Dienst Vreemdelingenzaken moeten wachten. Soms staan ze daar met hun kinderen in de regen, verschillende dagen en nachten na mekaar, en slapen ze op de banken van de Frère Orbanstraat of zoeken ze een schuilplaats in de metro, waar ze door de vijandige houding van de politie worden weggejaagd.

Dit probleem moet echt dringend worden opgelost, want we zijn al eind november. Ik vind dat niet moet worden gewacht op de gedecentraliseerde procedure en dat nu onverwijld zuiver logistieke maatregelen moeten worden genomen om deze personen onderdak te bieden. Kan naast het optrekken van een verwarmde tent niet worden gedacht aan een dringende opdracht en extra middelen voor de NGO's?

Wat de organisatie van de dienst betreft, wil men de modernste middelen inzetten om de dienstverlening te verbeteren. Kunnen de verantwoordelijken geen efficiënte regeling uitwerken - een systeem van afspraken of volgnummers -, zodat de kandidaat-vluchtelingen niet verplicht zijn om al bij dageraad, soms zelfs de dag ervoor, aanwezig te zijn?

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – Ik ben mij bewust van het probleem van de asielzoekers vóór de deur van de Dienst Vreemdelingenzaken. Daarom werd vorige dinsdag op het kabinet van minister Vande Lanotte een vergadering gehouden met de Dienst Vreemdelingenzaken, het Commissariaat-generaal en de politie van Brussel om hiervoor een oplossing te vinden. De vergadering verliep in een constructieve sfeer. Er zijn verschillende mogelijke oplossingen aangereikt en die worden in de komende dagen besproken. Ik wijs er echter op dat,

premier ministre se targuent de respecter la publicité des actes administratifs. Je souhaite donc obtenir une copie du procès-verbal de la réunion du conseil d'administration du 10 octobre.

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – Il appartient au premier ministre d'en décider. Je lui transmettrai votre demande. Je n'y vois personnellement aucune objection.

Question orale de M. Marc Hordies au vice-premier ministre et ministre du Budget, de l'Intégration sociale et de l'Économie sociale et au ministre de l'Intérieur sur «les conditions d'attente des demandeurs d'asile devant l'Office des étrangers» (n° 2-398)

Mme la présidente. – M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration, répondra.

M. Marc Hordies (ECOLO). – Le jeudi 23 novembre, la RTBF a présenté une séquence sur les conditions indignes dans lesquelles les familles de candidats réfugiés sont contraintes d'attendre devant l'Office des étrangers à Bruxelles, sous la pluie, avec des enfants, parfois pendant plusieurs jours et nuits de suite en dormant sur les bancs de la rue Frère Orban ou cherchant refuge dans le métro d'où ils sont chassés par l'hostilité de la police.

Il s'agit manifestement d'un problème à résoudre d'urgence, étant donné que nous sommes déjà à la fin du mois de novembre. Avant de reporter la solution à la décentralisation de la procédure, il me semble que des mesures purement logistiques doivent être prises sans attendre pour mettre ces personnes à l'abri. Au-delà de la simple installation d'une tente chauffée, ne peut-on penser à affecter d'urgence une mission et des moyens complémentaires aux ONG ?

Concernant l'organisation du service, à l'heure où l'on parle d'introduire les moyens les plus modernes pour améliorer l'efficacité du service public, les responsables ne peuvent-ils mettre sur pied un système efficace de rendez-vous ou de numéro d'ordre qui épargnerait à ces personnes le supplice de devoir rester sur place dès les premières lueurs de l'aube, parfois depuis la veille ?

Je remercie MM. les ministres des réponses qu'ils apporteront, j'en suis sûr, à cette situation humanitaire urgente.

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – Je suis conscient des problèmes que pose l'accueil des demandeurs d'asile devant l'Office des étrangers. C'est la raison pour laquelle une réunion a eu lieu mardi passé au cabinet de M. Vande Lanotte avec l'Office des étrangers, le Commissariat général et la police de Bruxelles afin de trouver une solution. La réunion a été constructive. Plusieurs solutions possibles ont été évoquées et seront examinées dans les prochains jours. Je tiens toutefois à préciser que, quelle que soit la solution proposée, on ne pourra jamais empêcher les candidats

welke oplossing ook wordt voorgesteld, men de kandidaat-vluchtelingen nooit kan beletten vóór het gebouw van de Dienst Vreemdelingenzaken te gaan staan uit angst niet te worden ontvangen. Ook al zouden technische middelen worden uitgewerkt, zoals het toekennen van een volgnummer, dan nog is het probleem daarmee niet opgelost, want de kandidaat-vluchtelingen zijn daar niet mee vertrouwd.

Het zal in ieder geval een tijdelijke oplossing zijn, want de hervorming van de procedure die thans wordt uitgevoerd, voorziet in de oprichting van een inschrijvingskantoor en een asieltkantoor, dus een decentralisatie van de aanvragen, en dat is een oplossing ten gronde.

De heer Marc Hordies (ECOLO). – Ik dank de minister voor zijn antwoord. Zou men echter toch niet de techniek van de volgnummers kunnen proberen? De minister gaat er immers van uit dat dit niet zal werken. Overigens zou het, gelet op de technische capaciteit van de niet-gouvernementele organisaties om het hoofd te bieden aan bepaalde dringende situaties, goed zijn daarmee snel contact op te nemen om te weten welke oplossingen zij voorstaan. Zij beschikken immers over de nodige technische bagage en deskundigheid.

Mondelinge vraag van de heer Hugo Vandenberghe aan de minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen over «de juridische consistentie van zijn tuchtrechtelijke beslissing ten aanzien van de procureur des Konings te Brussel samen met een publieke veroordeling van de betrokkene» (nr. 2-401)

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – De minister voor Ambtenaren zaken werd bij koninklijk besluit belast met de afhandeling van een tuchtdossier betreffende de procureur des Konings te Brussel, naar aanleiding van de behandeling van het onderzoek in de zaak-Benaïssa. Terzake gaat het om de toepassing van artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek, dat zegt dat een magistraat die zijn ambtelijke verplichtingen niet naleeft, een tuchtrechtelijke sanctie kan krijgen. De minister meende dat er geen reden was om de procureur enige tuchtrechtelijke sanctie op te leggen. In een persconferentie en in publieke verklaringen heeft hij echter zijn andere overwegingen in de verf gezet, namelijk dat de leiding die de procureur geeft aan het parket te Brussel, functionele beheersfouten vertoont. Zo'n publieke veroordeling, die in feite een veel omvangrijker grievend gevolg heeft voor de betrokkene dan een louter tuchtrechtelijke sanctie, doet vragen rijzen naar de juridische grondslag ervan.

Geeft het koninklijk besluit dat de minister opdraagt deze tuchtzaak te onderzoeken, hem de bevoegdheid om te oordelen over de leiding die de procureur geeft aan het parket van Brussel?

Wanneer de minister optreedt in het kader van artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek en dus als rechter oordeelt, kan hij dan uitspraken doen over feiten waarvan hij oordeelt dat ze geen tuchtrechtelijke gevolgen moeten hebben?

Acht hij het aangewezen dat een rechter in tuchtzaken persconferenties geeft om zijn beslissingen toe te lichten en dat hij zijn beoordeling over het management mededeelt aan de eerste minister en de minister van Justitie?

Meent hij dat de minister van Justitie kan ingaan op zijn

réfugiés de s'installer devant le bâtiment de l'Office des étrangers de peur qu'ils ne soient pas reçus. Même si des moyens techniques tels que l'attribution d'un numéro étaient éventuellement mis en œuvre, le problème ne serait pas résolu pour autant puisque les candidats réfugiés ne sont pas familiarisés avec pareil système.

Quelle que soit la solution, elle est temporaire puisque la réforme de la procédure actuellement en cours prévoit le système du bureau d'inscription et du bureau d'asile, soit une décentralisation des demandes, ce qui apporterait une solution quant au fond.

M. Marc Hordies (ECOLO). – Monsieur le ministre, je vous remercie de votre réponse. Ne pourrait-on pas malgré tout essayer la technique des numéros ? Vous partez en effet du principe que cela ne pourrait pas fonctionner. Par ailleurs, vu la capacité technique des organisations non gouvernementales de pouvoir gérer certaines situations d'urgence, il serait important et utile de les contacter rapidement afin de savoir quels types de solution elles préconisent. Elles disposent en effet de la technicité et de la compétence en la matière.

Question orale de M. Hugo Vandenberghe au ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration sur «la cohérence juridique entre sa décision disciplinaire à l'égard du procureur du Roi de Bruxelles et une condamnation publique de ce dernier» (n° 2-401)

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – Le ministre de la Fonction publique avait été chargé par arrêt royal du traitement d'un dossier disciplinaire concernant le procureur du Roi de Bruxelles, dans le cadre de l'enquête Benaïssa et en application de l'article 404 du Code judiciaire. Cet article stipule qu'un magistrat qui ne remplit pas ses obligations de fonction peut se voir infliger une sanction disciplinaire. Le ministre a estimé qu'il n'y avait aucune raison de prendre une telle sanction contre le procureur. Cependant, lors d'une conférence de presse et de déclarations publiques, il a considéré que la direction du parquet de Bruxelles par le procureur comportait des fautes d'organisation fonctionnelles. Un tel jugement public est en fait bien plus blessant qu'une sanction purement disciplinaire.

L'arrêté royal qui chargeait le ministre de cette enquête disciplinaire lui donnait-il le pouvoir de porter un jugement sur la direction du parquet de Bruxelles par le procureur ? Lorsque le ministre agit en tant que juge conformément à l'article 404 du code judiciaire, peut-il faire des déclarations sur des faits qu'il estime à l'abri de suites disciplinaires ? Pense-t-il qu'un juge disciplinaire peut organiser des conférences de presse pour expliquer ses décisions et qu'il peut transmettre son avis sur la gestion au premier ministre et au ministre de la Justice ? Croit-il que le ministre de la Justice peut suivre sa suggestion de prendre des mesures contre le procureur en raison de sa mauvaise gestion du dossier Benaïssa, alors qu'il a été décidé auparavant que ce même ministre ne pouvait manifestement pas intervenir dans le volet juridique de l'affaire ?

Le ministre estime-t-il que la mesure qu'il a suggérée et qui constitue en fait une sanction disciplinaire déguisée est

suggestie om maatregelen te nemen tegen de procureur wegens slecht beheer in het dossier-Benaissa, wanneer vroeger werd geoordeeld dat dezelfde minister juridisch kennelijk in deze zaak niet kon optreden?

Is hij van oordeel dat de door hem gesuggereerde maatregel, die gelet op de context in feite een vermomde tuchtsanctie is, juridisch consistent is?

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – Ik behoor, zoals senator Vandenberghe, tot de traditionele school die voorstander is van het geheim van het onderzoek en die van oordeel is dat een tuchtrechtzaak in het geheim moet verlopen. Ik voel me echter een beetje ouderwets wat die ideeën betreft. De heer procureur-generaal Van Oudenhove, bijvoorbeeld, die mij in de pers de les leest over stilzwijgen, zou zich misschien beter bezighouden met de loslippigheid en de lekken in zijn parket, waar zelfs kopieën van processen-verbaal rond dwarrelen. In zijn plaats zou ik me daar zorgen om maken. Ik moet me daar echter niet over uitspreken.

Ik heb niets tegen een procureur die wordt aangewezen om de pers te woord te staan. Ik heb wel problemen met al wat daarnaast gebeurt, zoals het telefoneren en het doorgeven van informatie.

Het Parlement moet ook weten wat het doet. De verdediging van de heer Dejemppe heeft op een bepaald ogenblik gezegd dat er niet meer geoordeeld kan worden na de mediashow die het Parlement gedurende weken heeft opgevoerd, via rechtstreekse uitzendingen. Ik heb dat weerlegd, maar met pijn in het hart. Dat was misschien een soort voorbereiding van tuchtrecht, en het speelde zich af in de volledige openbaarheid. Ik ben er nog niet zo zeker van of het Europees Hof mijn weerlegging ter zake, waarvan ik geloof dat ze juridisch juist is, volledig zou overnemen indien deze zaak voor het Hof zou komen. Ik heb ooit al arresten gelezen die op zijn minst wijzen in de richting van het niet aanvaarden van zo een openbaarheid die voorafgaat aan tuchtzaken. Daarom heb ik mij bij het tuchtonderzoek niet gesteund op het onderzoek in de parlementaire onderzoekscommissie, maar telkens de feiten die eventueel in aanmerking zouden worden genomen, opnieuw laten onderzoeken. Het is dan eigenaardig dat de heer Vandenberghe vandaag het verwijt maakt dat iemand iets durft te zeggen over deze zaak.

Dan de zaak zelf. Op een bepaald ogenblik heb ik de betrokkene gehoord. De betrokkene heeft dat zelf bekendgemaakt en er een week later een interview van een bladzijde lang over gegeven. Hij heeft dat recht en ik betwist dat niet.

Vrijdag heb ik, vooraleer de uitspraak officieel werd betekend, uit fair play aan de drie advocaten een exemplaar bezorgd van de begeleidende brieven en van de beslissing. Ik heb aan twee van hen gevraagd of ik erop kon rekenen dat deze documenten niet aan de pers zouden worden doorspeeld. Een van de advocaten heeft me dat verzekerd. De andere maakte voorbehoud en wilde eerst zien wat er in de documenten stond. De procureur des Konings van Brussel heeft zijn parket gemeld dat hij vrijgesproken was. Het is geen leugen, maar het is niet de volledige waarheid.

Een van de substituten van het parket van Brussel heeft echter

juridiquement cohérente ?

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Tout comme M. Vandenberghe, j'appartiens à l'école traditionnelle favorable au secret de l'enquête. Toutefois, je me sens un peu vieux jeu à cet égard. Le secret de l'enquête n'existe plus depuis longtemps au parquet de Bruxelles. Je n'ai rien contre un procureur qui a été désigné pour recevoir la presse mais j'ai un problème avec les coups de téléphone et avec la transmission de l'information.*

La défense de M. Dejemppe a déclaré un jour qu'il n'était plus possible de prononcer un jugement après le show télévisé qui s'est déroulé durant des semaines au Parlement. J'ai réfuté cette déclaration. Il s'agissait aussi de droit disciplinaire, tout au moins de sa préparation, et cela s'est déroulé en toute transparence. Je ne suis pas encore certain que la Cour européenne de Justice reprendrait totalement ma réfutation si l'affaire était portée devant elle. J'ai déjà lu des arrêts qui vont à tout le moins dans le sens qu'il ne faut pas accepter une telle transparence avant des affaires disciplinaires. C'est pourquoi, plutôt que de m'appuyer sur l'enquête de la commission parlementaire, j'ai fait réexaminer tous les faits. Il est donc curieux que M. Vandenberghe reproche aujourd'hui que quelqu'un ose s'exprimer sur cette affaire.

J'en viens à l'affaire elle-même. A un certain moment, j'ai entendu le procureur qui, une semaine plus tard, a accordé une entrevue à ce sujet. C'est son droit et je ne le conteste pas. Vendredi, avant que le jugement ne soit rendu officiel, j'ai remis par fair play aux trois avocats un exemplaire de la décision et des lettres d'accompagnement. J'ai demandé à deux d'entre eux de ne pas communiquer ces documents à la presse. Un des avocats me l'a promis, l'autre a émis des réserves, voulant d'abord prendre connaissance du contenu des documents. Le procureur du Roi de Bruxelles a annoncé à son parquet qu'il était blanchi. Ce n'était pas un mensonge mais ce n'était pas non plus tout à fait vrai. Un des substituts du parquet de Bruxelles a cependant averti la presse. Ni moi ni les avocats ne l'avons fait. Le communiqué de samedi à la presse est donc juste mais incomplet.

Dans cette histoire, je me suis jusqu'à présent refusé à tout commentaire, aussi bien vis-à-vis de la presse que du Parlement. Si j'avais continué à me taire, j'aurais passé pour un innocent et je n'y suis pas disposé. J'ai donc lu un texte sans y ajouter de commentaires. Dans ce texte, j'ai constaté que deux des trois faits me paraissent prouvés mais que, suivant l'interprétation juridique de l'article 404 entre-temps modifié, aucune sanction disciplinaire ne pouvait être prise. Il s'agit en effet de fautes de gestion. Je devais cependant expliquer pourquoi l'article 404 ne s'appliquait pas. Je devais être honnête. Maintenant, cette faute serait toutefois bien susceptible de sanction.

Par ailleurs, il m'est parfaitement loisible de transmettre la

de pers verwittigd. Ik heb dat niet gedaan en ook de advocaten niet. De heer Van Oudenhove kan misschien daarover een onderzoek instellen.

Het persbericht van zaterdag is dus juist, maar onvolledig.

Het spijt mij, maar in dit verhaal heb ik tot op heden zowel de pers als het Parlement telkens elke commentaar geweigerd. Indien ik nu na al die verklaringen zou blijven zwijgen, zou ik echter de rol van onnozelaar spelen en daartoe ben ik niet bereid. "Te veel is *trop* en *trop* is te veel." In die omstandigheden heb ik zonder commentaar een tekst voorgelezen en die tekst is ter beschikking. In die tekst heb ik vastgesteld dat ik twee van de drie feiten bewezen acht, maar dat ingevolge de juridische interpretatie van het intussen gewijzigde artikel 404 er geen tuchtsanctie kan worden genomen. Het ging immers om fouten in het management. Ik moest toch uitleggen waarom fouten in artikel 404 niet van toepassing is. Ik moest eerlijk zijn. Nu zou deze fout echter wel strafbaar zijn.

Het staat mij daarenboven volkomen vrij om de beslissing over te zenden en in een begeleidend schrijven mijn overwegingen mee te delen. Rechters maken toch ook overwegingen. Wat stond er niet allemaal in de overwegingen bij de zaak-Van den Boeynants? Ik mag toch ook overwegingen maken, in dit geval dat er managementsfouten werden gemaakt. Ik mag de minister van Justitie daarop attent maken en dan behoort het tot zijn verantwoordelijkheid uit te maken wat hij daarmee denkt te doen. Ik ga dus niet antwoorden op de vraag of de minister van Justitie gezien zijn voorgeschiedenis wel in staat is dit te doen. In die kwestie moet de minister zelf zijn standpunt bepalen. Maar aangezien het hier gaat om een functionele vraag, en niet om een tuchtprocedure, lijkt er wat mij betreft geen probleem voor de minister van Justitie te bestaan.

Ik was uiteraard bevoegd om mij uit te spreken over het beheer van het parket, want de feiten dienden te worden onderzocht en de onderzochte feiten mag ik zonder enige betwisting kwalificeren.

Ik heb dat lek niet georganiseerd. Mocht iedereen gezwegen hebben, dan zou ik geen enkele verklaring hebben afgelegd. Eenieder moet zijn verantwoordelijkheid op zich nemen. Dat heb ik ook verklaard alvorens de pers te woord te staan.

Het was aangewezen mijn beslissing mee te delen aan de eerste minister en aan de minister van Justitie.

Het gaat hier niet om een vraag tot vermomde tuchtsanctie. Ik heb immers geen tuchtsanctie opgelegd. In de overheidsdiensten zullen er binnenkort ook functie-evaluaties gebeuren. Het kan zijn dat iemand geen enkele fout maakt die een tuchtsanctie verantwoordt, maar toch niet goed functioneert in een bepaalde functie.

Tot daar mijn antwoorden op een rijtje.

De heer Hugo Vandenberghe (CVP). – Minister Van den Bossche stond als advocaat al bekend om zijn snedige antwoorden. Als vragen hem in moeilijkheden brengen, dan verstrekt hij briljante antwoorden, maar naast de kwestie. Dat was vandaag niet anders.

Mijn vraag ging niet over procureur-generaal Van Oudenhove, noch over persconferenties of perslekken. Van

décision accompagnée d'un texte avec mes considérations. Les juges en formulent aussi. J'ai donc indiqué que des fautes de gestion avaient été commises. Je peux demander au ministre de la Justice d'y être attentif et il lui appartient de décider ce qu'il va faire.

Je n'ai pas organisé cette fuite. Si tout le monde s'était tu, je n'aurais fait aucune déclaration. Enfin, il était indiqué de communiquer ma décision au premier ministre et au ministre de la Justice.

Il ne s'agit pas d'une sanction disciplinaire déguisée. Des évaluations fonctionnelles seront effectuées sous peu au sein de la fonction publique. Il peut arriver que quelqu'un ne commette aucune faute passible d'une sanction disciplinaire, mais ne fasse néanmoins pas correctement son travail.

M. Hugo Vandenberghe (CVP). – *Comme d'habitude, M. Van den Bossche a répondu brillamment, mais à côté de la question. Celle-ci ne portait ni sur les conférences de presse, ni sur les fuites. Je souhaitais savoir si l'attitude du ministre de la Fonction publique était juridiquement conséquente. Il ne m'a pas répondu.*

Le ministre estime qu'il ne peut prendre aucune sanction en

perslekken gesproken, zou ik durven verwijzen naar de wijze waarop de heer De Croo - die vandaag toch een hoge functie bekleedt - destijds is opgetreden tegen perslekken in een zaak waarbij een vice-eerste minister was betrokken. Aan dat soort oude politieke cultuur willen wij ons niet schuldig maken.

De bedoeling van mijn vraag was te weten te komen of de houding van de minister van Ambtenarenzaken juridisch consistent is en op die vraag heb ik geen antwoord gekregen. In dit dossier, dat ik overigens niet ken, wil ik mij zeker niet in de plaats van de minister stellen.

De minister is van oordeel dat hij met toepassing van het oude artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek geen sancties kan nemen. Met het nieuwe artikel 404 zou hij wel sancties kunnen nemen tegen managementfouten, maar dat was nog niet van toepassing op het ogenblik van de feiten.

Voor de radio verklaarde de minister van Ambtenarenzaken dat de minister van Justitie op basis van managementfouten over een overplaatsing zou kunnen beslissen. De minister van Ambtenarenzaken heeft ook verwezen naar het vonnis in eerste aanleg in de zaak van de heer Van den Boeynants. De hele juridische wereld was van oordeel dat dit vonnis de onpartijdigheid van de rechter aantastte.

De rechter moet onpartijdig blijven en is enkel gevat door de feiten. Hoe kan de minister eerst oordelen dat er geen reden is voor een tuchtrechtelijke vaststelling en vervolgens maatregelen suggereren die door de minister van Justitie en de eerste minister zouden moeten worden genomen? In het kader van artikel 404 van het Gerechtelijk Wetboek treedt de minister van Ambtenarenzaken als rechter op, maar hij heeft niet het recht uit te leggen dat de vrijspraak een genuanceerde vrijspraak is en eigenlijk een verborgen veroordeling inhoudt.

Ik geef de minister een concreet voorbeeld om mijn stelling te illustreren. Stel dat de minister als advocaat voor Raad van de Orde van Advocaten tuchtrechtelijk wordt vervolgd en dat de conclusie is dat hem niets te verwijten valt, maar dat zijn dossier inhoudelijk slecht is samengesteld. Het voorbeeld is louter theoretisch, want iedereen weet dat de minister een briljant jurist is! Het publiek maken van die uitspraak houdt wel een verborgen sanctie in, want het tast de beroepsintegriteit aan.

Hoe kan men in het jaar 2000 oordelen over feiten van 1992 wanneer ondertussen allerlei maatregelen genomen zijn? Ik meen trouwens dat die maatregelen onvoldoende zijn. We weten allemaal dat er problemen zijn in het gerechtelijk arrondissement Brussel, maar daarvoor is die ene persoon niet verantwoordelijk. Waarom op basis van één enkel dossier een algemeen oordeel vellen over de beheersmethodes, ook wanneer er voor dit dossier bij de hele rechterlijke macht tekortkomingen zijn vastgesteld? Een publieke veroordeling gaat veel verder dan een tuchtrechtelijke sanctie die de minister eventueel had kunnen opleggen. De minister is niet ernstig wanneer hij ervan uitgaat dat zijn beslissing geheim kan blijven. In een dergelijke aangelegenheid, waarvoor een onderzoekscommissie is opgericht die in alle openbaarheid heeft gewerkt en waarbij het dossier door de ministers van Justitie en Openbaar Ambt is onderzocht, is het evident dat iedereen uitkijkt naar de conclusies en dat de bekendmaking een publiek karakter heeft. Ik vrees dat de minister van Justitie in grote moeilijkheden is gebracht. Als hij eventueel

application de l'ancien article 404 du code judiciaire. Le nouvel article 404 lui permettrait de décider de sanctions contre des fautes de gestion, mais il n'était pas encore en vigueur au moment des faits.

Le ministre a déclaré à la radio que son collègue de la Justice pourrait décider d'une mutation sur la base de fautes de gestion. Comment peut-il d'abord estimer qu'il n'existe aucune raison d'infliger une sanction disciplinaire et ensuite suggérer des mesures au ministre de la Justice ? Dans le cadre de l'article 404, le ministre de la Fonction publique agit en tant que juge mais il n'a pas le droit d'expliquer que l'acquittement est nuancé et comporte un réprobation cachée.

Comment peut-on se prononcer en 2000 sur des faits qui se sont déroulés en 1992, alors qu'entre-temps, toute sorte de mesures ont été prises ? Celles-ci sont d'ailleurs insuffisantes. Nous savons tous que l'arrondissement judiciaire de Bruxelles connaît des problèmes, mais ce n'est pas une seule personne qui en est responsable. Pourquoi émettre un jugement général sur des méthodes de gestion à partir d'un seul dossier alors qu'auparavant, des lacunes avaient été constatées dans l'ensemble de l'appareil judiciaire ? Une réprobation publique va plus loin qu'une sanction disciplinaire que le ministre aurait pu prendre.

En outre, le ministre n'est pas sérieux lorsqu'il affirme que sa décision aurait pu rester secrète. Quand il y a création d'une commission d'enquête, qu'elle travaille publiquement et que le dossier est examiné par les ministres de la Justice et de la Fonction publique, il est évident que chacun attend les conclusions et que leur publication revêt un caractère public. Je crains que le ministre de la Justice ne se trouve devant de grandes difficultés. On considérera une éventuelle mutation comme une sanction disciplinaire déguisée contre laquelle un recours pourra être introduit auprès du Conseil d'État.

een overplaatsingsmaatregel neemt, dan zal dat overkomen als een verborgen tuchtsanctie, waartegen bij de Raad van State een verhaal kan worden ingesteld.

De heer Luc Van den Bossche, minister van Ambtenarenzaken en Modernisering van de openbare besturen. – In de eerste plaats moet men bij de beoordeling de feitelijke en de juridische bewijslast onderzoeken. Twee feiten in de tenlastelegging zijn juist, maar ze zijn juridisch tuchtrechtelijk niet strafbaar. Deze vaststelling vereist een motivering. Tot in 1981 bestond er een constante tuchtrechtspraak, volgens welke deze feiten strafbaar werden geacht. Ik geef eerlijk toe dat ik niet weet waarom dit sindsdien niet meer het geval is. Bij de herziening van deze wet heeft de wetgever geen uitermate goed werk geleverd. Het is onmogelijk te oordelen of het al dan niet om een interpretatieve herziening gaat. Volgens het ene document is dit wel degelijk het geval; volgens het andere niet. Mijn interpretatie is in het voordeel van de betrokken persoon. De heer Vandenberghe moet begrijpen dat ik mij genoodzaakt zie uit te leggen waarom de bepaling in het geval van de heer Dejemeppe niet van toepassing is.

Mijn uitspraken werden inderdaad openbaar gemaakt, maar is dit wel mijn schuld? Iemand anders heeft daarvoor gezorgd. Blijkbaar heeft de betrokkene zelfs commentaar gegeven en heeft hij de pers te woord gestaan. Ik begrijp heel goed op welke manier dit is gebeurd. Waarschijnlijk werd hij zelf door de pers gecontacteerd. Ik ben het in zekere zin met de heer Vandenberghe eens dat deze zaak in elk geval openbaar zou zijn gemaakt. Dit is ook de reden waarom ik contact heb opgenomen met de advocaten. Ik kon alleszins verwachten dat er vroeg of laat in het Parlement over zou worden gesproken. Vanaf dat ogenblik zou de jacht op het document in kwestie open zijn. Hoewel ik hen daartoe heb uitgenodigd, achtten de advocaten het niet nodig deze zaak op te lossen. Ik moet mij dus in de plaats stellen van de zogenaamde magistraat die eender welke uitspraak aanvaardt, met het verschil dat ik begin september geen inaugurale rede kan houden om zonder tegenspraak commentaar te geven. Ik vind het dan ook niet meer dan logisch dat ik heb gezegd wat er te zeggen was en dat ik deze vraag heb opgeworpen in een begeleidende brief aan de minister van Justitie. Indien hij de veertig bladzijden van het dossier leest, zal die vraag bij hem overigens automatisch opkomen. Of hij aan mijn brief gevolg wenst te geven, is zijn zaak.

Mondelinge vraag van de heer Louis Siquet aan de minister van Financiën over «de nieuwe regels inzake belastingheffing op de uitkeringen wegens beroepsziekte en de renten uitgekeerd door het Fonds voor Arbeidsongevallen» (nr. 2-396)

De heer Louis Siquet (PS). – *Als gevolg van de nieuwe regels inzake belastingheffing op de uitkeringen wegens beroepsziekte en de renten uitgekeerd door het Fonds voor Arbeidsongevallen is het belastbaar inkomen van verschillende gezinnen gedaald. In de programmawet is immers beslist 20% van genoemde toelagen vrij te stellen van belastingen.*

Door die daling van het belastbaar inkomen zouden verschillende gezinnen met schoolgaande kinderen ten laste, normaal gezien beantwoorden aan de voorwaarden voor het

M. Luc Van den Bossche, ministre de la Fonction publique et de la Modernisation de l'administration. – *Dans ce dossier, deux faits du chef d'accusation sont exacts mais ne peuvent juridiquement faire l'objet d'une sanction disciplinaire. Cette constatation appelle une motivation. Jusqu'en 1981, il existait une jurisprudence constante qui considérait ces faits comme punissables. J'ignore pourquoi ce n'est plus le cas. Lors de la révision de cette loi, le législateur n'a pas fait de l'excellent travail. Il est impossible de déterminer s'il s'agit d'une révision interprétative. Mon interprétation est favorable à la personne concernée.*

Mes propos ont été publiés, mais est-ce bien ma faute ? Quelqu'un d'autre y a veillé, sans doute l'intéressé lui-même. Il a probablement été contacté par la presse. De toute façon, l'affaire aurait été rendue publique. C'est pourquoi j'ai pris contact avec les avocats. Je pouvais parfaitement attendre qu'on en discute au Parlement. À partir de ce moment, la chasse au document en question aurait été ouverte.

J'ai donc dit ce qu'il fallait dire et j'ai soulevé la question dans une lettre au ministre de la Justice. Il lui revient de décider si une suite doit lui être donnée.

Question orale de M. Louis Siquet au ministre des Finances sur «la nouvelle réglementation en matière de retenues fiscales sur les indemnités pour maladie professionnelle et les allocations du Fonds des accidents du travail» (n° 2-396)

M. Louis Siquet (PS). – La nouvelle réglementation en matière de retenues fiscales sur les indemnités pour maladie professionnelle et les allocations du Fonds des accidents du travail a réduit le revenu imposable de plusieurs ménages. Il a en effet été décidé, dans la loi-programme, d'immuniser 20% des allocations précitées.

Du fait de cette réduction du revenu imposable, plusieurs ménages, ayant à charge des enfants en âge de faire des études, devraient normalement remplir les conditions pour bénéficier de bourses d'études.

toekennen van studiebeurzen.

Het gaat om gezinnen van wie het netto belastbaar beroepsinkomen vóór de hervorming nauwelijks hoger was dan het grensbedrag van 889.600 frank waaronder het recht op studietoelagen gold.

Jammer genoeg lijkt de administratie van de belastingen nog niet in staat om attesten af te geven die aantonen dat het beroepsinkomen van die gezinnen inderdaad gedaald is als gevolg van de nieuwe regels.

Kan de minister nagaan welke maatregelen kunnen worden genomen opdat die gezinnen binnen de door de diensten voor de studiebeurzen opgelegde termijn hun recht kunnen doen gelden?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *De wet van 19 juli 2000 stelt inderdaad bijna 90% van de begunstigen van renten voor arbeidsongevallen en beroepsziekten vrij van belastingen in geval van invaliditeit tot 20%. De nieuwe wetgeving heeft indirecte gevolgen. Ze vermindert immers de belastingen zelf, maar door de vermindering van het belastbaar inkomen kan ze ook toegang geven tot andere rechten, zoals studietoelagen.*

De automatische terugbetaling van de geïnde belastingen heeft terugwerkende kracht, ook voor de inkomsten van 1999. Tot dan is het niet moeilijk attesten te geven voor andere diensten. Voor de jaren daarvoor, namelijk voor de inkomsten 1998 – belastingjaar 1999, moet een individueel bezwaarschrift worden ingediend. In dat geval rijzen wel enkele problemen.

Vanaf de inkomsten van 1999, en voor de gevallen die u aanhaalt als ze betrekking hebben op de inkomsten van 1999 – belastingjaar 2000 -, is het mogelijk een regeling uit te werken waarbij de informatie rechtstreeks naar de diensten voor de studietoelagen wordt doorgezonden. Ik stel dan ook voor om, op basis van de concrete voorbeelden die u mij kunt geven, een vergadering te beleggen tussen mijn administratie en de diensten voor de studietoelagen, teneinde een snellere en zo volledig mogelijke overzending van de gegevens mogelijk te maken.

Het probleem werd mij echter niet rechtstreeks door belastingplichtigen of begunstigen van sociale uitkeringen voorgelegd.

De heer Louis Siquet (PS). – *Is het niet wenselijk dat de minister zijn belastingadministratie verwittigt, zodat ze weet dat ze die attesten mag geven als erom gevraagd wordt. Zou dat niet eenvoudiger zijn dan elk geval apart te onderzoeken?*

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *U kunt gerust zijn. Als een fiscale wetgeving wordt gewijzigd en andere gevolgen teweegbrengt, informeren wij uiteraard alle personeelsleden. In dit geval hebben wij ook alle rechthebbenden ingelicht: 400.000 personen zijn bij deze fiscale wijziging betrokken: ze hebben allen dezelfde brochure*

Il s'agit de ménages dont le revenu professionnel imposable avant la réforme dépassait de peu le plafond de 889.600 francs en dessous duquel est ouvert le bénéfice des bourses d'études.

Malheureusement, pour l'instant, l'administration des Contributions ne semble pas encore en mesure de délivrer une attestation selon laquelle le revenu professionnel des intéressés est effectivement réduit par suite de la nouvelle réglementation.

M. le ministre pourrait-il examiner quelles mesures peuvent être prises pour que ces familles puissent faire valoir leur droit dans le délai imparti par les services d'allocations d'études ?

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Effectivement, la nouvelle législation qui a été traduite dans la loi du 19 juillet 2000, permet d'exonérer de toute fiscalité près de 90% des bénéficiaires de rentes pour accidents du travail et maladies professionnelles. En effet, nous supprimons la fiscalité, sur les rentes correspondant à une invalidité, allant jusqu'à 20%. Vous le savez puisque vous avez participé aux travaux. Cette nouvelle législation a des effets dérivés. En effet, elle diminue la fiscalité en elle-même mais, en réduisant le revenu imposable, elle peut aussi donner accès à un certain nombre d'autres droits, notamment des allocations d'études.

Le mécanisme instauré par la loi d'automaticité du remboursement des impôts perçus s'applique avec effet rétroactif, y compris sur les revenus de 1999. Jusque-là, il ne doit pas être trop difficile de délivrer des attestations à d'autres services. Par contre, pour les années antérieures, notamment les revenus 1998 – exercice fiscal 1999 –, une réclamation doit être introduite à titre individuel. Je sais que, dans ce cas, un certain nombre de problèmes se sont posés.

A partir des revenus 1999, et si les cas que vous évoquez concernent des revenus 1999 – exercice fiscal 2000 –, il est tout à fait possible de mettre au point un système de transmission de l'information vers les services d'allocations d'études. Je propose donc, surtout sur la base d'exemples concrets que vous pourriez me communiquer, d'organiser une réunion entre mon administration et les services compétents pour les allocations d'études, afin d'organiser la transmission la plus rapide et la plus complète possible des données. Cela permettrait à un certain nombre de personnes d'avoir accès à des allocations complémentaires en raison de la diminution de la fiscalité sur les rentes pour accidents du travail et maladies professionnelles.

Je n'ai cependant pas été directement saisi de ce problème par des contribuables ou des bénéficiaires d'allocations sociales.

M. Louis Siquet (PS). – Ne serait-il toutefois pas souhaitable que vous avertissiez votre administration fiscale afin que, quand une de ces demandes est introduite, elle sache qu'elle peut établir cette attestation ? Ne serait-ce pas plus simple que d'effectuer des recherches cas par cas ?

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Je vous rassure. Lorsque la législation fiscale est modifiée et engendre d'autres conséquences, nous informons bien entendu l'ensemble des membres du personnel de l'administration. Dans le cas présent, nous avons été plus loin puisque nous avons également informé tous les bénéficiaires – quatre cent

gekregen als die welke in de administratie beschikbaar is. Ik wil alleen nagaan voor welke gevallen er nog effectief een probleem rijst. Ik ben er immers niet zeker van dat het in al die gevallen om gebrekkige informatie gaat. Ik zal dus een vergadering beleggen tussen de diensten voor studietoelagen en mijn administratie en ervoor zorgen dat de informatiestroom correct verloopt.

Mondelinge vraag van de heer Alain Destexhe aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «de loterijen, de weddenschappen en de kansspelen op internet» (nr. 2-392)

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – De minister en ikzelf houden van alles wat met internet en elektronische handel te maken heeft. De Nationale Loterij wacht op de toestemming van de minister om producten aan te bieden via internet. In Oostenrijk en in Finland gebeurt dat trouwens al.

Dit voorbeeld illustreert de dilemma's die internet en de nieuwe communicatiemaatschappij doen rijzen. Enerzijds zijn we het er allen mee eens dat we het gokken niet mogen aanmoedigen, anderzijds is dat overal in de wereld al een realiteit. Bovendien kan de minister een Belgisch surfer niet beletten op een buitenlandse site op windhondenrennen te gokken.

Het zou beter zijn dit soort activiteiten in België toe te staan en te proberen ze onder controle te houden dan een hypocriete situatie te dulden. Wat denkt de minister daarover?

Ik zou overigens graag weten wat de minister van plan is met het project van de Nationale Loterij.

Ten slotte zou ik graag de reactie van de minister kennen als een beginnend internetbedrijf hem zou voorstellen een maatschappij voor weddenschappen in België op het internet te brengen.

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – Elke dynamische onderneming moet zich aanpassen aan de nieuwe beschikbare technologieën.

De opdracht van de Nationale Loterij bestaat er volgens mij in de kansspelen zoveel mogelijk uit te bannen, en als dat niet lukt, de goklust te kanaliseren, met twee doelstellingen voor ogen: de schadelijke gevolgen voor de bevolking verminderen en de winst aanwenden voor sociale doeleinden. Het lijkt mij dan ook logischer te voorkomen dat dergelijke spelen op internet worden aangeboden dan de Loterij daarvoor toestemming te geven. De Loterij is wel begonnen met de voorbereiding om spelen aan te bieden via internet, maar ze is er nog niet klaar voor, ook al beweert de pers het tegendeel. Ik ben in ieder geval niet bereid daarmee in te stemmen zolang we kunnen proberen de kansspelen op internet te voorkomen. We hebben immers al ernstige problemen met de gokautomaten in de cafés, en aangezien de drempel op internet laag is, kunnen die kansspelen nog ernstiger problemen veroorzaken.

mille personnes bénéficient de cette modification fiscale concernant les rentes pour accidents du travail et maladies professionnelles. Ils ont tous reçu, à titre individuel, la même brochure que celle qui est disponible au sein de l'administration. Je souhaite simplement vérifier quels sont les cas qui posent effectivement problème. Je ne suis pas sûr en effet que, dans tous les cas, un manque d'information existe. Comme je vous l'ai dit, je vais organiser une rencontre entre les services d'allocations d'études et mon administration, et veiller à ce que l'information circule correctement.

Question orale de M. Alain Destexhe au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «les loteries, les paris et les jeux de hasard sur internet» (n° 2-392)

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – Nous aimons tous deux, monsieur le ministre, ce qui concerne Internet et le commerce électronique. La Loterie Nationale attend votre feu vert pour pouvoir se lancer sur Internet. Cela se fait d'ailleurs déjà en Autriche et en Finlande.

Cet exemple illustre les dilemmes que posent Internet et la nouvelle société de la communication. En effet, d'une part, nous sommes tous d'accord pour affirmer qu'il ne faut pas encourager les jeux de hasard ; d'autre part, ils constituent une réalité et existent déjà partout dans le monde. En outre, monsieur le ministre, vous ne pouvez rien faire aujourd'hui pour empêcher un internaute belge de parier sur une course de lévriers sur un site étranger.

Il serait préférable de créer ce type d'activité en Belgique, en essayant évidemment d'en garder le contrôle, plutôt que d'accepter une situation hypocrite. Qu'en pensez-vous ?

Par ailleurs, j'aimerais connaître vos intentions sur le projet de la Loterie Nationale.

Enfin, j'aimerais également savoir quelle serait votre réaction si une *start up* Internet vous proposait de lancer une société de paris sur Internet installée en Belgique.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – Madame la présidente, chers collègues, toute entreprise qui se veut dynamique doit s'adapter aux nouvelles technologies lorsqu'elles sont disponibles.

La mission de la Loterie telle que je la conçois est d'essayer d'éliminer le plus possible les jeux de hasard mais, si cette éradication n'est pas possible, elle consistera à canaliser le besoin de jouer en visant à atteindre deux objectifs : diminuer les effets nocifs pour la population et utiliser les bénéfices de l'organisation des jeux à des fins sociales. Avec ce point de départ, il me semble plus logique d'éviter que soient proposés de tels jeux sur Internet que de penser à autoriser la Loterie à le faire. La Loterie quoique elle ait commencé à se préparer n'est cependant pas encore prête à offrir des jeux sur Internet, même si la presse affirme le contraire. De toute manière, je ne suis pas disposé à l'autoriser tant que nous pouvons essayer d'éviter les jeux de hasard sur Internet. En effet, nous devons déjà faire face à des problèmes graves avec les bandits manchots dans les cafés ; or, comme le seuil sur internet est

Ik denk dat we een alternatief moeten bieden voor een activiteit die we niet kunnen vermijden. Als de gokautomaten in de cafés worden verboden, moeten we dus geen alternatief voorstellen. Op internet moeten we eerst het probleem proberen te voorkomen. Als het echter onafwendbaar wordt, moeten we proberen het verschijnsel te kanaliseren om de schade te beperken.

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Ik wens de minister veel geluk met zijn poging om de gokspelen op internet te verbieden. Als hij een oplossing vindt, verzoek ik hem ons daarvan op de hoogte te brengen. Dit wordt interessant.*

Wetsontwerp betreffende de wijziging van de Overeenkomst tot oprichting van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (Stuk 2-558)

Algemene bespreking

De heer Olivier de Clippele (PRL-FDF-MCC), rapporteur. – Ik verwijs naar mijn schriftelijk verslag.

De heer Michiel Maertens (AGALEV). – Onze fractie steunt het wetsontwerp om drie redenen.

Ten eerste, is de bijdrage van België in de vijfde kapitaalsverhoging van de BAD een verplichte bijdrage.

Ten tweede, telt de BAD 53 Afrikaanse lidstaten, de begunstigden, en 24 niet-Afrikaanse lidstaten, de donoren. Deze laatste groep kon totnogtoe inschrijven op 33% van het kapitaal. Nu zou dit aandeel kunnen stijgen tot 40%. Dit heeft uiteraard gevolgen voor de beslissingsstructuur van de raad van bestuur, hoewel de samenstelling niet wordt gewijzigd.

Ten derde, is vanuit het ontwikkelingsstandpunt, een grotere dominantie van de donoren uiteraard niet wenselijk. Onze fractie wil hierover duidelijk haar bekommernis uiten. De BAD is echter wel de enige ontwikkelingsbank waarin de donoren geen meerderheid van de stemmen hebben. Dat is een zeer positief punt. Het is ook evident dat een grotere deelname van de rijke donoren in het kapitaal de werkingsmiddelen van de bank ten goede komt en haar dus extra zuurstof geeft. Daarom zal onze fractie dit wetsontwerp goedkeuren.

– **De algemene bespreking is gesloten.**

Artikelsgewijze bespreking

(Voor de tekst aangenomen door de commissie voor de Financiën en de Economische Aangelegenheden, zie stuk 2-558/3.)

– **De artikelen 1 en 2 worden zonder opmerking aangenomen.**

– **Over het wetsontwerp in zijn geheel wordt later gestemd.**

Stemmingen

(De naamlijsten worden in de bijlage opgenomen.)

bas, ces jeux de hasard risquent donc de créer des problèmes encore plus sérieux.

Je pense qu'il faut offrir une alternative quand se développe une activité que nous ne pouvons éviter. Ainsi, dans les cafés, si on interdit les bandits manchots, il n'est pas nécessaire de proposer une alternative. Sur Internet, essayons d'abord d'éviter le problème. S'il devient d'aventure inévitable, alors il faudra penser à canaliser le phénomène pour alléger sa nocivité.

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – Je vous souhaite bonne chance dans votre tentative d'interdiction des jeux de hasard sur Internet. Si vous trouvez une solution, communiquez-la nous, ce sera intéressant.

Projet de loi portant sur la modification de l'Accord portant création de la Banque africaine de Développement (Doc. 2-558)

Discussion générale

M. Olivier de Clippele (PRL-FDF-MCC), rapporteur. – *Je me réfère à mon rapport écrit.*

M. Michiel Maertens (AGALEV). – *Notre groupe soutient le projet de loi pour trois raisons. D'abord, la contribution de la Belgique à la cinquième augmentation de capital de la BAD est une obligation. Ensuite, la BAD compte 53 pays membres africains bénéficiaires et 24 pays membres non africains donateurs. Ce dernier groupe souscrit jusqu'à présent à 33% du capital et cette part pourrait monter à 40%. Cela aura des conséquences sur la structure décisionnelle du conseil d'administration, bien que sa composition ne soit pas modifiée. Enfin, sur le plan du développement, une domination plus importante des pays donateurs n'est pas souhaitable.*

La BAD est la seule banque de développement où les pays donateurs n'ont pas la majorité des voix, ce qui est un point positif. Il est également évident qu'une participation plus importante des donateurs riches dans le capital sera profitable à la banque et lui donnera un ballon d'oxygène. C'est pourquoi notre groupe votera ce projet de loi

– **La discussion générale est close.**

Discussion des articles

(Pour le texte adopté par la commission des Finances et des Affaires économiques, voir document 2-558/3.)

– **Les articles 1er et 2 sont adoptés sans observation.**

– **Il sera procédé ultérieurement au vote sur l'ensemble du projet de loi.**

Votes

(Les listes nominatives figurent en annexe.)

Wetsontwerp betreffende de proceduregebonden bemiddeling in familiezaken (Stuk 2-422) (Evocatieprocedure) (Nieuw opschrift)

De voorzitter. – We stemmen eerst over het amendement nr. 62 van mevrouw De Schamphelaere.

Mevrouw Mia De Schamphelaere (CVP). – Dit amendement over de gezinsbemiddeling was in de commissie mede-ingediend door de collega's Kaçar en Dubié. Ik dien het opnieuw in omdat het bij staking van stemmen in een niet-voltallige commissie is verworpen.

Wij hebben het voorstel, dat in de Kamer door de CVP-fractie was ingediend, kwalitatief verbeterd en het toepassingsgebied verruimd. Het amendement heeft betrekking op de verplichting voor de rechters bij wie een geding in familiezaken aanhangig wordt gemaakt, de partijen te wijzen op de mogelijkheid tot bemiddeling. Wij vinden het belangrijk de bemiddeling te promoten, maar iedereen moet daar toegang toe hebben. De rechters moeten de partijen dus wijzen op die mogelijkheid. Dat is vooral belangrijk wanneer jonge kinderen bij het geding betrokken zijn.

Stemming nr. 1

Aanwezig: 56

Voor: 20

Tegen: 36

Onthoudingen: 0

– **Het amendement is niet aangenomen.**

De voorzitter. – We stemmen nu over het wetsontwerp in zijn geheel.

Stemming nr. 2

Aanwezig: 56

Voor: 50

Tegen: 0

Onthoudingen: 6

– **Het ontwerp werd geamendeerd en zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.**

Wetsontwerp tot aanvulling van de wet van 26 juni 2000 tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de provincie- en gemeenteraden en het Europese Parlement (Stuk 2-524) (Evocatieprocedure)

Stemming nr. 3

Aanwezig: 58

Voor: 52

Tegen: 0

Onthoudingen: 6

– **Het wetsontwerp is ongewijzigd aangenomen. Bijgevolg wordt de Senaat geacht te hebben beslist het niet te**

Projet de loi relative à la médiation en matière familiale dans le cadre d'une procédure judiciaire (Doc. 2-422) (Procédure d'évocation) (Nouvel intitulé)

Mme la présidente. – Nous votons d'abord sur l'amendement n° 62 de Mme De Schamphelaere.

Mme Mia De Schamphelaere (CVP). – *Cet amendement sur la médiation familiale a été déposé conjointement en commission par mes collègues Kaçar et Dubié. Je le redépose parce qu'il a été rejeté par parité de voix.*

Nous avons amélioré la proposition déposée à la Chambre par le groupe CVP et étendu le champ d'application. L'amendement vise à introduire l'obligation pour les juges qui sont saisis d'une action en matière familiale d'attirer l'attention des parties sur l'existence de la médiation. Cette information est surtout nécessaire lorsque de jeunes enfants sont impliqués dans l'action.

Vote n° 1

Présents : 56

Pour : 20

Contre : 36

Abstentions : 0

– **L'amendement n'est pas adopté.**

Mme la présidente. – Nous votons maintenant sur l'ensemble du projet de loi.

Vote n° 2

Présents : 56

Pour : 50

Contre : 0

Abstentions : 6

– **Le projet a été amendé et sera transmis à la Chambre des représentants.**

Projet de loi complétant la loi du 26 juin 2000 visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des conseils provinciaux et communaux et du Parlement européen (Doc. 2-524) (Procédure d'évocation)

Vote n° 3

Présents : 58

Pour : 52

Contre : 0

Abstentions : 6

– **Le projet de loi est adopté sans modification. Par conséquent, le Sénat est censé avoir décidé de ne pas**

amenderen.

- Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden met het oog op de bekrachtiging door de Koning.

Wetsvoorstel tot wijziging van artikel 66 van de provinciewet en tot invoeging van een artikel 242bis in de nieuwe gemeentewet, inzake het beleidsprogramma (van de heer Paul Wille c.s., Stuk 2-490)

Stemming nr. 4

Aanwezig: 57

Voor: 57

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

- Het wetsvoorstel is aangenomen.
- Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Wetsontwerp tot wijziging van de wet van 31 december 1983 tot hervorming der instellingen voor de Duitstalige Gemeenschap (Stuk 2-576)

Stemming nr. 5

Aanwezig: 58

Voor: 58

Tegen: 0

Onthoudingen: 0

- Het wetsontwerp is aangenomen.
- Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.

Regeling van de werkzaamheden

De voorzitter. – Het Bureau stelt voor volgende week deze agenda voor:

Donderdag 7 december 2000

's ochtends te 10 uur

Voorstel van resolutie betreffende de maatregelen die moeten worden genomen om destabiliserende kapitaalstromen te verminderen (van de heren Jacky Moraël, Philippe Mahoux en Michel Barbeaux c.s.); Gedr. St. 2-574/1 tot 4.

Wetsontwerp tot beperking met de helft van de devolutive kracht van de lijststemmen en tot afschaffing van het onderscheid tussen kandidaat-titularissen en kandidaat-opvolgers voor de verkiezing van de federale Wetgevende Kamers en de Raad van de Duitstalige Gemeenschap; Gedr. St. 2-514/1 tot 3.

Vraag om uitleg van de heer Ludwig Caluwé aan de Minister van Binnenlandse Zaken over “de politiehervorming” (nr. 2-267).

's namiddags te 15 uur

l'amender.

- Il sera transmis à la Chambre des représentants en vue de la sanction royale.

Proposition de loi modifiant l'article 66 de la loi provinciale et insérant un article 242bis dans la nouvelle loi communale, en ce qui concerne le programme de politique générale (de M. Paul Wille et consorts, Doc. 2-490)

Vote n° 4

Présents : 57

Pour : 57

Contre : 0

Abstentions : 0

- La proposition de loi est adoptée.
- Elle sera transmise à la Chambre des représentants.

Projet de loi modifiant la loi du 31 décembre 1983 de réformes institutionnelles pour la Communauté germanophone (Doc. 2-576)

Vote n° 5

Présents : 58

Pour : 58

Contre : 0

Abstentions : 0

- Le projet de loi est adopté.
- Il sera transmis à la Chambre des représentants.

Ordre des travaux

Mme la présidente. – Le Bureau propose l'ordre du jour suivant pour la semaine prochaine :

Jeudi 7 décembre 2000

le matin à 10 heures

Proposition de résolution relative à la mise en place de mesures tendant à diminuer les mouvements de capitaux déstabilisateurs (de MM. Jacky Moraël, Philippe Mahoux, Michel Barbeaux et consorts) ; Doc. 2-574/1 à 4.

Projet de loi visant à réduire de moitié l'effet dévolutif des votes exprimés en case de tête et à supprimer la distinction entre candidats titulaires et candidats suppléants pour l'élection des Chambres législatives fédérales et du Conseil de la Communauté germanophone ; Doc. 2-514/1 à 3.

Demande d'explications de M. Ludwig Caluwé au Ministre de l'Intérieur sur « la réforme des polices » (n° 2-267).

l'après-midi à 15 heures

Inoverwegingneming van voorstellen.

Mondelinge vragen.

Vanaf 16.30 uur

Geheime stemming over de voordracht van een dubbeltal voor een ambt van rechter in het Arbitragehof; Gedr. St. 2-562/1. *(Met een meerderheid van twee derden der stemmen van de aanwezige leden).*

Naamstemmingen over de afgehandelde agendapunten in hun geheel.

Vragen om uitleg:

- van mevrouw Sabine de Bethune aan de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen over “de systematische opsporing van baarmoederhalskanker” (nr. 2-285);
- van de heer Wim Verreycken aan de Eerste Minister over “de uitspraken van één van de regeringsleden over het Vlaams Blok” (nr. 2-282);
- van mevrouw Martine Taelman aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken over “de voorwaarden tot adoptie” (nr. 2-286);
- van de heer Jacques Santkin aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer over “de verbeteringswerkzaamheden aan de spoorlijn Brussel-Luxemburg” (nr. 2-283);
- van mevrouw Nathalie de T’ Serclaes aan de Minister van Justitie over “de bijstand van overheidswege aan slachtoffers van geweld” (nr. 2-255);
- van mevrouw Anne-Marie Lizin aan de Minister van Justitie over “de voorbereiding van de bijzondere commissie voor de toepassing van het Verdrag van Den Haag betreffende de burgerrechtelijke aspecten van internationale ontvoering van kinderen, die van 22 tot 28 maart 2001 in Den Haag wordt gehouden” (nr. 2-264);
- van mevrouw Sabine de Bethune aan de Minister van Justitie over “het uitblijven van de uitvoeringsbesluiten bij de privacywet” (nr. 2-268);
- van de heer Paul Galand aan de Minister van Justitie over “de drugsproblemen in de gevangenis” (nr. 2-276);
- van de heer Josy Dubié aan de Minister van Justitie over “de toekomst van de Centrale Dienst voor bestrijding van corruptie” (nr. 2-280);
- van mevrouw Clotilde Nyssens aan de Minister van Justitie over “gratie en dienstverlening ten bate van de gemeenschap” (nr. 2-284);
- van de heer Didier Ramoudt aan de Minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over “de Regie der gebouwen” (nr. 2-281).

De heer Philippe Mahoux (PS). – *De commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen heeft de resolutie betreffende de problemen in het Midden-Oosten, en meer bepaald in Palestina, vanochtend besproken. Ik hoop dat alles in het werk wordt gesteld opdat over dit voorstel volgende week kan worden gestemd.*

De voorzitter. – Het Bureau heeft hierover geen beslissing

Prise en considération de propositions.

Questions orales.

À partir de 16 heures 30

Scrutin pour la présentation d’une liste double de candidats à une place de juge à la Cour d’arbitrage ; Doc. 2-562/1. *(A la majorité des deux tiers des suffrages des membres présents).*

Votes nominatifs sur l’ensemble des points à l’ordre du jour dont la discussion est terminée.

Demandes d’explications :

- de Mme Sabine de Bethune au Ministre des Affaires sociales et des Pensions sur « le dépistage systématique du cancer du col de l’utérus » (n° 2-285) ;
- de M. Wim Verreycken au Premier Ministre sur « les propos d’un des membres du gouvernement sur le Vlaams Blok » (n° 2-282) ;
- de Mme Martine Taelman au Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires étrangères sur « les conditions à remplir en matière d’adoption » (n° 2-286) ;
- de M. Jacques Santkin au Vice-Premier Ministre et Ministre de la Mobilité et des Transports sur « l’amélioration de la ligne de chemin de fer Bruxelles-Luxembourg » (n° 2-283) ;
- de Mme Nathalie de T’ Serclaes au Ministre de la Justice sur « l’aide de l’état aux victimes de violences » (n° 2-255) ;
- de Mme Anne-Marie Lizin au Ministre de la Justice sur « la préparation de la commission spéciale sur le fonctionnement de la Convention de La Haye sur les aspects civils de l’enlèvement international d’enfants, qui se tiendra à La Haye du 22 au 28 mars 2001 » (n° 2-264) ;
- de Mme Sabine de Bethune au Ministre de la Justice sur « l’absence d’arrêtés d’exécution de la loi relative à la vie privée » (n° 2-268) ;
- de M. Paul Galand au Ministre de la Justice sur « les problèmes de la drogue en prison » (n° 2-276) ;
- de M. Josy Dubié au Ministre de la Justice sur « l’avenir de l’Office central pour la répression de la corruption » (n° 2-280) ;
- de Mme Clotilde Nyssens au Ministre de la Justice sur « la grâce et le travail d’intérêt général » (n° 2-284) ;
- de M. Didier Ramoudt au Ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur « la Régie des bâtiments » (n° 2-281).

M. Philippe Mahoux (PS). – La commission des Affaires étrangères s’est réunie ce matin concernant la proposition de résolution sur la problématique du Moyen-Orient, plus particulièrement de la Palestine. Je souhaiterais que tout soit mis en œuvre afin que cette proposition puisse être votée la semaine prochaine.

Mme la présidente. – Ce point n’a pas été décidé par le

genomen. Misschien kan de voorzitter van de commissie ons meer zeggen?

De heer Marcel Colla (SP). – Ik begrijp gedeeltelijk de vraag van de heer Mahoux. Ik wil daarbij toch wel opmerken dat het mede door een lid van zijn fractie is dat nu niet in plenaire vergadering gestemd wordt over de resolutie waarvoor vanochtend een ruime meerderheid bestond. Ik wil mijn verwondering daarover uiten. Aangezien er geen consensus was, zal de commissie zo spoedig mogelijk samenkomen, maar uiteraard op een ogenblik dat de commissieleden die er altijd zijn, aanwezig kunnen zijn. Sommigen onder hen hebben volgende week wel een aantal verplichtingen. Ik betreur dat de resolutie vandaag niet aan de orde kan komen.

De voorzitter. – Mijnheer de voorzitter van de commissie, ik wens de discussie daarover niet te openen. In geval de commissie zich tijdig kan uitspreken over het verslag zal het op de agenda van volgende week worden geplaatst.

De heer Philippe Mahoux (PS). – *Ik verlaat mij op de wijsheid van de voorzitter, maar het enige wat we kunnen doen is het verslag volgende week in de commissie goedkeuren.*

De voorzitter. – Als de commissie het verslag tijdig goedkeurt, kunnen we volgende week over dit punt stemmen.

– **De Senaat is het eens met deze regeling van de werkzaamheden.**

Wetsontwerp betreffende de wijziging van de Overeenkomst tot oprichting van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (Stuk 2-558)

Stemming nr. 6

Aanwezig: 56

Voor: 52

Tegen: 0

Onthoudingen: 4

– **Het wetsontwerp is aangenomen.**

– **Het zal aan de Kamer van volksvertegenwoordigers worden overgezonden.**

Vraag om uitleg van de heer Patrik Vankrunkelsven aan de eerste minister over «het beleid op het vlak van de nucleaire wapens» (nr. 2-278)

De heer Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – Mevrouw de voorzitter, ik neem even het woord om aan te kondigen dat ik mijn vraag niet zal stellen. De Senaat wordt vandaag weer eens in zijn hemd gezet en u werkt mee aan de banalisering van deze kamer. Vorige week stelde ik voor om een actuele vraag te stellen over de nucleaire bewapening en het beleid van ons land ter zake. Het Bureau heeft beslist dat dit geen actuele vraag is en dat het om een vraag om uitleg gaat. Ik ga akkoord met het uitstel van deze vraag en ik stel vast dat het kabinet van de premier mij deze middag opbelt met de boodschap dat de premier wel aanwezig is maar dat hij niet

Bureau. Le président de la commission peut-il nous informer davantage ?

M. Marcel Colla (SP). – *Je comprends en partie la question de M. Mahoux. Je tiens toutefois à faire remarquer que c'est par le fait d'un membre de son groupe que nous ne pouvons voter maintenant en séance plénière la résolution qui recueillait ce matin une large majorité. En l'absence de consensus, la commission se réunira le plus rapidement possible, mais à un moment où les membres de la commission pourront être présents. Certains d'entre eux ont une série d'obligations la semaine prochaine. Je regrette que la résolution ne puisse pas être traitée aujourd'hui.*

Mme la présidente. – Monsieur le président de la commission, je ne souhaite pas ouvrir la discussion à ce propos. Si la commission peut se prononcer en temps utile sur le rapport, la résolution sera inscrite à l'ordre du jour de la semaine prochaine.

M. Philippe Mahoux (PS). – Je m'en remets à votre sagesse, madame la présidente, mais je pense que la seule chose que nous puissions faire est d'adopter le rapport en commission.

Mme la présidente. – Effectivement, si la commission se prononce à temps sur le rapport, nous pourrions voter sur ce point la semaine prochaine.

– **Le Sénat est d'accord sur cet ordre des travaux.**

Projet de loi portant sur la modification de l'Accord portant création de la Banque africaine de Développement (Doc. 2-558)

Vote n° 6

Présents : 56

Pour : 52

Contre : 0

Abstentions : 4

– **Le projet de loi est adopté.**

– **Il sera transmis à la Chambre des représentants.**

Demande d'explications de M. Patrik Vankrunkelsven au premier ministre sur «la politique dans le domaine des armes nucléaires» (n° 2-278)

M. Patrik Vankrunkelsven (VU-ID). – *Madame la présidente, je prends la parole pour signaler que je ne poserai pas ma question. Le Sénat est à nouveau ridiculisé et vous participez à sa banalisation.*

La semaine dernière, je me proposais de poser une question d'actualité sur les armes nucléaires et la politique de notre pays en la matière. Le Bureau a décidé qu'il ne s'agissait pas d'une question d'actualité, mais d'une demande d'explications.

J'ai accepté de la reporter et j'ai reçu ce midi un coup de

wenst te antwoorden op deze vraag omdat dit niet zijn bevoegdheid is. De heer Daems zal nu antwoorden in zijn plaats. Ik neem aan dat de heer Daems mij over een aantal interessante onderwerpen te woord kan staan, maar ik zie niet in waarom hij over dit onderwerp meer beslagen zou zijn dan de premier, die in de Kamer wel antwoordt over het Belgische beleid inzake nucleaire bewapening. Ik vraag dat de ondervoorzitter van de Senaat op onze rechten staat en eist dat de premier ook in deze kamer antwoord geeft over de Belgische politiek inzake de nucleaire bewapening. In de huidige omstandigheden weiger ik dus mijn vraag te stellen.

De voorzitter. – Ik geef eerst het woord aan de regering en zal dan antwoorden op de vraag van de heer Vankrunkelsven.

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – Ik kan uiteraard niet antwoorden op een vraag die niet gesteld wordt. Bovendien kan de regering bij monde van een lid van de regering antwoorden op een vraag maar het staat een parlamentslid vrij, als hij van oordeel is dat hij geen vrede kan nemen met de boodschapper, om de vraag niet te stellen. In die omstandigheden kan men evenwel niet stellen dat de regering niet wenst te antwoorden, aangezien ze hier aanwezig is, met een antwoord.

De voorzitter. – Wij nemen akte van het procedurele antwoord van de regering, maar ik ben het eens met de heer Vankrunkelsven en ik zal ingaan op zijn vraag om de eerste minister namens de Senaat te verzoeken persoonlijk op zijn vraag te komen antwoorden. Ik hoop dat de vraag om die reden kan worden uitgesteld.

Vraag om uitleg van de heer Philippe Bodson aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «het reglementair kader rond het toekennen van de UMTS-licenties» (nr. 2-266)

Vraag om uitleg van de heer Vincent Van Quickenborne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties over «de veiling van de UMTS-licenties» (nr. 2-279)

De voorzitter. – Ik stel voor deze vragen om uitleg samen te voegen. (*Instemming*)

De heer Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – Op 15 september 2000 heeft de Ministerraad het reglementair kader goedgekeurd voor de veiling van de derde generatie van mobiele telefonie. Het perscommuniqué omschreef dit kader

téléphone du cabinet du premier ministre m'informant du fait que ce dernier serait présent mais ne souhaitait pas répondre à cette question, au motif qu'elle ne relevait pas de sa compétence. M. Daems va maintenant répondre à sa place. J'admets qu'il puisse m'entretenir d'une série de sujets intéressants, mais je ne vois pas comment il connaîtrait mieux ce dossier que le premier ministre, lequel répond pourtant à la Chambre sur la politique menée en matière d'armes nucléaires.

Je demande à la vice-présidente du Sénat de faire valoir nos droits et d'exiger que le premier ministre réponde également au sein de cette assemblée au sujet de la politique belge en matière d'armes nucléaires. Dans les circonstances actuelles, je refuse donc de poser ma question.

Mme la présidente. – Je donne la parole au gouvernement et je répondrai ensuite à la question de M. Vankrunkelsven.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – *Je ne puis répondre à une question qui n'est pas posée. Le gouvernement peut répondre à une question par la voix de l'un de ses membres, mais un parlementaire est libre de ne pas la poser s'il estime qu'il ne peut traiter avec le remplaçant du ministre.*

On ne peut donc affirmer que le gouvernement refuse de répondre puisqu'il est présent en séance, avec une réponse.

Mme la présidente. – Nous prenons acte de la réponse du gouvernement, mais je comprends M. Vankrunkelsven et j'accéderai à sa demande d'inviter le premier ministre, au nom du Sénat, à venir répondre personnellement à sa question. Je suppose que cette question peut dès lors être reportée.

Demande d'explications de M. Philippe Bodson au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «le cadre réglementaire entourant l'octroi des licences UMTS» (n° 2-266)

Demande d'explications de M. Vincent Van Quickenborne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques sur «la mise en enchères des licences UMTS» (n° 2-279)

Mme la présidente. – Je vous propose de joindre ces demandes d'explications. (*Assentiment*)

M. Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – Le 15 septembre 2000, le Conseil des ministres a donné son accord au cadre réglementaire relatif à la mise aux enchères de la troisième génération de téléphonie mobile. Le communiqué de presse

nauwkeurig en het bevatte aanwijzingen over de verdeling van de sites, de voorwaarden voor de ontplooiing van het netwerk, enzovoort.

Ik wou de minister ondervragen over drie punten die belangrijk zijn, daar het succes van een offerteaanvraag niet is verzekerd in de omstandigheden die thans heersen op de telecommarkt.

De voorwaarden moeten zo aantrekkelijk mogelijk worden gemaakt opdat het aantal kandidaten zou overeenstemmen met het aantal licenties.

Een van de belangrijkste punten is de nummeroverdraagbaarheid, zodat wie van operator verandert zijn telefoonnummer kan behouden. De adviseurs die de minister heeft gekozen, vonden dit ook een belangrijk aspect. De overdraagbaarheid werd weliswaar niet opgenomen in Europese richtlijn, maar de Europese Commissie is van plan dit punt op te nemen in haar aanbevelingen en in het voorstel van richtlijn. Iedereen gaat ervan uit dat de overdraagbaarheid tegen het einde van 2001 verplicht zal zijn. Zou de kans dat zich vier kandidaten aanmelden niet groter zijn als België een duidelijk standpunt innam?

Artikel 25 van het KB van 1997 belet de toewijzing van een nieuwe DCS 1800-licentie vóór 1 januari 2001. Na deze datum kan de regering dus beslissen een dergelijke licentie toe te kennen. Ook dit is een belangrijk punt waarover vóór de veiling opheldering moet worden gegeven want het vergroot de onzekerheid bij de bedrijven die een beslissing moeten nemen.

Het derde punt zijn de emissienormen. In de Gewesten werd hierover gedebatteerd en werden standpunten ingenomen. Moet niet naar een vergelijk worden gezocht om te voorkomen dat in het noorden en het zuiden van het land verschillende normen gelden? Ik vrees dat met de normen die in het zuiden gelden het Ardense woud zal worden vervangen door een woud van antennes. Dat willen we toch niet?

(Voorzitter: de heer Jean-Marie Happart, ondervoorzitter.)

De heer Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – Ik waardeer het dat collega Bodson zich eindelijk eens mengt in het UMTS-debat. Ik was maandenlang roepende in de woestijn. Eindelijk geeft iemand van formaat zijn maidenspeech over de UMTS-licenties.

Uiteraard hebben we via de programmawet kennis genomen van de bepalingen betreffende roaming, sitesharing en de waarborg. De heer Bodson stelt vragen over de nummeroverdraagbaarheid. Ik heb hierover reeds vragen gesteld en ik hoop dat er schot in deze zaak komt, ook al worden we door Europa niet verplicht om dit nu reeds te doen. Misschien kunnen we een voorsprong nemen.

Hij stelt tevens vragen over de straling, waarover ik een

rédigé à cette occasion donnait une description assez précise de ce cadre réglementaire et donnait des indications sur le partage des sites, les conditions de déploiement du réseau, etc.

Cependant, monsieur le ministre, j'aimerais vous interroger sur trois points qui me paraissent importants, d'autant plus que, dans la situation actuelle du marché des télécommunications, les chances de réussite d'un appel d'offres ne sont pas véritablement assurées.

Je crois qu'il faut rendre l'environnement aussi attrayant que possible pour s'assurer un nombre de candidatures qui corresponde à celui des licences. Un des points essentiels à cet égard est la portabilité des numéros mobiles. Il s'agit du fait de pouvoir changer de fournisseur – Belgacom ou un autre – en gardant le même numéro et en évitant ainsi tous les problèmes liés à un changement de numéro.

Les conseillers que vous aviez choisis avaient eux-mêmes estimé cet élément important, lequel n'est d'ailleurs pas repris dans la directive européenne de 1998. Mais la commission européenne a l'intention d'introduire cette portabilité dans ses recommandations et dans la proposition de directive qu'elle prépare.

Tout le monde pense que cette portabilité sera obligatoire dès la fin de l'an 2001. Je me demande s'il ne serait pas opportun que la Belgique adopte une position très claire dans cette matière pour augmenter ses chances d'avoir quatre candidats.

En ce qui concerne les fréquences DCS 1800, l'article 25 de l'arrêté royal de 1997 s'oppose à l'attribution d'une nouvelle licence DCS 1800 avant le 1er janvier 2001. On peut en déduire qu'après cette date, qui n'est pas très éloignée dans le temps, le gouvernement pourrait décider d'attribuer une telle licence. Je crois qu'il s'agit là aussi d'un élément important avant l'organisation de cette enchère car il contribue à l'insécurité pesant sur la décision que les entreprises doivent prendre.

Le troisième point, plus technique encore, concerne les normes d'émission. Un débat a eu lieu et des positions ont été prises, notamment régionales. Ne conviendrait-il pas d'essayer de trouver un accord pour éviter d'avoir des émissions différentes au nord et au sud du pays ? Je crains que les normes dont on parle au sud ne remplacent la forêt des Ardennes par une forêt d'antennes et je ne suis pas persuadé que ce soit là notre souhait.

(M. Jean-Marie Happart, vice-président, prend place au fauteuil présidentiel.)

M. Vincent Van Quickenborne (VU-ID). – *J'apprécie que M. Bodson s'implique dans le débat sur les UMTS.*

Nous avons eu connaissance dans la loi-programme des dispositions relatives au roaming, au partage des sites et à la garantie. M. Bodson s'interroge en matière de portabilité des numéros mobiles. J'espère que nous progresserons sur ce plan, bien que l'Union européenne ne nous oblige pas à agir maintenant en la matière.

Il pose également des questions à propos du rayonnement émis. J'ai interrogé la ministre Aelvoet à ce sujet et je constate que la Belgique francophone est très sévère puisqu'elle retient une norme de 0,6 volt par mètre. A Bruxelles, ce rayonnement est constant ; au Sénat il s'élève à

mondelinge vraag heb gesteld aan minister Aelvoet. Ik stel vast dat Franstalig België er een andere mening op nahoudt inzake straling. Het is zeer streng en hanteert een norm van 0,6 volt per meter. In Brussel wordt deze straling permanent gehaald, in de Senaat bedraagt de straling 1,1 volt per meter en in het Nederlandstalig landsgedeelte 42 volt per meter.

Ik blijf het betreuren dat in het Parlement geen voorafgaand openbaar debat is gehouden over de fundamentele beslissing om al dan niet een veiling te houden. Ik vraag mij af of we naar aanleiding van de programmawet de kans zullen hebben dit debat te voeren, alhoewel het waarschijnlijk reeds iets te laat is.

Dan heb ik een vraag over de voorwaarden aangaande de snelheid van de roll-out. Om een UMTS-dekking voor de hele bevolking te verzekeren moeten, net als in Frankrijk, voorwaarden worden opgenomen die bepalen dat op een vastgelegde termijn een bepaalde dekking moet worden verzekerd. Het verspreiden van UMTS mag niet beperkt blijven tot de driehoek Antwerpen-Brussel-Gent.

Over de nummeroverdraagbaarheid heb ik het reeds gehad.

Dan kom ik bij de zogenaamde Mobile Virtual Network Operator. Dit is een nieuw systeem waarbij andere operatoren dan de vier die over een licentie beschikken, gebruik kunnen maken van het netwerk. Ondermeer Telenet, dat niet voor een licentie meedingt, zou hierin geïnteresseerd zijn. Kan de minister hier meer over zeggen? Behoort dit tot de mogelijkheden?

Acht de minister het mogelijk dat ook de deelstaten een deel krijgen van de opbrengst van de veiling van de UMTS-licenties? Zij zijn immers belanghebbende partij omdat het plaatsen van de zendmasten een materie van ruimtelijke ordening is.

Mijn laatste vraag betreft het gezondheidsonderzoek. Uiteraard kan de minister verwijzen naar het antwoord van zijn collega Aelvoet. Ik hoop dat de minister zich houdt aan de normen van de Wereld Gezondheidsorganisatie en zich niet laat pramen door enkele minderheidsfracties die jammer genoeg terug te vinden zijn in het zuiden van het land.

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – *Alles wijst erop dat de nummeroverdraagbaarheid inderdaad zal worden opgenomen in de nieuwe richtlijn die vanaf 2002 van kracht zal zijn.*

Ik heb aan het BIPT de opdracht gegeven de overdraagbaarheid van de mobiele nummers voor te bereiden.

Op de vraag over de DCS 1800-frequenties, anders gezegd de samenvoeging van de overblijvende frequenties om een nieuwe licentie van de tweede generatie toe te wijzen, is het antwoord negatief.

Voor de emissienormen verwijs ik naar het antwoord van minister Aelvoet. De verschillende overheden plegen overleg en zoeken naar een oplossing die aan eenieders verzuchtingen tegemoet komt.

Wat de vraag om uitleg van de heer Van Quickenborne betreft, geloof ik niet ooit te hebben geweigerd om te

1,1 volt par mètre et dans la partie néerlandophone du pays à 42 volts par mètre.

Je regrette qu'aucun débat public n'ait eu lieu au Parlement à propos de la décision relative à la mise aux enchères. Je me demande si nous aurons l'occasion de le mener, mais je crains qu'il ne soit trop tard.

J'en viens à la question de la vitesse de déploiement du réseau. Pour assurer une couverture UMTS à l'ensemble de la population, il faut, comme en France, fixer des conditions suffisantes pour que, dans un délai déterminé, une certaine couverture soit garantie. Le développement des UMTS ne peut pas être limité au triangle Anvers-Bruxelles-Gand.

Le Mobile Virtual Network Operator est un nouveau système qui permet à d'autres opérateurs que les quatre sociétés disposant d'une licence d'utiliser le réseau. La firme Telenet, qui ne participe pas aux enchères pour l'attribution d'une licence, serait intéressée. Le ministre peut-il en dire davantage ? Adhère-t-il à cette possibilité ?

Le ministre pense-t-il que les entités fédérées pourraient bénéficier d'une partie des recettes de la mise aux enchères des licences UMTS ? Elles sont parties prenantes parce que le placement des antennes concerne l'aménagement du territoire.

En ce qui concerne l'étude sur la santé, j'espère que le ministre s'en tiendra aux normes de l'Organisation mondiale de la santé et ne se laissera pas influencer par quelques groupes minoritaires que l'on retrouve malheureusement dans le sud du pays.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – A la première question de M. Bodson relative à la portabilité des numéros mobiles, la réponse est oui. Les éléments dont nous disposons aujourd'hui laissent supposer que ce point figurera dans la nouvelle directive dès le début de l'année 2002.

J'ai donc chargé l'IBPT de préparer l'introduction de cette portabilité des numéros mobiles.

En ce qui concerne les fréquences DCS-1800, à savoir la réunion des fréquences restantes pour attribuer une nouvelle licence de deuxième génération, la réponse est non.

Troisièmement, en ce qui concerne les normes d'émission, je me réfère à la réponse de ma collègue Mme Aelvoet. Actuellement, une concertation est en cours entre les différents niveaux de pouvoir afin de trouver une solution répondant aux exigences de chacun en la matière.

Je crois ne jamais avoir refusé de répondre à des questions ou d'engager un débat fondamental.

antwoorden of om een fundamenteel debat aan te gaan.

Aangezien de beslissing van de regering om een veiling te houden zal uitgevoerd worden via een koninklijk besluit, bestaan er geen parlementaire stukken op basis waarvan kon worden gedebatteerd. *Sitesharing* en *roaming* zal op advies van de Raad van State in een wet worden geregeld. Het ene kon en kan dus perfect zonder het andere. Ik herhaal dat ik deze discussie nooit uit de weg ben gegaan.

Belangrijk te weten is dat op de website van het BIPT, het Belgisch Instituut voor Post en Telecommunicatie, alle informatie op de meest transparante manier ter beschikking is die toelaat een antwoord te vinden op de vragen die mij werden gesteld. Niettemin wil ik ze graag herhalen.

Het is duidelijk dat we in een bepaalde *roll-out* voorzien: na drie jaar 30%, na vier jaar 40% en na vijf jaar 50% met een streefdoel van 85% na zes jaar. In deze technologie is men natuurlijk nooit zeker dat men het vooropgesteld percentage kan bekomen: vandaar "streefdoel". Met andere woorden, de eerste drie zijn vaste percentages, het vierde is een streefdoel.

Zoals ik reeds aan de heer Bodson heb gezegd, is mijn antwoord op de vraag naar nummeroverdraagbaarheid "ja". In tegenstelling tot enkele maanden geleden hebben we nu meer zekerheid dat dit in de richtlijnen zal worden teruggevonden. Aan het BIPT werd de opdracht gegeven deze richtlijnen voor te bereiden.

Wat de *mobile virtual network operators* betreft, antwoord ik negatief, wat niet wegneemt dat men op puur commerciële basis kan onderhandelen om tot een akkoord te komen. Mijn antwoord is negatief omdat ik anders niet inzie waarom ik een veiling moet houden bij diegenen die alle investeringen moeten doen om de derde generatie netwerken op te bouwen. Het lijkt mij iets te gemakkelijk dat degenen die nu aan de kant staan toch dezelfde rechten en plichten willen; met andere woorden, dezelfde rechten zonder de plichten. Dit is niet ernstig. Op commerciële basis staat het eenieder vrij te negotiëren maar ik kan ze niet dezelfde rechten geven als ze niet dezelfde plichten hebben. Daarom vindt de veiling plaats met degenen die aan de voorwaarden voldoen.

Wil ik de deelstaten deelachtig maken in de opbrengsten van de veiling? Ik meen dat dit in het verleden nooit het geval is geweest bij andere attributiemethodes van vergelijkbare technologieën en met vergelijkbare effecten. Ik zie dan ook niet in welk argument mij ertoe zou brengen om nu van die lijn af te wijken.

We zijn inderdaad actief aan het overleggen met de regio's over de blootstellingsnormen. De heer Bodson heeft het over emissienormen maar ik spreek liever over blootstellingsnormen. Ik kan hem verzekeren dat wij deze zaak zo snel mogelijk willen klaren.

De heer Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – *Uit het duidelijk antwoord van de minister heb ik opgemaakt dat er een overdraagbaarheid zal komen, maar dat niet zal worden gewacht tot die door de Commissie wordt opgelegd. De regering zal vóór de veiling van de UMTS-licenties een beslissing nemen.*

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – *De overdraagbaarheid*

La décision de mise aux enchères prise par le gouvernement étant exécutée par le biais d'un arrêté royal, il n'existe aucun document parlementaire sur la base duquel un débat pourrait être mené. Selon l'avis du Conseil d'État, le partage des sites et le roaming seront réglés par une loi.

Il est important de savoir que sur le site Internet de l'Institut belge des Postes et Télécommunications, se trouvent toutes les informations permettant de répondre aux questions posées.

Il est clair que nous prévoyons un développement du réseau : 30% après trois ans, 40% après quatre ans et 50% après cinq ans, avec un objectif de 85% après six ans.

Comme je l'ai dit à M. Bodson, je réponds par l'affirmative à la question relative à la portabilité des numéros mobiles. Celle-ci figurera vraisemblablement dans les directives et l'IBPT a reçu des instructions en ce sens.

En ce qui concerne le système du Mobile Virtual Network Operator, ma réponse est négative, parce que, sinon, je ne vois pas pourquoi je ferais des enchères pour ceux qui doivent réaliser tous les investissements afin d'élaborer la troisième génération de réseaux. Il me semble trop facile que ceux qui restent en marge exigent les mêmes droits sans supporter les mêmes obligations. Sur une base commerciale, chacun est libre de négocier mais je ne puis donner les mêmes droits à ceux qui n'ont pas les mêmes devoirs. Les enchères s'adressent à ceux qui répondent aux conditions fixées.

Les entités fédérées peuvent-elle bénéficier des recettes des enchères ? Je pense que ce ne fut jamais le cas par le passé dans des situations semblables et je ne vois pas quels arguments me permettraient de déroger à cette ligne de conduite.

Nous discutons activement avec les régions au sujet des normes d'exposition. M. Bodson parle de normes d'émission, mais je préfère parler de normes d'exposition. Je puis l'assurer que nous clarifierons cette affaire aussi rapidement que possible.

M. Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – Vos réponses sont très claires. Je pense vous avoir bien compris lorsque vous dites qu'il y aura portabilité mais qu'on n'attendra pas que celle-ci soit imposée par la Commission. Elle sera décidée par le gouvernement avant la mise aux enchères des licences UMTS.

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – On va de toute façon

zal hoe dan ook worden ingevoerd.

De heer Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – *Niet pas na een jaar?*

De heer Rik Daems, minister van Telecommunicatie en Overheidsbedrijven en Participaties. – *Nee, maar gelet op het feit dat de veiling begin volgend jaar zal plaatshebben en de technologie zich pas begin 2002 zal ontwikkelen...*

De heer Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – *Het zal met andere woorden gebeuren wanneer het systeem economisch in werking treedt.*

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van de heer Alain Destexhe aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van de Cidex-crisis» (nr. 2-277)

Vraag om uitleg van de heer Georges Dallemagne aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de opvolging van de Cidex-crisis» (nr. 2-275)

De voorzitter. – *Ik stel voor deze vragen om uitleg samen te voegen. (Instemming)*

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Ik heb de minister reeds herhaaldelijk vragen gesteld over dit onderwerp.*

Twee weken geleden heeft de vereniging van Cidex-slachtoffers een persconferentie belegd waarop een van de adviseurs van de minister aanwezig was. De adviseur toonde begrip voor een aantal eisen van de vereniging.

Stemt de minister in met een gratis telefoonnummer voor alle getroffen?

Stemt zij in met een perscampagne gericht naar alle personen die gevolgen ondervinden van de partij inactieve Cidex?

Is zij bereid om net als in Nederland de lijst van de betrokken ziekenhuizen op het internet bekend te maken?

Gaat ze de gevallen van bacteriële infecties laten onderzoeken waarin mogelijk een verband met Cidex is? Zo ja, wie zal met dit onderzoek worden belast?

Vindt de minister ook niet dat een som van 2.000 frank als morele schadeloosstelling voor de betrokkenen onvoldoende is en moet worden verhoogd? Zo ja, met hoeveel?

Wil zij pogen Johnson & Johnson ertoe te bewegen om te onderhandelen over een globale minnelijke schikking waarmee alle slachtoffers worden vergoed en lange en dure processen worden vermeden?

Is zij het erme eens dat Johnson en Johnson een onafhankelijk fonds moet oprichten dat de terugbetaling waarborgt van de toekomstige gezondheidskosten van al de

introduire la portabilité.

M. Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – *Pas après un an ?*

M. Rik Daems, ministre des Télécommunications et des Entreprises et Participations publiques. – *Non, mais étant donné que la mise aux enchères se fera au début de l'année prochaine et que la technologie ne se développera qu'au début de l'année 2002...*

M. Philippe Bodson (PRL-FDF-MCC). – *Autrement dit, ce sera en pratique au moment du fonctionnement économique.*

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de M. Alain Destexhe à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi de la crise du Cidex» (n° 2-277)

Demande d'explications de M. Georges Dallemagne à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «le suivi de la crise du Cidex» (n° 2-275)

M. le président. – *Je vous propose de joindre ces demandes d'explications. (Assentiment)*

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Madame la ministre, j'ai déjà eu l'occasion de vous interpeller à plusieurs reprises sur ce sujet qui connaît régulièrement des rebondissements.*

Il y a quinze jours, l'association des personnes concernées par le Cidex organisait une conférence de presse à laquelle participait un de vos conseillers. Celui-ci s'est montré favorable à un certain nombre de revendications exprimées par l'association. Je vais ici les reprendre.

Madame la ministre, êtes-vous d'accord de mettre en place un numéro vert pour toutes les personnes concernées par ce problème ?

Êtes-vous d'accord de réaliser une campagne par voie de presse afin de toucher toutes les personnes visées par les conséquences de l'inactivité du lot de Cidex incriminé ?

Acceptez-vous de communiquer, comme aux Pays-Bas, la liste des hôpitaux concernés, que l'on peut trouver sur Internet ?

Acceptez-vous d'effectuer des enquêtes sur les cas d'infections bactériennes qui pourraient être liées au Cidex. Si oui, quelle autorité sera chargée de ces enquêtes ?

Madame la ministre, êtes-vous d'accord sur le fait que le remboursement de 2.000 francs à titre de dommage moral pour les patients concernés est insuffisant et qu'il faut l'augmenter ? Si oui, de combien ?

Acceptez-vous d'essayer de convaincre Johnson & Johnson de négocier un accord global à l'amiable visant à indemniser

patiënten die besmet werden met hepatitis B, hepatitis C of een andere ziekte die verband houdt met Cidex?

Ik begrijp niet waarom de minister de statistieken die ik twee weken geleden heb gevraagd, nog altijd niet heeft meegedeeld en waarom haar kabinet pas op de dag vóór een persconferentie een communiqué heeft verspreid. De gegevens daarvan stemden trouwens niet overeen met de gegevens uit het document waarmee Johnson & Johnson de patiënten wou geruststellen.

De heer Georges Dallemagne (PSC). – *Enkele dagen geleden bracht de pers nieuwe elementen in de Cidex-affaire aan het licht. The Guardian maakte op zondag 26 november zelfs gewag van meerdere overlijdens die verband zouden houden met de verdeling van vaten inactieve Cidex in België.*

Omdat we deze zaak moeten volgen wens ik de minister van Volksgezondheid enkele vragen te stellen.

Waarom werden de officiële en volledige resultaten van het epidemiologisch verslag van de Hoge Gezondheidsraad niet bekendgemaakt? Waarom werden ze niet aan het Parlement overhandigd?

De Cidex-affaire werd vanaf het begin gekenmerkt door een gebrek aan informatie en zelfs door de weigering om het publiek in te lichten over de verspreiding van de besmetting. Hierdoor werden de angst en de paniek vergroot en werd het onbehaaglijk gevoel van mogelijke betrokkenen versterkt.

Er moet inderdaad een gratis nummer voor Cidex komen, zoals de vereniging tegen Cidex heeft gevraagd, zodat de mensen de informatie krijgen waarop ze recht hebben.

De verantwoordelijken van de slachtoffervereniging worden overstelpt met telefoontjes van bange mensen. Die ongerustheid is niet altijd gerechtvaardigd is, moet de overheid een duidelijk antwoord op deze vragen geven.

Waarom werd de lijst van de ziekenhuizen die inactieve Cidex hebben gekregen, niet bekendgemaakt? Zoals reeds gezegd heeft Nederland dit wel gedaan.

Wat zijn de bevindingen van de experts en wat is de mening van de minister zelf over de cijfers en percentages van seroprevalentie die in de pers werden genoemd en over de sterfgevallen die aan Cidex worden toegeschreven?

Volgens onze informatie beschikt de minister over de testresultaten van 23.430 van de ruim 32.000 betrokkenen. Daarvan zijn 1.206 personen positief bevonden voor de antistof anti-HBc en 207 voor de anti-HCV. Dit betekent dat bij 5,1% van de betrokkenen een seroprevalentie voor hepatitis B werd vastgesteld en bij 1,2% een prevalentie voor hepatitis C. De totale prevalentie voor beide infecties bedraagt dus meer dan 6%, veel meer dan bij de gewone bevolking.

toutes les victimes et à éviter ainsi de longs et coûteux procès ?

Êtes-vous d'accord que Johnson & Johnson garantisse, par la constitution d'un fonds spécial géré de manière indépendante, l'indemnisation des soins de santé futurs de tous les patients qui ont été contaminés par le virus de l'hépatite B, l'hépatite C ou toute autre maladie liée au Cidex ?

Enfin, madame la ministre, je vous avais interpellée voici quinze jours et je ne comprends pas très bien pourquoi vous n'avez pas communiqué les statistiques qui, semble-t-il, étaient à votre disposition et pourquoi il a fallu que la presse se mêle de cette affaire pour que votre cabinet sorte un communiqué à la veille d'une conférence de presse. J'ajoute d'ailleurs que ces données étaient plutôt contradictoires par rapport à celles qui figuraient dans un document d'information émanant de Johnson & Johnson visant à rassurer les patients.

M. Georges Dallemagne (PSC). – *Voici quelques jours, la presse évoquait de nouvelles données dans l'affaire du Cidex. The Guardian, journal anglais, faisait même état, dans son édition du dimanche 26 novembre, de plusieurs morts qui seraient liées à la diffusion de fûts de Cidex inactif en Belgique.*

Je pense qu'il est de notre responsabilité de suivre cette affaire. Aussi, je me permets de poser à nouveau les questions suivantes à la ministre de la Santé publique :

Pourquoi les résultats officiels et complets du rapport épidémiologique fait par le Conseil Supérieur d'Hygiène ne sont-ils pas communiqués ? Pourquoi ne sont-ils pas transmis au Parlement ?

Cette affaire Cidex est caractérisée depuis le début par le manque d'information, voire le refus, de fournir des informations au public sur l'étendue réelle de la contamination. Cela a pour conséquence d'engendrer des angoisses, voire de la panique, et d'amplifier le malaise ressenti par les personnes potentiellement concernées par cette affaire.

Je pense effectivement que la mise en place d'un numéro vert Cidex, tel qu'il a été demandé notamment par l'association contre le Cidex, reste une nécessité pour donner aux personnes les informations qu'elles sont en droit d'attendre.

Les responsables du collectif des victimes du Cidex sont assaillis de coups de fils de personnes angoissées. S'il est vrai que ces inquiétudes ne sont pas toujours justifiées, il est du devoir de la puissance publique d'apporter une réponse claire et nette à ces questions.

En matière d'information, pourquoi n'a-t-on toujours pas publié la liste des hôpitaux qui sont concernés par la diffusion de ces lots de Cidex inactif. Je note, comme mon collègue, que les Pays-Bas ont publié cette liste des hôpitaux du pays où des bidons de Cidex défectueux ont été employés.

J'aimerais aussi savoir quelles sont les conclusions et les commentaires de vos experts, quels sont vos propres commentaires quant aux chiffres et pourcentages de séroprévalence communiqués dans la presse, ainsi que vos commentaires concernant les cas allégués de décès liés au Cidex.

Er kan dus niet worden uitgesloten dat tientallen personen met het hepatitisvirus werden besmet tijdens heelkundige ingrepen waarbij gebruik werd gemaakt van instrumenten die met slechte Cidex waren gereinigd.

Het percentage van personen die anti-HBc antistoffen dragen, is bij het onderzoek ongeveer tweemaal hoger dan bij de gewone bevolking. Hoe verklaart de minister dit? Deze kwestie is des te ernstiger omdat de vooruitzichten voor hepatitis B en C zeer slecht zijn. Hepatitis C zal in 85% van de gevallen leiden tot actieve chronische hepatitis, die in veel gevallen zal evolueren tot cirrose of leverkanker. Voor hepatitis B zijn de vooruitzichten gunstiger, maar in 15% van de gevallen zal ze ook leiden tot actieve chronische hepatitis.

Bovendien zijn waarschijnlijk méér mensen in contact gekomen met de inactieve Cidex dan nu wordt gezegd. Sommige ziekenhuizen hebben onvolledig aangegeven hoeveel patiënten ermee in contact zijn gekomen en de personen die bijvoorbeeld in een privé-praktijk met het middel in contact zijn gekomen, werden niet meegeteld. Heeft de minister maatregelen genomen opdat deze laatste groep op dezelfde wijze wordt opgespoord, behandeld en schadeloos gesteld als de ziekenhuispatiënten?

Drie weken geleden heb ik gezegd dat ik het niet eens ben met de minister dat het aantal bacteriële infecties door het gebruik van endoscopisch materiaal dat met een slecht middel werd gereinigd, niet kan worden vastgesteld. Volgens mij kan dit gemakkelijk. Dit onderzoek is nodig omdat bij patiënten die aan het besmet materiaal werden blootgesteld gevaar bestaat voor infectieuze complicaties. De minister heeft gezegd dat ze navraag zou doen. Heeft ze initiatieven genomen om een onafhankelijk onderzoek te laten doen naar de infectieuze complicaties bij die patiënten? Welke initiatieven? Ondertussen komen steeds meer gevallen aan het licht van personen die door dergelijke complicaties werden getroffen. Die waren soms zeer ernstig, ook al ging het om onschuldige heelkundige ingrepen en verkeerden de betrokkenen in een goede algemene gezondheid.

Dan heb ik nog een vraag over een mogelijke besmetting met het aidsvirus. Ik wil geen paniek zaaien, maar ik meen dat het risico op besmetting met het aidsvirus aanwezig is. Eminente virologen en hematologen hebben het me bevestigd.

Ik begrijp dan ook niet waarom de betrokkenen niet werden getest. Dit lijkt me onverantwoord. Zelfs als slechts één persoon met het aidsvirus werd besmet omdat de Cidex niet werkte, is dit een voldoende reden om alle betrokkenen aan een aidstest te onderwerpen. De aidsbehandeling is veel doeltreffender als ze in een vroeg stadium begint en bovendien kan een seropositief persoon zijn gedrag aanpassen teneinde zijn omgeving niet te besmetten.

Ook werd meermaals gewezen op het risico op besmetting met de Kochbaci, de drager van tuberculose. Ook dit risico is aanwezig. Personen die een fibroscopie, een endoscopie van de luchtwegen, hebben ondergaan, moeten dan ook systematisch aan een huidreactietest worden onderworpen. Zal deze test of een andere test naar tuberculose worden uitgevoerd?

Moeten niet alle mogelijke slachtoffers van deze besmetting worden vrijgesteld van het leveren van het bewijs dat de firma Johnson & Johnson of de ziekenhuizen verantwoordelijk zijn?

Selon nos informations, vous seriez en possession des résultats des tests de 23.430 personnes sur un peu plus de 32.000 personnes concernées. Par ailleurs, 1.206 personnes, dont on possède les résultats, présentent des tests positifs pour l'anticorps anti-HBc et 270 personnes présentent des résultats positifs pour les anti-HCV. Cela signifie en clair une séroprévalence pour l'hépatite B de 5,1% dans la population concernée et une séroprévalence pour l'hépatite C de 1,2%. La prévalence totale pour ces deux infections dépasse dès lors 6%. Je vous rappelle que dans la population générale, la séroprévalence pour les anticorps concernés est inférieure, et de loin, aux chiffres précités.

On ne peut dès lors exclure – c'est un euphémisme – que des dizaines de personnes ont bel et bien été infectées par les virus de l'hépatite lors d'interventions médicochirurgicales impliquant l'utilisation de matériel rincé dans des solutions de Cidex défectueux.

Pour ce qui concerne l'hépatite B, par exemple, on s'attend, dans la population générale, à une proportion de porteurs de l'anticorps anti-HBc environ moitié moindre que le nombre obtenu par l'enquête.

Pourquoi ce surnombre ? Comment l'expliquez-vous ? Cette question est évidemment d'autant plus grave que je rappelle que le pronostic pour ces maladies – les hépatites C et B – est extrêmement défavorable. On sait, en effet, que dans 85% des cas, l'hépatite C va évoluer vers une hépatite chronique active et que, dans un nombre substantiel de cas, cette hépatite chronique active va évoluer vers la cirrhose et vers le cancer du foie. Pour l'hépatite B, le pronostic est meilleur mais dans 15% des cas, elle va évoluer également vers une hépatite chronique active.

Je rappelle, en outre, que le nombre de personnes ayant été en contact avec une solution de Cidex défectueuse est probablement supérieur à celui que vous annoncez actuellement puisque, d'une part, une série d'hôpitaux n'ont pas fait de déclaration complète quant au nombre de malades touchés et que, d'autre part, les malades qui ont été en contact avec des solutions inefficaces de Cidex hors des infrastructures hospitalières, par exemple dans les cabinets médicaux privés, n'ont pas été comptabilisés. Avez-vous pris des dispositions à ce sujet pour que les malades vus en cabinet médical privé et concernés par la crise du Cidex puissent bénéficier de mesures de dépistage, de traitement et de compensation, comme c'est le cas actuellement - en partie en tout cas - pour les malades qui ont été vus en hôpital ?

Lors de mon interpellation d'il y a trois semaines, je vous avais dit que je ne partageais pas votre point de vue sur le fait que l'on ne pouvait soi-disant pas mesurer le nombre d'infections bactériennes liées à l'emploi de matériel endoscopique rincé dans une solution défectueuse. Je vous avais dit qu'au contraire, une telle recherche me paraissait relativement aisée. Cette recherche me paraissait et me paraît toujours indispensable eu égard aux risques réels de complications infectieuses courus par les malades exposés à du matériel contaminant. Vous m'aviez dit que vous preniez note de mes commentaires et que vous alliez vous renseigner. J'aimerais savoir aujourd'hui si vous avez pris des initiatives et, dans l'affirmative, lesquelles, pour que soit menée une enquête indépendante sur les complications infectieuses subies par les patients concernés. Les témoignages entre-

Moeten niet alle slachtoffers recht op schadeloosstelling krijgen?

Mevrouw Ingrid van Kessel (CVP). – Ik wil graag even inpikken op deze vraag. Ik ben ook blij dat we bij deze gelegenheid iets meer informatie kunnen krijgen over het Cidex-probleem. Een heleboel mensen blijven met vragen zitten en het is belangrijk dat ze daarmee ergens terecht kunnen. Ziekenhuisinfecties zijn voor patiënten zeer moeilijk te herkennen en artsen doen er soms heel geheimzinnig over en geven weinig informatie.

Deze week verscheen er in de regionale pers van mijn streek nog een getuigenis van iemand van wie een familielid te maken kreeg met het slecht functionerende Cidex-lot en overleden was. Het overlijden bleek niet te wijten te zijn aan de slecht functionerende Cidex. De getuige vond wel dat ze erg weinig informatie had gekregen over de werkelijke doodsoorzaak. Er is een algemeen probleem van slechte communicatie tussen ziekenhuis en patiënt, tussen arts en patiënt, maar zeker in dit dossier, waarover heel veel ongerustheid bestaat, moet een heel open communicatie worden gevoerd.

Vandaar de zeer concrete vraag: hoeveel personen die te maken hebben gehad met het slechte Cidex-lot, zijn intussen

temps s'accumulent concernant des personnes qui ont enduré de telles complications infectieuses, parfois lourdes, parfois sévères, y compris pour des interventions chirurgicales bénignes, alors que leur état général était bon.

Je voudrais encore ajouter une question, si vous me le permettez. Elle concerne le dépistage d'une éventuelle contamination par le virus du sida.

Je ne veux pas alarmer la population concernée. J'estime cependant - et je m'en suis assuré auprès d'éminents virologues et hématologues - que le risque de contamination par le virus du sida n'est pas nul, loin s'en faut.

Dès lors, je ne comprends pas pourquoi un test n'a pas été proposé aux personnes concernées. Cela me paraît être une erreur grave en termes de responsabilité médico-légale. S'il n'y avait qu'une seule personne infectée par le virus du sida, à cause de l'inefficacité du Cidex, cela serait déjà suffisant pour justifier que l'on propose systématiquement le test à la population concernée et ce, au moins pour deux raisons. Le traitement du sida est d'autant plus efficace qu'il est précoce. De plus, une personne séropositive peut adapter son comportement pour ne pas contaminer son entourage.

Dans le même ordre d'idées, on a évoqué à plusieurs reprises le risque réel de contamination des malades concernés par le bacille de Koch, l'agent responsable de la tuberculose. Ce risque de contamination est, lui aussi, très réel et confirmé par la littérature médicale. Le test de cuti-réaction, notamment, devrait donc être réalisé systématiquement auprès des personnes qui ont subi une fibroscopie, c'est-à-dire une endoscopie des voies aériennes. Ce test, ou d'autres tests concernant la tuberculose, sera-t-il réalisé ?

Enfin, eu égard aux nouvelles données épidémiologiques dont on a connaissance aujourd'hui, ne faudrait-il pas, comme déjà suggéré précédemment, libérer toutes les victimes potentielles de cette contamination de la charge de la preuve de la responsabilité de la firme Johnson & Johnson ou des hôpitaux et établir, dans le chef de toutes ces victimes, un droit à l'indemnisation ?

Mme Ingrid van Kessel (CVP). – *Je suis heureuse que nous ayons l'occasion d'avoir un peu plus d'informations sur le problème du Cidex. En effet, beaucoup de personnes se posent des questions. Les infections nosocomiales sont très difficiles à reconnaître. Les médecins sont souvent sibyllins en la matière et donnent peu d'informations.*

Cette semaine, j'ai lu dans la presse de ma région le témoignage d'une personne dont un membre de la famille a été confronté au lot de Cidex défectueux et est décédé. Il s'avère que le décès n'est pas dû au Cidex. Le témoin estime toutefois qu'il a reçu très peu d'informations concernant les causes du décès. Il y a un problème général de mauvaise communication entre l'hôpital et le patient, entre le médecin et le patient, mais dans ce dossier en particulier, dans lequel subsistent beaucoup d'incertitudes, une communication très franche est nécessaire.

Combien de personnes ayant été exposées au lot de Cidex défectueux sont-elles décédées, indépendamment de la cause du décès ? Il y aura manifestement une deuxième phase dans l'enquête. La ministre peut-elle me donner davantage d'informations à ce sujet ?

overleden, los van de doodsoorzaak?

Er komt blijkbaar een tweede fase in het onderzoek. Kan de minister me daarover meer informatie geven?

De heer Paul Galand (ECOLO). – *Kent men de oorzaak van de moeilijkheden die een reeks hospitalen ondervinden bij het overmaken van hun gegevens met betrekking tot deze crisis?*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *De heren Destexhe en Dallemagne hebben mij een hele reeks vragen gesteld. Bovendien stelt de heer Dallemagne enkele zaken aan de orde die niet in de tekst stonden. Ik zal hen alle inlichtingen verstrekken waarover ik thans beschik.*

Na de vraag om uitleg op 9 november in de Senaat, heb ik de in gebreke blijvende hospitalen een brief gestuurd waarin ik hen verplichtte mij uiterlijk op 30 november 2000 de gevraagde gegevens mee te delen.

Ik heb contact opgenomen met het ministerie van Volksgezondheid van Nederland dat mij vandaag heeft laten weten dat de lijst van hospitalen niet gepubliceerd werd.

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Ik kan u deze lijst tonen. Ze staat op internet.*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Ik geloof u. Ik zeg gewoon dat ik een van mijn medewerkers gevraagd heb naar het ministerie te bellen en dat is het antwoord dat ze hem hebben gegeven. Ik neem er dus akte van dat dit antwoord niet correct was.*

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *De data van het begin en het einde van het gebruik van de partij Cidex 001 staan op internet.*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Voor het onderzoek naar de bacteriële infecties verwijs ik naar uw vorige vraag. Ik heb daarop onder meer geantwoord dat ik, rekening houdend met uw opmerkingen, bijkomende vragen zou stellen. Ik kan u verzekeren dat het Wetenschappelijk Instituut van Volksgezondheid onderzoeken heeft verricht en dat die worden bestudeerd in het kader van het algemeen onderzoek dat wordt gevoerd.*

Het wetenschappelijk instituut heeft de resultaten van de bacteriële infecties ontvangen. Daaruit blijkt het volgende: er zijn drie gevallen vastgesteld na een operatie, een na een curettage, een na een tubaire afbinding en twee na opeenvolgende arthroscopieën.

De heer Georges Dallemagne (PSC). – *Hebt u het daarbij dan over personen die overleden zijn?*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Het gaat om infecties. De twee infecties die na een arthroscopie zijn opgetreden, hebben betrekking op twee personen die opeenvolgend behandeld*

M. Paul Galand (ECOLO). – *Connaît-on la cause des difficultés éprouvées par une série d'institutions hospitalières à transmettre aux autorités de santé publique leurs données relatives à cette crise ?*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *MM. Destexhe et Dallemagne m'avaient adressé toute une série de questions. En outre, M. Dallemagne vient de soulever plusieurs points qui ne figuraient pas dans le texte écrit. Je compte leur communiquer toutes les informations dont je dispose actuellement.*

Pour ce qui est de l'absence de réponse de certains hôpitaux, après les interventions au Sénat en date du 9 novembre, j'ai pris l'initiative d'envoyer un courrier impératif aux hôpitaux qui n'avaient pas encore répondu à l'enquête, leur imposant de transmettre les données en question au plus tard le 30 novembre 2000.

En ce qui concerne la situation aux Pays-Bas, j'ai pris contact avec le ministère de la Santé publique de ce pays, qui m'a informée que la liste des hôpitaux n'a pas été publiée. Cette réponse m'a été faite aujourd'hui.

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Je peux vous montrer cette liste. On la trouve sur internet.*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Je vous crois. Je vous dis simplement avoir demandé à l'un de mes collaborateurs de téléphoner au ministère et je vous ai rapporté la réponse qui lui a été faite. Je prends donc acte du fait qu'on nous a donné une mauvaise réponse.*

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Les dates de début et de fin d'utilisation du lot Cidex 001 figurent sur internet.*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Pour ce qui concerne les enquêtes d'infections bactériennes, je vous ai dit l'autre jour dans ma réplique que, compte tenu de vos remarques, j'allais poser des questions complémentaires. Je puis vous assurer que des enquêtes ont été menées par l'Institut scientifique de la Santé publique et qu'elles sont examinées dans le cadre de l'enquête globale qui a été réalisée.*

Je puis vous donner les informations dont nous disposons actuellement, à savoir que l'Institut scientifique a recueilli les résultats d'infections bactériennes, lesquels font apparaître les données suivantes : trois cas après chirurgie, un cas après curettage, un cas après ligature tubaire et deux cas après arthroscopies successives.

M. Georges Dallemagne (PSC). – *Quand vous parlez de cas, s'agit-il de décès ?*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Il s'agit d'infections. Les deux infections après arthroscopie concernent deux personnes traitées l'une après l'autre et*

werden en die nadien een identieke besmetting vertoonden. De twee patiënten werden daarvoor behandeld en er is geen overlijden vastgesteld.

De heer Georges Dallemagne (PSC). – *In dit geval kunnen we dus de link leggen met instrumenten die slecht werden gesteriliseerd?*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *In deze gevallen lijkt dat voor de hand te liggen.*

Het bedrag van 2000 frank dat is terugbetaald, werd berekend op basis van de verplaatsingskosten van de patiënten voor de bloedafname. Ik voeg eraan toe dat de firma Johnson & Johnson in bepaalde gevallen bijkomende bewezen kosten heeft vergoed.

U beweert dat ik inlichtingen achterhoud. Op 9 november heb ik u gezegd, dat staat in de Handelingen, dat het voorverslag over de resultaten van de eerste reeks onderzoeken wordt afgerond. Op dat ogenblik had ik het bewuste voorverslag nog niet in mijn bezit. Ik heb toen ook gezegd dat sommige ziekenhuizen nog niet hadden gereageerd, dat ik hen aangeschreven had om te eisen dat ze het verslag zouden opsturen en dat de eerste gegevens erop wijzen dat de prevalentie van seropositiviteit als gevolg van hepatitis B gelijkloopt met die van de rest van de bevolking.

Op 22 november kon mijn medewerker, dokter Snaeken, bijkomende gegevens meedelen aangezien we op dat ogenblik beschikten over de eerste versie van het eerste onderzoek. Ik kon die gegevens op 9 november onmogelijk verstrekken, aangezien ik ze niet had.

Ik deelde ook mee dat ik de bevolking gedetailleerd zou inlichten van zodra ik in het bezit zou zijn van het volledig voorverslag, maar dat kan ik nog altijd niet doen aangezien nog niet alle ziekenhuizen hebben gereageerd. Ik herhaal dat ik geenszins de bedoeling heb informatie achter te houden.

De heer Destexhe weet ongetwijfeld ook dat er een tweede reeks testen loopt waarvan de inventaris einde december zal kunnen worden opgemaakt. Ik kan die resultaten dus in januari geven.

Ik blijf stilstaan bij de voorlopige resultaten. De officiële resultaten van de epidemiologische studie die aan het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid was toevertrouwd, kunnen nog niet integraal worden meegedeeld omdat ze slechts een voorlopig karakter hebben. Wanneer de eindresultaten gekend zijn, na de voor sommige gevallen erg belangrijke uitslagen van het tweede bloedonderzoek, zullen ze openbaar worden gemaakt. Ze zullen natuurlijk anoniem zijn.

De resultaten van de twee testen HbsAg en anti-HBc die aantonen dat een patiënt, ook een genezen patiënt en een gezonde drager, op een bepaald ogenblik in zijn leven met het virus in contact is geweest, zijn respectievelijk 0,48% en 6,31%, of minder dan de verwachte prevalentie bij de totale bevolking, respectievelijk 0,7% en 6,9%. Voor hepatitis C is de waargenomen prevalentie 1,25%, wat hoger ligt dan de verwachte, 0,87%, waarschijnlijk door de verplichte hoge gevoeligheid van opsporingstesten. Het gaat hier om een zeer specifieke bevestigingstest die de valse positieve testen kan weerleggen en de echte kan bevestigen. Bovendien was de

semblent relever d'une contamination identique. Ces deux infections ont été traitées et n'ont pas provoqué de décès.

M. Georges Dallemagne (PSC). – *On peut donc établir en l'occurrence un lien avec une contamination due à un instrument mal stérilisé.*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Cela me semble assez clair pour ces deux cas.*

La somme de 2.000 francs qui a été remboursée a été calculée sur la base des frais de déplacements exposés par les patients pour les prises de sang. J'ajoute que dans certains cas, lorsque les patients estimaient que la somme était insuffisante, la firme Johnson & Johnson a remboursé la facture additionnelle dûment justifiée.

*Vous me dites que je retiens des informations. Au moment où vous m'avez interpellée, à savoir le 9 novembre, comme cela figure dans les *Annales* du Sénat, j'ai répondu que le rapport préliminaire reprenant les résultats de la première série de tests était en voie de finalisation. Je ne disposais pas à ce moment du rapport préliminaire. J'ai également indiqué que certains hôpitaux n'avaient toujours pas envoyé le rapport, que je leur avais écrit en exigeant qu'ils fournissent ce document et qu'il ressortait des premiers renseignements reçus par téléphone que la prévalence de la séropositivité attribuée à l'hépatite B était égale à celle qui est observée pour l'ensemble de la population.*

Le 22 novembre, mon collaborateur, le docteur Snaeken, a pu communiquer des données supplémentaires puisque nous disposions à ce moment d'une première version de la première enquête. Si je ne disposais pas des informations le 9 novembre, je pouvais très bien les avoir le 22 novembre. Dans un laps de temps de dix jours, on peut parfaitement recevoir de nouvelles informations.

J'avais également signalé que dès que je serais en possession du rapport préliminaire complet, ce qui n'est pas le cas puisque nous attendons les réactions des derniers hôpitaux, je ferais une conférence de presse pour donner tous les détails à la population.

Je répète qu'il n'y a aucune volonté de rétention d'information.

Vous savez certainement aussi qu'une deuxième série de tests est en cours dont l'inventaire pourra être établi vers la fin décembre. Je pourrai donc communiquer ces résultats au mois de janvier. Il n'y a aucune volonté de cacher quoi que ce soit bien au contraire.

Je voudrais insister maintenant sur les résultats provisoires. Les résultats officiels de l'étude épidémiologique confiée à l'Institut scientifique de Santé publique ne peuvent actuellement être communiqués dans leur intégralité puisque les résultats ne sont que préliminaires. Il est évident que lorsque les résultats finalisés seront disponibles, notamment après les résultats de la deuxième prise de sang – et c'est très important dans un certain nombre de cas –, ils seront rendus publics en respectant l'anonymat bien sûr.

En ce qui concerne l'hépatite B, les résultats des deux tests HbsAg et anti-HBc qui montrent que le patient a été à un

positieve serologie tegen hepatitis C al gekend voor 19,6% van de patiënten, wat de waargenomen prevalentie brengt op 1,01%. Eén patiënt op 9461 werd positief bevonden voor HIV. Een anamnese en bijkomende bloedproeven kunnen het verband met het Cidex-incident bevestigen.

De vergoeding van de patiënt kan slechts geval per geval gebeuren, conform de Belgische wettelijke bepalingen. De betrokken firma moet daarvoor rechtstreeks aangesproken worden, na een eventuele terugbetaling via de verzekering van het ziekenhuis of een rechterlijke beslissing.

We zijn er ons ten zeerste van bewust dat er in België een algemeen probleem bestaat inzake medische verzekering en het bewijzen van precieze medische fouten. Daarom hebben wij terzake een belangrijk initiatief genomen dat door de administratie ten dele is afgerond, maar waaraan alle betrokken actoren hebben meegewerkt tijdens het symposium van juni over het type verzekering dat moet worden uitgewerkt en het verband tussen de "verzekering zonder fout" en de traditionele verzekering. De kabinetten van Sociale Zaken, Volksgezondheid, Justitie en Economische Zaken leggen de laatste hand aan de teksten die een wetswijziging mogelijk maken. Die nieuwe juridische situatie is in wording en kan dus nog niet worden toegepast.

Zodra ik de volledige resultaten heb zal ik ze aan de publieke opinie overmaken. Hoeveel mensen in totaal zijn overleden weet ik niet. Wij willen in elk geval volledige duidelijkheid. Er zijn aanwijzingen dat er bij de bacteriële infecties wel degelijk een verband bestaat. Midden december zal ik over de eerste testen van hepatitis B en C beschikken. Begin januari, nadat het onderzoek volledig is afgerond, zal ik een duidelijke mededeling doen aan de bevolking.

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Mevrouw de minister, ik zal uitgebreid repliceren omdat u, zoals de vorige keren, op de meeste van mijn vragen niet heb geantwoord. Ik heb sterk de indruk dat u deze zaak niet wilt afsluiten, hoewel een minnelijk schikking mogelijk is via een globaal akkoord tussen de slachtoffervereniging, het ministerie van Volksgezondheid en de firma Johnson & Johnson.*

U spreekt niet van de mogelijkheid om een gratis lijn te openen. U beweert dat u geen paniek wil zaaien, maar het is juist door het gebrek aan informatie dat er paniek ontstaat.

U weet zo goed als ik dat de hele problematiek van de hepatitisserologie zeer complex is. De mensen krijgen van Johnson & Johnson een brochure waarin staat dat er 0,5% hepatitis B-gevallen zijn. Een eenvoudige berekening leert hen dat 5% van de betrokken bevolking een antigeen of antistof tegen hepatitis heeft, dus tienmaal zoveel. Deze mensen hebben niet noodzakelijk een medische opleiding

moment de sa vie en contact avec le virus, donc y compris les patients guéris ou porteurs sains, sont respectivement de 0,48% et de 6,31% soit moins que les prévalences attendues dans la population totales – respectivement de 0,7% et de 6,9% –. En ce qui concerne l'hépatite C, la prévalence observée – 1,25% – est supérieure à celle attendue – 0,87% –, ce qui peut s'expliquer par la grande sensibilité obligatoire de tout test de dépistage. Ce n'est qu'un test de confirmation, très spécifique celui-là, qui permettra d'éliminer les faux positifs et de confirmer les cas. De plus, la sérologie positive contre l'hépatite C était déjà connue chez 19,6% de ces patients, ce qui ramène la prévalence observée à 1,01%. Pour le HIV, un patient sur 9461 a été trouvé positif. Il faudra des examens anamnésiques et sanguins complémentaires pour confirmer ou infirmer la liaison avec l'incident cidex.

Quant à la problématique de l'indemnisation des patients, je répète qu'elle ne peut se faire qu'au cas par cas, conformément aux dispositions légales en application en Belgique. Cela relève de contacts directs avec la firme concernée, après l'intervention éventuelle des assurances des hôpitaux ou des décisions judiciaires.

Nous sommes bien conscients de l'existence d'un problème d'ordre général en Belgique en matière d'assurance médicale et de la difficulté à prouver une faute médicale précise. C'est pourquoi, nous avons initié un travail important à ce sujet qui a été partiellement accompli par l'administration mais auquel tous les acteurs concernés ont aussi participé lors du symposium de juin relatif au type d'assurance à développer et au lien entre « l'assurance sans faute » et l'assurance traditionnelle. Les cabinets des Affaires sociales, de la Santé publique, de la Justice et des Affaires économiques finalisent les textes permettant de modifier la législation actuelle. Cette nouvelle situation juridique est en gestation et ne peut être invoquée dans le cas qui nous occupe.

Dès que je disposerai de la totalité des résultats, ils seront rendus publics. J'ignore combien de personnes sont décédées au total. Nous voulons en tous cas faire toute la clarté. Dans les cas d'infections bactériennes, certaines indications établissent effectivement un lien sérieux avec l'incident. Je disposerai des premiers tests d'hépatite B et C à la mi-décembre. Début janvier, après la clôture de l'enquête, je ferai une communication précise à la population.

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – Je voudrais répliquer assez longuement parce que, comme les autres fois, vous n'avez malheureusement pas répondu à la plupart de mes questions. Autrement dit, j'ai l'impression que vous ne voulez pas clore cette affaire alors qu'il serait possible de le faire à l'amiable par le biais d'un accord global entre l'association des victimes, le ministère de la Santé publique et la firme Johnson & Johnson.

Je constate tout d'abord que vous n'avez pas mentionné la possibilité de mettre en place un numéro vert. Vous affirmez que c'est pour ne pas créer la panique. Au contraire, c'est l'absence d'information aisément trouvable qui crée la panique.

Vous savez comme moi que toute la problématique de la sérologie de l'hépatite est très compliquée. Les gens reçoivent une plaquette de Johnson & Johnson leur indiquant qu'il y a 0,5% de cas d'hépatite B. En faisant un simple calcul, ils

gehad en kunnen dus niet begrijpen waarom de firma Johnson & Johnson in haar brochure spreekt over 0,5% terwijl een berekening op basis van het Belga-communiqué uitkomt op 5%. We kunnen deze zaak niet laten rusten zolang er geen correcte informatie is.

Ik geef u graag de lijst die ik op internet heb gevonden en ik begrijp niet waarom de mensen van uw ministerie die niet hebben. Alkmaar Medisch Centrum: eerste levering op 18/02/2000, laatste gebruik 05/04/2000; Haarlem Ziekenhuis; Rotterdam Sint Clara Ziekenhuis, enzovoort. De lijst is dus beschikbaar en ik betreur eens te meer dat u de Belgische lijst niet wilt geven. Ik zal hem u op het einde van de vergadering overhandigen.

Het is voor de ziekenhuizen ingewikkelder de patiënten op te sporen dan u denkt. U hebt er goed aan gedaan een herinneringsbrief te sturen. Ik weet dat sommige ziekenhuizen niet erg vlug gereageerd hebben, maar u kent de gang van zaken in ziekenhuizen beter ik ikzelf. Er wordt een eerste brief gestuurd waarna ongeveer twee derde van de patiënten zicht aanmeldt. Het ziekenhuis kan vervolgens een aangetekende herinnering sturen, maar dan zijn er nog altijd patiënten die niet opduiken. Hoe weet men of die personen niet willen komen, verhuisd zijn of zich in het buitenland bevinden? Alleen via het Rijksregister is een betrouwbare en coherente opsporing mogelijk.

Ik wil graag geloven dat u bij mijn vorige interpellaties niet over de nodige gegevens beschikte, maar ten minste één lid van de slachtoffervereniging en één journalist beschikten over cijfers die nagenoeg overeenkwamen met de cijfers uit het Belga-communiqué. Ik betreur dat deze cijfers niet eerst aan een parlamentslid werden meegedeeld.

Ik stel eveneens vast dat u geen standpunt inneemt over de 2000 frank. U bevestigt dat Johnson & Johnson in een eental gevallen bereid is een hogere schadevergoeding te betalen, maar u weigert de verantwoordelijkheid op te nemen om aan de firma te vragen de morele schade te vergoeden met een bedrag van iets meer dan 2000 frank.

Voor de terugbetaling van de testen hebt u wel met Johnson & Johnson onderhandeld – u bent met hen toch een bedrag van 2000 frank overeengekomen – maar u doet niets voor die andere rechtmatige eis van de patiënten, die aan deze zaak toch al tienduizenden franken hebben uitgegeven.

Ik wens geen polemiek te beginnen over prevalentiecijfers. Ik heb daarover in ieder geval andere cijfers. Ik heb urenlang gesproken met virologen om de situatie te begrijpen. Inzake hepatitis C kan ik het ongeveer met u eens zijn. U geeft eigenlijk zelf toe dat het prevalentiepercentage voor hepatitis C hoger is bij de groep die met Cidex te maken had dan bij de rest van de bevolking.

Voor hepatitis B ligt de prevalentie tien keer hoger bij de personen die met Cidex in contact zijn geweest dan bij de bevolking in haar geheel, alhoewel de cijfers enigszins afwijken naargelang van het gebruikte antigeen of de gebruikte antistof.

Uw kabinet speelt het spel niet eerlijk: uw medewerker heeft in het openbaar, in aanwezigheid van zowat vijftien leden van slachtofferverenigingen en evenveel journalisten, verklaard dat hij er voorstander van is dat Johnson & Johnson

constatent que 5% de la population concernée a un antigène ou un anticorps de l'hépatite, c'est-à-dire dix fois plus. Ces personnes n'ont pas nécessairement suivi d'études médicales. Elles ne peuvent donc pas comprendre pourquoi, dans une brochure de Johnson & Johnson, on leur parle de 0,5% alors qu'en divisant les chiffres qui se trouvent dans votre communiqué Belga, elles obtiennent 5%. Aussi longtemps qu'il n'y aura pas d'information correcte, nous ne pourrons clore cette affaire.

Je vous céderai volontiers, madame la ministre, la liste que j'ai trouvée sur Internet. Je ne comprends pas comment votre ministère ne l'a pas trouvée. Alkmaar Medisch Centrum : première livraison le 18/02/2000, dernière utilisation 05/04/2000 ; Haarlem Ziekenhuis ; Rotterdam Sint Clara Ziekenhuis, etc. Il y en a deux pages sur Internet. La liste est donc disponible. Je regrette une fois de plus que vous ne vouliez donner la liste belge. Je vous la transmettrai donc en fin de séance.

Vous avez parlé de la recherche des patients. C'est beaucoup plus compliqué pour les hôpitaux que vous ne le pensez. En effet, vous avez à juste titre envoyé une lettre de rappel. Je sais que certains hôpitaux ont été lents à vous répondre. Mais vous devez savoir mieux que moi comment cela se passe dans un hôpital. Celui-ci envoie une première lettre au patient. Environ deux tiers des patients se présentent à la suite de cette première lettre. Que peut alors faire l'hôpital concrètement ? Il peut envoyer un rappel sous forme de recommandé. Il reste encore un certain nombre de patients qui ne se présentent pas. Comment savoir si ces patients ne veulent pas se présenter, ont déménagé ou sont partis à l'étranger ? Le seul moyen pour les hôpitaux de procéder à une recherche consistante et cohérente serait d'avoir accès au Registre national. Or, ce n'est pas le cas, pour d'excellentes raisons. Si on veut sérieusement donner aux hôpitaux la possibilité de rechercher les patients, il faut toutefois qu'ils aient accès au Registre national.

En ce qui concerne la transmission des informations, je veux bien vous croire quand vous me dites que vous n'aviez pas les données lors des dernières interpellations, mais au moins un membre de l'association des victimes avait des chiffres quasiment identiques à ceux figurant dans votre communiqué Belga. Par ailleurs, au moins un journaliste disposait de ces chiffres. Je trouve un peu dommage qu'un parlementaire ne puisse les obtenir avant des membres d'une association ou avant la presse.

Je constate également que vous ne vous prononcez pas sur les 2000 francs belges. Vous affirmez que dans un certain nombre de cas, la firme Johnson & Johnson accepte d'indemniser davantage mais vous ne voulez pas prendre la responsabilité de demander à Johnson & Johnson d'indemniser à concurrence d'un peu plus de 2000 francs ce dommage moral. Autrement dit, quand il s'agit de négocier le remboursement des tests, vous êtes d'accord de le faire avec Johnson & Johnson. Cette somme de 2000 francs, c'est quand même bien vous qui l'avez négociée avec Johnson & Johnson. Cette firme ne l'a pas négociée toute seule ! Mais quand il s'agit de répondre à la revendication, me semble-t-il légitime, de personnes à qui cela a déjà coûté des dizaines de milliers de francs, vous êtes aux abonnés absents.

Je ne veux pas entrer dans une polémique sur les chiffres de

onderhandelen over een algemeen akkoord inzake schadeloosstelling dat voor alle partijen als referentie kan dienen.

Als lid van een parlamentsfractie die tot de meerderheid behoort, ben ik zo hoffelijk geweest uw vertegenwoordiger uit te nodigen toen ik een persconferentie geef waarop ik u bekritiseerde. Het is echter niet normaal dat u ons, nadat uw medewerker de pers in kennis stelde van bepaalde maatregelen, vandaag komt zeggen dat de schadeloosstelling geval per geval zal gebeuren. U vraagt dus dat elk slachtoffer een proces zou inspannen dat hem misschien wel tienduizenden franken kan kosten terwijl u goed weet hoe moeilijk de bewijslast in dergelijke dossiers is.

Juridisch gezien hebt u het volste recht om een akkoord te sluiten met de betrokken multinational, of alleszins om het bedrijf daartoe aan te zetten. Het kan dan nog weigeren.

De enige conclusie die ik daaruit kan trekken, is dat u zich schaaft aan de zijde van de multinational in plaats van solidair te zijn met de slachtoffers. U hebt immers nooit de omvang van deze crisis willen inzien. Ik heb er u constant op gewezen dat de dioxine of de gekke-koeienziekte nog geen enkel Belgisch slachtoffer heeft gemaakt. Verschillende Belgen daarentegen hebben hepatitis B, hepatitis C of misschien zelfs aids of bacteriële infecties opgelopen als gevolg van de Cidex-affaire. Dit dossier kan niet worden gesloten zolang u dit probleem onderschat en mijn vragen negatief beantwoordt. Het kan pas worden gesloten wanneer Johnson & Johnson een globaal akkoord getekend heeft waarin het zijn verantwoordelijkheid erkent zonder aan de patiënt te vragen zelf de bewijslast te leveren.

De heer Georges Dallemagne (PSC). – *Mevrouw de minister, het spijt me dat ik enige verwarring en zelfs geknoei moet vaststellen in verband met de inlichtingen die ons worden verstrekt. Vandaag geeft u toe dat er in sommige gevallen een risico op bacteriële infecties bestond terwijl men enige tijd geleden zelfs ontkende dat er reden tot onderzoek was. Het verheugt mij dat u thans een ander mening bent toegedaan. Ik hoop dat u zich niet tevreden zult stellen met een steekproef en dat u de nodige middelen zult inzetten om de omvang van het infectierisico te evalueren.*

Ik blijf ervan overtuigd – en de medische literatuur bevestigt het – dat heel wat personen door dit gebrekkige

prévalence. Je n'ai en tout cas pas du tout les mêmes chiffres que vous. J'ai passé plusieurs heures avec des virologues pour essayer de comprendre exactement la situation. Pour l'hépatite C, nous pouvons être à peu près d'accord. Vous reconnaissez cependant vous-même que le taux de prévalence de l'hépatite C est supérieur dans le groupe concerné par le Cidex que dans le reste de la population.

Quant à l'hépatite B, sa prévalence chez les personnes ayant été en contact avec le Cidex est dix fois supérieure à celle observée dans la population en général. Les chiffres diffèrent cependant quelque peu en fonction de l'antigène ou de l'anticorps utilisé.

Enfin, j'estime que votre cabinet joue un jeu pas très honnête : votre collaborateur a déclaré en public, en présence d'une quinzaine de membres de l'association des victimes et d'une quinzaine de journalistes, qu'il était favorable à ce que Johnson & Johnson négocie un accord global d'indemnisation qui ferait référence pour toutes les parties.

En tant que parlementaire de la majorité, j'ai la courtoisie d'inviter votre représentant lorsque je donne une conférence de presse pour vous critiquer. Mais il n'est pas normal qu'après que votre collaborateur a annoncé des mesures à la presse, vous montiez à la tribune pour expliquer que l'indemnisation se fera au cas par cas ; vous demandez donc à chaque victime d'intenter un procès qui lui coûtera des milliers, voire des dizaines de milliers de francs alors que vous savez pertinemment bien que dans ce type de dossier, la charge de la preuve est extrêmement difficile à établir.

Madame la ministre, sur le plan juridique, vous avez parfaitement le droit de négocier un accord contractuel avec la multinationale concernée ou en tout cas, de l'inciter à le faire. Libre à elle de s'y refuser.

La seule conclusion que j'en tire est que vous vous mettez du côté de cette multinationale au lieu de vous ranger aux côtés de ceux qui vivent des situations dramatiques que vous persistez à ignorer. Car depuis le début de la crise, vous n'avez pas compris l'ampleur de ce problème que vous continuez à minimiser. Je n'ai pas cessé de vous rappeler que la dioxine ou la vache folle n'ont encore contaminé aucun Belge. En revanche, certains ont contracté l'hépatite B, l'hépatite C, peut-être le sida et des infections bactériennes à la suite de l'affaire du Cidex. Tant que vous sous-estimerez ce problème et que vous répondrez par la négative à toutes mes questions, ce dossier ne sera pas clôturé. Il ne le sera que lorsque Johnson & Johnson aura signé un accord global dans lequel il reconnaît sa responsabilité sans demander aux patients d'établir eux-mêmes la charge de la preuve.

M. Georges Dallemagne (PSC). – Merci, madame la ministre pour les informations que vous nous avez communiquées. Je regrette qu'il existe une certaine confusion – voire un certain bricolage – dans la nature des informations qui nous sont apportées et dans l'évolution de celles-ci. Vous reconnaissez aujourd'hui qu'il y avait, dans certains cas, un risque d'infections bactériennes, dont certaines ont d'ailleurs été mises en évidence, alors qu'il y a quelque temps, on niait même la possibilité d'enquêter à ce sujet. Je remarque heureusement que votre conviction a évolué et j'espère que vous ne vous contenterez pas de coups de sonde et que vous pourrez vous donner les moyens d'évaluer l'ampleur du

ontsmettingsmiddel een bacteriële besmetting hebben opgelopen. Men kan de statistische en epidemiologische gegevens niet meer naast zich leggen. De overheid moet trouwens ook de eventuele "verborgen" slachtoffers van Cidex opsporen. Nogal wat personen die in contact zijn geweest met een inefficiënte Cidex-oplossing denken, al dan niet terecht, dat ze daardoor een infectie hebben opgelopen. Er moet klaarheid komen, vooral omdat er personen gestorven zijn tengevolge van een longontsteking of een bloedvergiftiging en we niet kunnen uitsluiten dat Cidex daarvan de oorzaak was. Toch ben ik blij dat de personen die meenden dat er een risico op infectie bestond, in het gelijk werden gesteld.

Over hepatitis heb ik andere cijfers dan u. We moeten die controleren. Ik beweer niet dat mijn cijfers de juiste zijn. Het aantal gevallen van seropositiviteit, in het bijzonder voor de antilichamen van hepatitis B, is veel lager dan uit het onderzoek blijkt. Dit gegeven blijft alarmerend.

Iets meer dan 9000 personen werden aan een aids-test onderworpen. Waarom heeft men niet de volledige betrokken bevolkingsgroep onderzocht? Eén persoon bleek immers positief te zijn.

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Van de 9461 personen die de test hebben ondergaan, was er slechts één positief.*

De heer Georges Dallemagne (PSC). – *Werd de test op heel de groep uitgevoerd of niet? Heel wat patiënten van wie het bloed is onderzocht, hebben de resultaten ontvangen voor hepatitis maar niet voor aids. De meerderheid van de patiënten heeft deze test dus niet ondergaan. U hebt het over 9461 personen. Ik veronderstel dat dit het aantal personen is dat de test heeft ondergaan. Ik zou graag vernemen of de volledige betrokken bevolkingsgroep de test heeft ondergaan. Volgens mijn contactpersonen is dat niet het geval.*

U hebt niet geantwoord op mijn vraag over tuberculose. Het risico op overdracht van de Kochbacil is reëel omdat deze bacil in hoge mate resistent is aan zeep en andere producten die worden gebruikt voordat het endoscopisch materiaal met Cidex wordt ontsmet. Sommige pneumologen raden personen bij wie een fibroscopie, een endoscoop voor het onderzoek van de luchtwegen, werd gebruikt, een cuti-test aan om te onderzoeken of ze door de Kochbacil zijn besmet. In tegenstelling tot wat hier een maand geleden werd gezegd, gaat het om een zeer ernstige en moeilijk te behandelen ziekte. Ze moet in een vroeg stadium worden opgespoord omdat ze in sommige gevallen dodelijk kan zijn.

Het is spijtig dat de bevolking niet systematisch op de hoogte wordt gebracht. De mensen zijn soms – terecht of ten onrechte – zeer bezorgd. De vereniging van de patiënten die bij dit probleem betrokken zijn, wordt bestookt met telefoontjes van angstige patiënten, die nochtans gemakkelijk

risque infectieux. Je reste en effet persuadé – et la littérature médicale le confirme – que les infections bactériennes, liées à ce produit insuffisamment décontaminant, ont probablement touché un nombre relativement important de personnes. On ne peut aujourd'hui exclure ces données statistiques et épidémiologiques. Il est important que les autorités publiques procèdent à une enquête afin de rechercher d'éventuelles victimes « cachées » du Cidex. Bon nombre de personnes qui ont été en contact avec une solution inefficace de Cidex estiment aujourd'hui, à tort ou à raison, avoir contracté des infections par cette voie. Il faut trancher cette question, d'autant plus que certaines personnes sont décédées à la suite d'une pneumonie ou d'une septicémie dont on ne peut exclure qu'elle ait été transmise par le Cidex. Je me félicite néanmoins que l'on ait pu, en cette matière, donner raison à ceux qui estimaient qu'il existait bien un risque infectieux.

En ce qui concerne les hépatites, je dois avouer que je ne dispose pas des mêmes chiffres que vous. Nous devons les vérifier chacun de notre côté. Je ne veux pas considérer a priori que mes chiffres sont les bons. Cependant, dans la population générale, d'après les données que j'ai pu recueillir, les taux de séropositivité, notamment pour les anticorps de l'hépatite B, sont très inférieurs à ceux qui sont révélés dans l'enquête. Cette donnée reste donc alarmante.

Si je comprends les données que vous m'avez communiquées, un peu plus de neuf mille personnes ont été soumises au test de dépistage du sida. Pourquoi ce test n'a-t-il pas été effectué sur l'ensemble de la population concernée, puisque vous relevez un cas sur 9000 et quelques personnes ?

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Parmi les 9461 personnes qui ont subi le test, une seule a été déclarée positive.*

M. Georges Dallemagne (PSC). – *Le test de dépistage du sida a-t-il été effectué sur l'ensemble de la population ou pas ? Je connais toute une série de patients qui ont subi une prise de sang et à qui on a révélé les résultats concernant les hépatites mais pas le test HIV. Donc, la plupart des patients n'ont pas subi de test particulier concernant le sida. Vous me parlez de 9461 personnes. J'en déduis qu'il s'agit du nombre de gens qui ont subi le test. J'aimerais donc savoir si l'ensemble de la population concernée a subi ce test. D'après mes contacts, il n'en est rien.*

Par ailleurs, vous n'avez pas répondu à ma question relative à la tuberculose. Là aussi, on me dit que le risque lié à la transmission du bacille de Koch est très réel puisque ce bacille résiste très bien au savon et aux autres produits qui sont utilisés avant la désinfection du matériel endoscopique par le Cidex. Une série de pneumologues recommandent que, pour les personnes chez qui on a utilisé des fibroscopes, c'est-à-dire des endoscopes pour l'examen des voies respiratoires supérieures ou inférieures, on procède systématiquement à un test de cuti-réaction afin de déterminer si elles n'ont pas contracté le bacille de Koch. Il s'agit quand même d'une maladie qui, contrairement à ce qui a été dit ici même voici un mois, est extrêmement sérieuse et difficile à soigner. Elle doit être diagnostiquée de façon précoce puisqu'elle est encore létale dans une série de cas.

Enfin, je regrette que l'on ne mette pas en place un système

zouden kunnen worden gerustgesteld. Een ziekenhuis in de streek van Parijs, dat met een soortgelijk probleem wordt geconfronteerd waarbij echter maar 82 patiënten zijn betrokken, heeft enkele dagen geleden een gratis telefoonlijn geopend. Gelet op de omvang van het probleem in België, zou er dus een veel beter informatiesysteem moeten worden uitgewerkt.

Ik blijf uiterst bezorgd. Het probleem van de bacteriële infecties blijkt zeer ernstig te zijn.

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *De bewering dat ik de kant kies van de multinational en niet die van de patiënten, is onterecht. Zodra men in de Kamer over dit dossier heeft gesproken, hebben we al het nodige gedaan om de ziekenhuizen op de hoogte te brengen.*

In de eerste plaats hebben we Johnson & Johnson op zijn verantwoordelijkheid gewezen. We hebben onderhandeld met het RIZIV over de tarieven voor de tests. Er werd een forfaitair bedrag van 2000 frank toegekend, dat in de meeste gevallen volstaat om de reële kosten te dekken. Er zijn weliswaar uitzonderingen, maar een bijkomende terugbetaling is altijd mogelijk. Het is toch niet normaal dat voor twee bloedproeven in het ziekenhuis tienduizenden franken worden aangerekend.

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Ik zal u dat onmiddellijk uitleggen. Een patiënt heeft ingevolge de Cidex-zaak hepatitis C opgelopen. Zij woont op 50 kilometer van het dichtstbijzijnde ziekenhuis. Ze is herhaaldelijk afwezig geweest op haar werk omdat ze telkens opnieuw naar het ziekenhuis moest. Ze heeft de medische dossiers niet ontvangen. Ze is ongeveer twaalfmaal naar het ziekenhuis geweest en heeft de onderzoeken zelf moeten betalen. Bovendien werd haar meegedeeld dat men nog niet wist of het ziekenfonds de kosten zou terugbetalen. Indien u mij niet gelooft, kan ik u morgen met deze patiënte confronteren.*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Ik heb het over de toestand in het algemeen. Ik ben bereid specifieke gevallen te onderzoeken. Tweemaal is een afvaardiging van de vereniging op mijn kabinet ontvangen. De eerste keer heb ik ze persoonlijk ontvangen en heeft het onderhoud meer dan twee uur geduurd. De tweede keer werd ze door mijn medewerkers ontvangen. U durft dan nog te beweren dat ik niet aan de kant van de patiënten sta! Dat is een zeer zware beschuldiging.*

De heer Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Uw adviseurs zeggen precies het omgekeerde.*

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken,

d'information du public. Dans certains cas, les gens sont très préoccupés, que ce soit à tort ou à raison. Le collectif des patients concernés par ce problème reçoit de nombreux coups de téléphone exprimant des angoisses qui pourraient être apaisées facilement. Il est donc dommage d'attendre que cela s'amplifie. Voici quelques jours, un hôpital de la région parisienne qui avait eu un problème du même genre avec seulement 82 patients, a mis en place un numéro vert. La Belgique pourrait, étant donné l'étendue du problème, mettre en place un système d'information beaucoup plus efficace qu'aujourd'hui.

Je reste extrêmement préoccupé. Le problème des infections bactériennes se révèle être très sérieux.

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Il est faux d'affirmer que je me suis rangée du côté de la multinationale en abandonnant les patients. Il s'agit d'une attaque non fondée et injustifiée. Dès le début, monsieur Destexhe, au moment où l'on parlait de ce dossier à la Chambre alors que le Sénat ne s'en occupait pas encore, nous avons entrepris toutes les démarches nécessaires pour informer les hôpitaux.*

Tout d'abord, nous avons convoqué Johnson & Johnson pour mettre cette société devant ses responsabilités. Nous avons négocié avec l'INAMI des tarifs relatifs aux tests, et ce pour le forfait de 2000 francs. Jusqu'à présent, dans la grande majorité des cas, ce forfait couvre bien les frais réels. Nous avons noté des exceptions mais, lorsque la demande était justifiée, un remboursement complémentaire a été versé. Toutefois, comment est-il possible de devoir dépenser des dizaines de milliers de francs pour subir deux prises de sang à l'hôpital ?

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Je vais vous l'expliquer tout de suite. Une patiente souffre de l'hépatite C depuis l'affaire du Cidex. Elle habite à 50 kilomètres de l'hôpital le plus proche. Elle a dû faire à plusieurs reprises l'aller-retour et perdre des journées de travail. Elle n'a pas reçu les dossiers médicaux. Elle a dû se rendre une douzaine de fois à l'hôpital et payer elle-même les examens. En outre, on lui a dit qu'on ne savait pas encore si ces derniers seraient remboursés, que la mutuelle prendrait la décision. Si vous le voulez, nous pouvons rencontrer cette patiente demain et elle pourra vous expliquer ce que cette affaire lui a coûté et vous rapporter ce que l'hôpital lui a répondu. Je n'aime pas être traité de menteur !*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *Je parle de la situation générale. S'il y a des problèmes spécifiques, je suis prête à les examiner. Je tiens cependant à vous dire, monsieur Destexhe, qu'une délégation de l'association a été reçue à deux reprises à mon cabinet. La première fois, je l'ai reçue personnellement pendant plus de deux heures ; la seconde, elle a été reçue par mes collaborateurs. Et vous osez m'accuser de ne pas être du côté des patients ! C'est une accusation grave. C'est une accusation très grave.*

M. Alain Destexhe (PRL-FDF-MCC). – *Vos conseillers disent exactement le contraire.*

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la

Volksgezondheid en Leefmilieu. – Zoals ik reeds in de Kamer heb gezegd, hebben we het nodige gedaan om het productieproces bij de betrokken firma in Engeland te controleren. We hebben dit punt op de agenda geplaatst van de Raad van ministers van Volksgezondheid van de Europese Unie. De Britse overheid heeft ons bedankt dat wij hen op de hoogte hebben gebracht, wat de firma niet had gedaan.

Uw verklaringen houden geen steek.

In een dergelijk dossier heeft het geen zin te vroeg met cijfers te goochelen. Zolang we niet over volledige resultaten beschikken, kunnen we geen definitieve cijfers naar voren brengen.

Mijnheer Dallemagne, de laatste keer dat u mij een vraag hebt gesteld over bacteriologische problemen, heb ik u een antwoord van de administratie bezorgd. Ik heb uw opmerkingen au sérieux genomen en heb de verantwoordelijken verzocht ze nader te onderzoeken. Het Wetenschappelijk Instituut voor de Volksgezondheid houdt zich met de zaak bezig. Ik heb u de cijfers gegeven.

Dit dossier is niet afgehandeld. Ik wil het nog niet sluiten. Zodra ik over alle gegevens beschik, zal ik het openbaar maken.

Ik accepteer niet dat men mij verwijt de patiënten niet te verdedigen. Dat is mijn taak als minister van Volksgezondheid. Ik heb altijd de kant van de patiënten gekozen in alle dossiers die ik tot nu toe heb behandeld.

Wanneer wij over betrouwbare gegevens beschikken, delen we ze altijd aan de bevolking mee. Vrijwel elke maand verspreid ik zulke informatie.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «de geldende wetgeving inzake pijnbestrijding» (nr. 2-269)

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – De jongste maanden heeft men het in elke krant en elk tijdschrift over pijn en pijnbestrijding. Sinds de aanvang van de besprekingen over euthanasie en palliatieve zorg, is dit onderwerp niet langer taboe. Het debat over pijnbestrijding bij terminaal zieke patiënten en bij zieken in het algemeen is thans volop aan de orde.

Zowel de regering als de wetgevende vergaderingen nemen initiatieven ter bevordering van een betere en gestructureerde pijnbestrijding via transmurale programma's.

Vandaag wou ik de minister meer in het bijzonder ondervragen over de producten die worden gebruikt ter bestrijding van de pijn en over de aflevering van deze

consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – Ainsi que je l'ai déjà indiqué à la Chambre, nous avons fait toutes les démarches nécessaires auprès de la firme en question en Angleterre pour contrôler les processus de fabrication. Nous avons mis le point à l'ordre du jour du Conseil des ministres de la Santé publique de l'Union européenne. D'ailleurs, les autorités britanniques nous ont remerciés de les avoir informées alors que la firme ne l'avait pas fait.

Vos déclarations sont intenables.

Dans un tel dossier, si l'on jongle trop tôt avec des chiffres, la situation ne peut apparaître claire. Tant que nous ne disposons pas de résultats complets, il ne peut y avoir d'accord sur les chiffres définitifs.

Monsieur Dallemagne, la dernière fois où vous aviez réagi à propos de problèmes de bactériologie, je vous ai transmis une réponse de l'administration. J'ai pris au sérieux vos remarques et j'ai demandé aux responsables de les examiner de plus près. Il s'est avéré que à l'ISSP, il y avait effectivement une démarche en cours sur ce volet et je vous ai communiqué les chiffres à ce sujet.

Ce dossier n'est pas clos ; je ne veux pas le clore. Je le rendrai public en toute clarté lorsque je disposerai de l'ensemble des éléments.

Je ne me laisserai pas reprocher de ne pas assumer mes tâches correctement, de ne pas défendre les patients. C'est mon travail de ministre de la Santé publique. C'est ainsi que je le conçois. J'ai toujours été du côté des patients dans tous les dossiers que j'ai eu à traiter. De toute façon, sitôt que j'aurai les résultats de la première étude, je les publierai.

Dès lors que nous possédions des informations sûres, validées, nous les avons toujours communiquées au public. Si l'on fait un bilan rétrospectif de mon action, on trouvera quasiment chaque mois une diffusion d'informations de ce type.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Clotilde Nyssens à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la réglementation en vigueur en matière de prise en charge de la douleur» (n° 2-269)

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Il n'y a pas un journal ou une revue qui, durant ces derniers mois, n'ait abordé le sujet de la douleur et de sa prise en charge. En effet, depuis que dans cette enceinte, l'euthanasie et les soins palliatifs nous occupent, le sujet a perdu son aspect tabou. Nous constatons que le débat sur la prise en charge de la douleur est désormais ouvert non seulement pour les malades en phase terminale, mais aussi pour l'ensemble des malades.

Des initiatives sont en cours, tant au gouvernement que dans les assemblées législatives, pour promouvoir une meilleure prise en charge structurée de la douleur par l'optimalisation de programmes de soins transmuraux.

Aujourd'hui, je voudrais vous interroger plus spécifiquement

producten.

De medische wereld schijnt het erover eens te zijn dat een efficiënte pijncontrole mogelijk is mits het toedienen van de juiste dosis medicamenten op het juiste ogenblik. Het gamma van pijnstillers gaat van aspirine via licht opiumhoudende middelen tot morfine.

In de loop van het debat over euthanasie en palliatieve zorg, hebben wij bij sommige geneesheren en andere actoren uit de medische wereld nog grote weerstand vastgesteld tegen het adequaat gebruik van morfine. Nochtans is er een mentaliteitswijziging en bestaat er een tendens om voldoende morfine toe te dienen aan terminaal zieke patiënten.

Zijn de morfinedosissen die men een zieke mag toedienen in de Belgische reglementering vastgelegd? Bestaat er een ruimere reglementering inzake voorschriften en de geldigheidsduur ervan, zowel in de ziekenhuizen als voor de poliklinische zorgverlening en de thuisverzorging?

In Italië heeft het parlement deze problematiek aangepakt en wordt een reeks wetten voorbereid om het gebruik van pijnstillers bij het levenseinde te vergemakkelijken.

Ik zou de situatie in België beter willen kennen.

Bestaat er een reglementering of valt deze aangelegenheid uitsluitend onder de bevoegdheid van de orde der geneesheren en wordt ze door interne bepalingen geregeld? Kan een huisarts deze producten bij de apotheek verkrijgen en zonder problemen afleveren?

Ik werd getroffen door het verhaal van een geneesheer die in het weekend bij een terminaal zieke patiënt werd geroepen. Om aan de benodigde dosis morfine ter geraken, heeft hij naar verscheidene apothekers en groothandelaars moeten gaan. Gezien de huidige reglementering in ons land, is het moeilijk om dit product te verkrijgen.

Anderzijds vind ik dat men voorzichtig moet omspringen met pijnstillers. Er worden steeds meer pijnstillers gebruikt. Kan deze mentaliteit niet tot gewenning leiden?

Dit dossier is zowel in het departement als in de medische wereld aan de orde. Er wordt veel vooruitgang geboekt in de pijnbestrijding. In alle ziekenhuis werden gespecialiseerde afdelingen geopend. Ik weet niet of de medische faculteiten speciale cursussen aanbieden, maar in sommige landen zoals de Verenigde Staten en Canada bestaan er speciale opleidingen en wordt er eindelijk aandacht besteed aan de bestrijding van pijn. Dat zou ook in ons land moeten gebeuren. Wat kan de minister in het kader van haar bevoegdheden doen om de aflevering van deze producten te regelen?

sur les produits utilisés pour le contrôle de la douleur et sur leur mode de délivrance.

Un consensus semble régner au sein du monde médical pour admettre que le contrôle de la douleur passe par l'administration de médicaments adéquats, à la bonne dose et au bon moment. Les analgésiques vont de l'aspirine à la morphine, en passant par les analgésiques faiblement opiacés.

Au cours du débat sur l'euthanasie et sur les soins palliatifs, nous avons vu qu'il y avait encore une grande résistance de la part de certains acteurs médicaux et médecins à utiliser adéquatement la morphine ; mais nous avons aussi constaté une certaine évolution des mentalités et une tendance à donner de la morphine à suffisance aux malades en phase terminale.

Je voudrais savoir si la réglementation belge prévoit de manière minutieuse les doses de morphine que l'on peut administrer à un malade. Existe-t-il une réglementation plus large sur les prescriptions et leur durée de validité, tant dans le monde hospitalier que pour les soins ambulatoires et à domicile ?

En Italie, le parlement s'est saisi de la problématique et s'apprête à voter une série de lois pour faciliter l'administration des analgésiques, notamment dans le cadre de la problématique de la fin de la vie. Je voudrais mieux connaître la situation en Belgique et avoir les informations suivantes :

Existe-t-il une réglementation ou cette matière relève-t-elle exclusivement de l'ordre des médecins et donc de règles internes à la profession ? Un médecin généraliste peut-il se procurer aisément ce produit en pharmacie et le délivrer sans problème ?

À ce propos, j'ai été frappée par le récit d'un médecin qui a assisté un malade en phase terminale au cours d'un week-end ; il a dû se rendre dans plusieurs pharmacies et chez différents grossistes pour se procurer la dose de morphine nécessaire pour aider le patient. Étant donné la réglementation actuelle en la matière dans notre pays, il est difficile de se procurer ce produit.

En revanche, je suis très sensible à l'utilisation trop importante de produits analgésiques dans d'autres domaines. Je ne parle évidemment pas des patients en phase terminale mais de notre population en général qui demande aux médecins de plus en plus de médicaments antidouleur. Cette mentalité n'a-t-elle pas tendance à avoir un effet négatif d'accoutumance ?

Je pense que ce dossier est ouvert dans votre département et au sein du monde médical et que l'on fait de grandes avancées dans la lutte contre la douleur. Dans tous les hôpitaux, des unités réservées aux soins contre la douleur sont ouvertes. J'ignore si les facultés de médecine organisent des cours ou des formations spécialisées en cette matière mais je constate en tous cas que, dans certains pays, notamment aux États-Unis et au Canada, on organise de plus en plus de telles spécialisations et que la douleur est enfin prise en considération. Si nous faisons de même, ce serait une première réponse au problème qui nous occupe au Parlement. Que pouvez-vous faire dans le cadre de vos compétences pour réglementer la délivrance de ces produits ?

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. – *Morfine is een verdovende pijnstillert, het best gekende alkaloïde dat in opium voorkomt. Elke geneesheer kan morfine voorschrijven in het kader van een medische behandeling, voor zover de geldende reglementering wordt geëerbiedigd, met name het KB van 31 december 1930 inzake de handel in slaapverwekkende en verdovende stoffen. Morfine kan zowel in het ziekenhuis als in de ambulante geneeskunde worden voorgeschreven. Elke patiënt die een reglementair voorschrift kan voorleggen, kan het medicament bij de apotheker verkrijgen. Morfine wordt oraal of door inspuiting toegediend. Het is niet uitgesloten dat een ambulante patiënt het medicament zelf inneemt. De toegediende dosissen hangen af van de medische toestand van de patiënt en moeten door de behandelende geneesheer worden bepaald. Als indicatie kan ik u meedelen dat de normale dosis voor oraal gebruik tweemaal 30 mg per dag bedraagt. Ze kan echter aanzienlijk hoger liggen als de pijn toeneemt of als gewenning optreedt.*

Andere alkaloiden van opium of derivaten van alkaloiden, zoals codeïne, ethylmorphine en dionine vallen niet onder de narcoticareglementering. Ze zijn evenwel onderworpen aan de algemene reglementering voor toxische stoffen en worden uitsluitend op voorschrift afgeleverd. In dit geval is het regentsbesluit van 6 februari 1946 houdende reglementering van de bewaring en de verkoop van giftige en toxische stoffen van toepassing.

Op de vraag of er verboden verdovende middelen voor de pijnbestrijding worden gebruikt, is het antwoord dat de medische praktijk in principe geen verboden verdovende middelen kent omdat het KB nr. 76 van 10 november 1967 de therapeutische vrijheid van de geneesheer garandeert. De controle op het eventuele misbruik van de therapeutische vrijheid valt onder de bevoegdheid van de provinciale medische commissie en van de orde der geneesheren, die kunnen optreden wanneer de geneesheer de verslaving in stand houdt. We hebben reeds dergelijke gevallen gekend.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – *Heel deze problematiek wordt door vrij oude teksten geregeld. Dringt de medische wereld aan op de aanpassing van deze teksten en pleit hij voor een aanpassing van de dosissen, gelet op de mentaliteitswijziging en de stijgende vraag naar morfine en naar andere producten,? Enkele jaren geleden bestond er in de medische wereld een zekere terughoudendheid inzake het toedienen van deze producten. Dit is vandaag blijkbaar niet meer het geval.*

Ik veronderstel dat de besluiten waarnaar de minister heeft verwezen, originele teksten zijn die later werden aangepast. Ik zal ze met aandacht lezen.

– **Het incident is gesloten.**

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – *La morphine est un analgésique narcotique, l'alkaloïde le mieux connu de l'opium. Elle peut être prescrite par tout médecin dans le cadre de sa pratique médicale, pour autant que soit respectée la réglementation en vigueur, en l'occurrence l'arrêté royal du 31 décembre 1930 concernant le trafic des substances soporifiques et des stupéfiants. La morphine peut être prescrite tant à l'hôpital qu'en médecine ambulatoire. Tout patient en possession d'une ordonnance réglementaire peut se procurer le médicament en pharmacie. La morphine s'administre par voie orale ou par injection. Il n'est pas exclu qu'un patient ambulatoire s'administre lui-même le produit. Les doses administrées varient d'après la situation médicale du patient et doivent être fixées par le médecin traitant. À titre tout à fait indicatif, la dose orale habituelle est de 30 mg, deux fois par jour. Elle sera ajustée en fonction de la sévérité de la douleur et des besoins individuels du patient en analgésiques. Elle pourra donc être très supérieure en cas d'augmentation de la douleur ou de l'apparition d'une tolérance.*

D'autres alcaloïdes de l'opium ou des dérivés de ces alcaloïdes, tels la codéine, l'éthylmorphine et la dionine, ne tombent pas sous la réglementation des narcotiques. Ils sont néanmoins soumis à la réglementation générale des toxiques et ne sont donc délivrés que sur prescription. L'arrêté du Régent du 6 février 1946 portant réglementation de la conservation et du débit des substances vénéneuses et toxiques est, dans ce cas, d'application.

Vous me demandez s'il existe des drogues illicites qui seraient utilisées dans le contrôle de la douleur. En principe, la pratique médicale ne connaît pas de drogues illicites, en ce sens que le médecin dispose de la liberté thérapeutique qui lui est garantie par l'arrêté royal n° 76 du 10 novembre 1967 relatif à l'exercice de l'art de guérir. Le contrôle de l'abus éventuel de cette liberté thérapeutique relève de la commission médicale provinciale et de l'ordre des médecins qui peuvent intervenir lorsque le médecin entretient une toxicomanie. Nous avons déjà rencontré des cas de ce genre.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – *Je remercie la ministre de sa réponse. J'entends bien que toute cette matière est régie par des textes relativement anciens. J'aimerais savoir s'il existe une demande du monde médical pour actualiser ces textes, notamment si la question des doses a été revue étant donné que les mentalités ont évolué et que la demande en morphine ou en d'autres produits est en augmentation. Voici quelques années, le monde médical était réticent à administrer ce genre de produits, alors qu'il semble que ce ne soit plus le cas aujourd'hui.*

Je présume donc que les arrêtés dont vous avez fait état sont des textes fondateurs qui ont été actualisés par la suite. Je les lirai cependant avec attention.

– **L'incident est clos.**

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu en aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen over «de systematische opsporing van borstkanker» (nr. 2-271)

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Op donderdag 6 juli 2000 werd in de Senaat een gegroepeerde interpellatie gehouden betreffende de systematische opsporing van borstkanker. Deze interpellatie was gericht aan de minister van Sociale Zaken en Pensioenen en aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu. Ik reken het tot mijn plicht om, zolang de screening niet operationeel is en de daarvoor vereiste budgetten niet zijn vastgelegd, deze problematiek in de schijnwerper te blijven zetten en na te gaan in welke mate de regering dit beleid opvolgt en ervoor zorgt dat de toentertijd gemaakte beloften worden waargemaakt.

In zijn antwoord engageerde minister Vandenbroucke zich immers, namens de hele regering, om te komen tot een nationaal georganiseerde borstkankerscreening en dit op korte termijn. De werkzaamheden van de werkgroep borstkanker zouden nog voor het einde van het jaar worden afgerond en het nodige geld worden vrijgemaakt om de campagne in de loop van het volgende jaar te kunnen laten starten. Minstens 400 miljoen zou worden vrijgemaakt op de begroting 2001. Ik heb intussen de beleidsnota van de minister doorgenomen en daar onder punt k inderdaad een paragraaf over borstscreening gevonden. Ook in zijn begroting voor 2001 spreekt hij erover en belooft hij de nodige middelen vrij te maken voor een nationaal georganiseerde borstscreening. De doelgroep van de vrouwen in de leeftijd van 50 tot 69 jaar moet tweejaarlijks kunnen worden onderzocht. De minister voegt eraan toe: “Dit omvat dat de invoering van een nomenclatuurnummer voor preventieve screeningsmammografie er zal komen”. Daarmee komt hij tegemoet aan een van de belangrijke eisen die wij tijdens de vorige vraag om uitleg hebben gesteld.

Het feit dat de minister daarvoor op de begroting slechts 240 miljoen inschrijft, maakt mij echter ongerust. Tijdens het debat heeft hij beloofd hiervoor 400 miljoen te zullen uittrekken. Kan de minister ons vandaag uitleggen waarom hij dat bedrag heeft gereduceerd en hoe de mammografieën volgend jaar zullen worden gefinancierd?

Meer in het algemeen dring ik er opnieuw op aan dat de minister mij concrete antwoorden verschaft op een aantal vragen.

Hoe staat het met de beloofde screening? Wanneer zal daarvoor een nieuw nomenclatuurnummer worden uitgeschreven? De georganiseerde vrouwenbeweging en de zelfhulpgroepen maken zich ongerust over het feit dat de vijf RIZIV-commissies die zich daarover moeten uitspreken, niet erg geneigd zijn de erkenning snel toe te staan. Ik verneem dat er van die commissies geen vrouwen deel uitmaken. Zelfhulpgroepen vragen zich af of het een met het ander te maken heeft. Die commissies waren wel heel efficiënt om een apart nummer toe te kennen voor prostaatscreening, maar

Demande d'explications de Mme Sabine de Bethune à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement et au ministre des Affaires sociales et des Pensions sur «le dépistage systématique du cancer du sein» (n° 2-271)

Mme Sabine de Bethune (CVP). – Lors de précédentes demandes d'explications groupées à ce sujet, le ministre Vandenbroucke s'était engagé, au nom du gouvernement, à organiser à court terme un dépistage du cancer du sein à l'échelon national. Pour permettre le lancement de l'opération l'année prochaine, un montant de 400 millions au moins devait être prélevé sur le budget de 2001. Dans sa note de politique, le ministre parle effectivement d'un dépistage bisannuel pour les femmes âgées de 50 à 69 ans ; il évoque aussi l'instauration d'un numéro de nomenclature pour la mammographie réalisée à titre préventif.

Le montant inscrit au budget pour cette opération de dépistage à été réduit à 240 millions. Quelle en est la raison ? Comment les mammographies seront-elles financées l'année prochaine ?

Où en est l'opération de dépistage ? Quand un nouveau numéro de nomenclature sera-t-il instauré ? Les associations de femmes et les groupes d'entraide s'inquiètent du fait que les commissions INAMI, dont aucune femme ne fait partie, ont attribué dans des délais assez bref un numéro distinct pour le dépistage du cancer de la prostate alors qu'elles tardent à le faire pour le dépistage du cancer du sein. Sans vouloir faire aucun procès d'intention, je plaide pour que ces commissions soient composées d'au moins un tiers de femmes pour arriver finalement à une composition équilibrée 50/50. Le ministre peut-il inciter ces commissions à faire diligence ?

Selon ces mêmes organisations, la campagne de dépistage du cancer du sein risque de ne pas commencer avant le mois d'août de l'année prochaine ? Est-ce la raison de la réduction du montant consacré à l'opération, puisque cette dernière durera moins longtemps ? Le ministre avait pourtant admis l'importance de la réalisation rapide d'un tel programme.

Comment le ministre donnera-t-il suite à ses engagements ? Les travaux du groupe de travail sur le cancer du sein seront-ils terminés avant la fin de cette année ? Si oui, quels seront les résultats ?

blijven maar treuzelen om hetzelfde te doen voor de borstscreening. Zonder van wie of wat dan ook een intentieproces te willen maken, pleit ik hier voor een evenwichtige samenstelling van alle RIZIV-commissies, dat die minstens voor een derde uit vrouwen zou bestaan om uiteindelijk te komen tot een fifty-fifty-samenstelling. Kan de minister deze commissies tot spoed aanzetten?

Dezelfde organisaties vertellen me dat de screening in het beste geval pas in augustus, in het derde trimester van 2001, mogelijk zelfs een heel eind later van start zal kunnen gaan. Is dat misschien de verklaring waarom daarvoor op de begroting 2001 maar 240 miljoen en niet 400 miljoen zijn ingeschreven? Gaat de minister er nu al van uit dat hij in die korte periode die dan nog rest, onmogelijk de hele doelgroep kan bereiken?

Nochtans vond de minister het tijdens onze vorige discussie ook belangrijk om tot een snelle realisatie van het screeningsprogramma te komen. Het is inderdaad voor de betrokken vrouwen een kwestie van levensbelang. Alleen een goed georganiseerde systematische screening van alle vrouwen tussen de 50 en 69 jaar kan borstkanker aanzienlijk terugdringen, zo zegt de medische wetenschap vanuit de kennis waarover ze vandaag beschikt.

Ik vat mijn vragen kort samen. Hoe zal de minister uitvoering geven aan het genomen engagement? Zullen de werkzaamheden van de werkgroep borstkanker nog voor het einde van het jaar daadwerkelijk worden afgerond? Zo ja, welke zullen de resultaten zijn? Waarom is er voor de borstscreening maar 240 in de plaats van 400 miljoen vrijgemaakt op de begroting 2001? Zal de grootschalig nationaal georganiseerde borstkankerscreening in 2001 van start kunnen gaan? Zo ja, wanneer? En hoe?

De heer Paul Galand (ECOLO). – *Laat ons de mensen toch niet al te ongerust maken. Alle vrouwen kunnen vandaag reeds een mammografie krijgen, als ze hun arts erom vragen. In feite gaat het over de erkenning van referentiecentra. Zodra er een specifieke RIZIV-nummer is, moet er garantie zijn dat de uitgave werd toegestaan.*

Dit debat viseert minder de reeds gesensibiliseerde vrouwen dan de anderen. Een oproep is dus nodig. Ik spreek hier als gemeenschapssenator. De gemeenschappen zouden dit kunnen organiseren. Hoever zijn de werkzaamheden van de interministeriële conferentie voor volksgezondheid gevorderd? De gemeenschappen kunnen op 1 januari niet klaar zijn. De systemen die men wil invoeren, moeten de behandelende arts hun rol laten spelen. Zij moeten ook de waarborg geven dat iedereen op hetzelfde ogenblik met die programma's begint, zoniet zouden sommigen het systeem kunnen vertragen. Dat zou tot een minder goed resultaat leiden. Er moeten RIZIV-codes komen, maar zodra het systeem op poten staat, moet worden gestart.

Mevrouw Magda Aelvoet, minister van Consumentenzaken,

M. Paul Galand (ECOLO). – Ne donnons tout de même pas trop d'inquiétudes aux gens. Déjà aujourd'hui, toutes les femmes peuvent avoir accès à la mammographie si elles s'adressent à leur médecin traitant. Donc, ce qui est en jeu, c'est notamment l'agrément des centres de référence : dès lors qu'il y aurait un numéro INAMI spécifique, il faut garantir que la dépense en question a bien été consentie – il s'agit en effet de centres de qualité. Ensuite, ce ne sont pas tellement les femmes sensibilisées à cette question qui sont visées par le présent débat, mais plutôt les autres. Un système de convocation est dès lors nécessaire, et je m'exprime ici en tant que sénateur de communauté : je pense à un système qui serait très bien organisé à partir des communautés. À cet égard, je voudrais savoir où en est le travail de la conférence interministérielle de la santé. Il est évident que dans la ligne du débat que nous avons eu en juillet, les communautés ne pourront être prêtes dès le 1er janvier. Les systèmes envisagés doivent à la fois ménager la place du médecin traitant et assurer que tout le monde aborde ces programmes au même moment. Sinon, la susceptibilité de certains acteurs en matière de santé pourrait amener ceux-ci à ralentir plus ou moins consciemment le système, ce qui aboutirait à un résultat moins satisfaisant.

Les codes INAMI doivent se mettre en place, mais dès que le système sera au point, il faudra démarrer. C'est un facteur à ne pas négliger.

Mme Magda Aelvoet, ministre de la Protection de la

Volksgezondheid en Leefmilieu. – Ik zal voornamelijk antwoorden op de vragen in verband met het protocol van samenwerking; collega Vandenbroucke zal dieper ingaan op de vragen over de terugbetaling.

De interministeriële werkgroep belast met het opstellen van het protocolakkoord met betrekking tot de organisatie van een screening heeft het grootste deel van zijn werkzaamheden afgerond. Het protocolakkoord tot samenwerking tussen de federale overheid en de gemeenschappen inzake mammografische borstkankerscreening is ondertekend.

De federale overheid heeft zich ertoe verbonden per jaar, in het raam van de massascreening, het budget ter beschikking te stellen dat nodig is voor de honoraria. Dat budget zal de honoraria dekken voor het uitvoeren van een mammografisch onderzoek met twee incidenties en twee protocollen die elk op basis van een afzonderlijke en achtereenvolgende lezing van dezelfde opnamen door geneesheren-specialisten opgesteld zijn. De honoraria worden vereffend in toepassing van één of twee daartoe gecreëerde nomenclatuurnummers.

Dit mammografische onderzoek zal om de twee jaar worden aangeboden en zal zich uitsluitend richten tot vrouwen tussen 50 en 69 jaar die niet reeds behandeld worden voor borstkanker, die geen regelmatig controleonderzoek ondergaan wegens een verhoogde kans op borstkanker en op wie de wetgeving in verband met het Nationaal Instituut voor Ziekte- en Invaliditeitsverzekering van toepassing is. Het bovenvermeld budget zal beschikbaar gesteld worden voor een periode van drie jaar vanaf 2001.

De campagne met betrekking tot de borstkankerscreening wordt in de loop van 2001 opgestart. Elke gemeenschap moet instaan voor vier concrete opdrachten: ten eerste, een voorlichtingscampagne organiseren met betrekking tot het opstarten van de massascreening, die gericht is op de betrokken doelgroep en hun behandelende arts, en hun daarbij om hun medewerking vragen; ten tweede, een uitnodigings- en recallprocedure organiseren rond mammografische massascreening. Dat is belangrijk om precies de groep te bereiken die zich niet gemakkelijk spontaan laat onderzoeken. Ten derde, mammografie-eenheden erkennen die voor het borstsonderzoek en het protocol van de eerste lezing kunnen instaan en die door een overeenkomst gebonden worden met een eenheid die voor de tweede lezing instaat, alsook eenheden erkennen die voor het protocol van de tweede lezing kunnen instaan. De eerstgenoemde eenheden beschikken over materiaal en alle eenheden voldoen aan internationaal erkende kwaliteitscriteria, waaronder de mammografische en epidemiologische kwaliteitscriteria die door de Europese Unie bepaald zijn. Ten slotte moeten de gemeenschappen garanderen dat de resultaten van de screening worden doorgegeven aan de behandelende arts die door de betrokken persoon is aangeduid of aan de arts die deze persoon heeft doorverwezen.

De heer Frank Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken en Pensioenen. – Ik ben senator de Bethune dankbaar voor haar vraag over de systematische opsporing van borstkanker. Ze geeft mij namelijk ook de kans om in de Senaat een toelichting te geven over het beleid dat wij hebben uitgetekend in verband met borstkanker. Dit beleid volgt drie sporen, die respectievelijk betrekking hebben op preventie en vroegtijdige opsporing, op ons project oncologische

consommation, de la Santé publique et de l'Environnement. – Le groupe de travail interministériel chargé de la rédaction du protocole d'accord sur le dépistage du cancer du sein a terminé la plus grande partie de ses travaux.

Un accord de collaboration entre les autorités fédérales et les Communautés a été signé. Un budget couvrira les honoraires des mammographies ; celles-ci feront l'objet de deux lectures par des médecins spécialistes. La campagne s'adressera aux femmes âgées de 50 à 69 ans qui ne subissent pas régulièrement de mammographies et auxquelles la législation INAMI est applicable. Le budget dont j'ai parlé sera disponible pour une période de trois ans à partir de 2001.

La campagne de dépistage démarrera en 2001. Chaque Communauté doit remplir quatre missions : mener une campagne d'information à l'adresse du groupe cible et des médecins traitants ; organiser une procédure de convocations et de rappels ; agréer des unités de mammographies répondant aux critères de qualité internationaux et européens et dont certaines effectueront les premières lectures et d'autres les secondes lectures ; enfin, veiller à la transmission des résultats aux médecins des intéressés.

M. Frank Vandenbroucke, ministre des Affaires sociales et des Pensions. – La politique élaborée en matière de cancer du sein suit trois pistes : prévention et dépistage précoce, élaboration d'un programme de soins oncologiques et remboursement des dépenses effectuées pour une bonne réintégration dans la vie sociale après une opération.

En ce qui concerne le dépistage précoce, Mme Alvoet a parlé

zorgprogramma's en tenslotte op de terugbetaling van hulpmiddelen die de patiënten na een ingreep toelaten om zich goed terug in de maatschappij te integreren.

Nog anders gezegd: ons beleid draait om het voorkomen, het goed behandelen en het bevorderen van een goede reïntegratie in de samenleving van wie een operatie heeft moeten ondergaan.

Wat de vroegtijdige opsporing betreft, heeft het engagement dat ik midden dit jaar heb genomen, intussen een eerste concrete en belangrijke uitvoering gekregen via het "Protocolakkoord tot samenwerking tussen de federale overheid en de gemeenschappen op het gebied van mammografische borstkankerscreening" dat op de interministeriële conferentie van 25 oktober werd ondertekend en waarover uitvoerig is bericht in de pers. Mevrouw Aelvoet, die een belangrijke rol heeft gespeeld bij de totstandkoming van dat akkoord, heeft dit reeds samengevat. Ze heeft er terecht op gewezen dat de regering er zich in dat protocol toe verbonden heeft om de kostprijs van de terugbetaling te financieren. De federale regering zal zich aan die belofte houden.

De federale overheid heeft zich er inderdaad toe verbonden om de nodige middelen vrij te maken op de begroting 2001. In mijn beleidsnota vindt u een bedrag terug van 240 miljoen frank voor het jaar 2001 omdat we ervan zijn uitgegaan dat het programma niet gedurende het eerste semester kan beginnen lopen. Op kruissnelheid zal het ongeveer 480 miljoen frank per jaar kosten.

Op de vraag wanneer en hoe een en ander precies in zijn werk zal gaan, kan ik nu nog niet antwoorden omdat de voorbereidende werkzaamheden op de diverse bevoegdheidsniveaus nog volop aan de gang zijn.

De Technisch Geneeskundige Raad heeft zich voor het eerst gebogen over mijn voorstel van nomenclatuurnummers en heeft heel wat opmerkingen geformuleerd waarover het overleg nu aan de gang is. Er zijn een aantal alternatieven geformuleerd om aan die opmerkingen tegemoet te komen. Aan redelijke opmerkingen die de tekst verbeteren, wil ik graag tegemoetkomen. Obstructie van wie bij de nationale borstkankerscreening onvoldoende baat menen te vinden en er dus tegen gekant zijn, zal ik niet aanvaarden.

Maak u dus geen zorgen, ik heb de vaste wil om de operatie zo snel als mogelijk van start te laten gaan, maar we moeten nu eenmaal door deze typische lange procedures van de ziekteverzekering. Ik ben een ongeduldig man.

Mevrouw De Bethune, u bent een ongeduldige vrouw, dat siert u. Wij wachten beiden met spanning op concrete resultaten.

Ik wil u ook wat meer informatie geven over de aanstaande invoering van oncologische zorgprogramma's. Onze bekommernis hierbij is de kwaliteit van de behandeling. U weet dat kanker en meer bepaald borstkanker in onze maatschappij een frequente pathologie is waarvoor de zorg op verschillende plaatsen en onder verschillende modaliteiten moet kunnen gebeuren. Aan de patiënt moet evenwel de garantie worden geboden dat ongeacht de instelling waar hij of zij verzorgd wordt, de oncologische zorg uitzicht biedt op een optimale behandeling en maximale overlevingskansen.

de l'accord intervenu avec les Communautés.

Les moyens nécessaires seront effectivement prélevés sur le budget de 2001. Le montant a été ramené à 240 millions car le programme ne pourra démarrer le premier semestre. Mais il coûtera environ 480 millions par an.

Je ne puis encore vous dire avec précision comment tout cela sera réalisé en pratique, car les travaux préparatoires sont encore en cours aux différents niveaux de compétences.

Ma proposition de numéros de nomenclature est actuellement examinée par le Conseil technique médical et une concertation a lieu sur les observations formulées.

La campagne de dépistage démarrera le plus vite possible mais nous devons respecter les longues procédures imposées par l'assurance maladie invalidité.

Les programmes de soins oncologiques en projet visent à donner aux patients les garanties d'un traitement optimal et de chances maximales de survie, quelle que soit l'institution où ils sont pris en charge. Un montant de 200 millions sera prélevé sur le budget de l'année prochaine pour leur mise en œuvre.

Ces programmes peuvent être organisés dans un hôpital ou en collaboration entre plusieurs partenaires. La consultation oncologique multidisciplinaire en est le point central.

Un effort a également été fait pour les femmes ayant subi une opération. La liste des prestations remboursées a été élargie et, dans la plupart des cas, le remboursement est total.

Des interventions forfaitaires pour les prothèses mammaires sont prévues. L'INAMI prépare un nouveau règlement visant à un remboursement plus avantageux des perruques quand les personnes perdent leurs cheveux à la suite de la thérapie contre le cancer. Mais bien entendu, la prévention reste une des priorités de notre politique.

Si vous ne disposez pas de la liste complète des tarifs de remboursement, je puis vous la transmettre, madame de Bethune.

Om deze garantie te kunnen bieden, is het onze bedoeling zo snel mogelijk te starten met de invoering van oncologische zorgprogramma's. In ons budget van volgend jaar is daarvoor 200 miljoen uitgetrokken. Die programma's moeten uitgaan van de volgende principes: multidisciplinaire benadering voor diagnose en behandeling, overleg tussen de betrokken zorgverstrekkers, behandeling op basis van protocols en vlotte en algemene toegankelijkheid.

De zorgprogramma's kunnen in een ziekenhuis, of in samenwerkingsverband met meerdere partners georganiseerd worden. Centraal hierin staat het multidisciplinair oncologisch consult. We zullen ongetwijfeld later nog de gelegenheid hebben om daarop in te gaan

In de derde plaats gaat onze aandacht naar de vrouwen die een operatie achter de rug hebben. Ik meen te mogen zeggen dat ook hier een belangrijke inspanning is geleverd door de overheid. De vorige regeling wat betreft borstprothesemateriaal, dateerde van 20 jaar geleden en er bestond bij voorbeeld geen vergoeding voor borstprothesen na een gedeeltelijk amputatie. De lijst van terugbetaalde verstrekkingen werd intussen uitgebreid en in de meeste gevallen is de terugbetaling voortaan volledig.

Tegelijkertijd werden forfaitaire tegemoetkomingen uitgewerkt voor de toebehoren bij de borstprothesen, met name de kleefstrips en ook de armkous wegens lymfoedeem na een borstoperatie, wordt nu vergoed. Intussen werkt het RIZIV ook aan een nieuwe regeling voor een betere vergoeding van pruiken bij haarverlies ten gevolge van kankertherapie.

Het is enorm belangrijk dat vrouwen zich na de operatie terug goed voelen in de samenleving en de nieuwe regeling is onbetwistbaar een stap vooruit. Maar ik hoop dat uit het voorgaande blijkt dat ook preventie een van de prioriteiten van ons beleid blijft.

Mocht u niet beschikken over de volledige lijst van terugbetalingstarieven, dan kan ik u die bezorgen.

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Ik dank beide ministers voor hun antwoord en wil hen gelukwensen met de ondertekening van het protocol. Samen met u hoop ik dat het programma snel operationeel kan zijn. Wij zullen nauwlettend toekijken op de globale aanpak van de borstkankerpreventie.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Magdeleine Willame-Boonen aan de minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu over «het voorkomen van mishandeling van bejaarden en de maatregelen die daartegen genomen worden» (nr. 2-274)

Mevrouw Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – *Enkele dagen geleden maakte de pers melding van de actie die verschillende verenigingen voeren om de mishandeling van bejaarden te voorkomen en aan te klagen. Initiatieven zoals ALMA – Allo, Maltraitance Personnes Agées – moeten worden aangemoedigd en gesteund.*

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Je tiens à féliciter les deux ministres pour la signature du protocole. Comme eux, j'espère que le programme sera rapidement opérationnel. Nous suivrons de près le déroulement de l'opération de prévention du cancer du sein.*

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Magdeleine Willame-Boonen à la ministre de la Protection de la consommation, de la Santé publique et de l'Environnement sur «la prévention et la prise en charge de la maltraitance chez les personnes âgées» (n° 2-274)

Mme Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – Je vais aujourd'hui vous poser une vaste question mais assez brièvement, avec l'espoir d'obtenir des réponses.

La presse faisait état, voici quelques jours, de l'action de plusieurs associations qui agissent pour prévenir et dénoncer la maltraitance des personnes âgées. Je pense que des

Niet enkel de stilte rond die mishandeling moet worden gebroken. Men moet die situaties ook kunnen voorkomen. Het betreft een breed probleem dat samenhangt met het beeld van de bejaarde en de plaats die we hem in de samenleving willen geven. Gelet op de demografische vooruitzichten, gaat dit een zeer groot probleem worden.

Mishandeling komt het meest voor in zeer bescheiden milieus. Ze is dus ook een gevolg van financiële moeilijkheden. De beste oplossing is volgens mij de oplossing die het de bejaarden mogelijk maakt zo lang mogelijk hun fysieke, sociale en financiële autonomie te bewaren. Meent de minister niet dat een oplossing erin zou kunnen bestaan in het kader van de sociale zekerheid een door de nationale solidariteit gefinancierde verzekering te organiseren die de autonomie waarborgt?

De heer Paul Galand (ECOLO). – *Het verheugt me dat dit probleem aan de orde wordt gebracht. Er moet inderdaad een preventieve actie komen. Het beeld dat wij ons van de derde en vierde leeftijd vormen, moet positief zijn. De verlenging van het leven is één van de overwinningen van onze samenleving. De sociale solidariteit, wetenschappelijke vooruitgang en de aan onderzoek bestede budgetten doet ons jaren winnen. Nu komt het erop aan die jaren kwaliteitsvol te maken. De vraag is dus van fundamenteel belang en we zullen het er nog vaak over hebben.*

Men moet zeer voorzichtig zijn met de bewering dat mishandeling meer voorkomt in bescheiden gezinnen. We beschikken niet over betrouwbare studies. De mishandeling is vooral psychologisch van aard. Wellicht moet aan dat probleem meer aandacht worden geschonken bij de volgende enquête over de volksgezondheid. Dat gebeurde reeds in de enquête van 1997, maar dat moet wellicht worden verbeterd.

Bescheiden gezinnen hebben meer ervaring met de relaties tussen verschillende generaties. Zij hebben zich sinds lang moeten aanpassen aan een familiale solidariteit, juist door hun bescheiden inkomsten. Het tegengestelde beweren is onvoorzichtig, gelet op de epidemiologische gegevens waarover we beschikken.

De heer Frank Vandenbroucke, minister van Sociale Zaken en Pensioenen. – *Het probleem dat mevrouw Willame aansnijdt, heeft vele aspecten, die te maken hebben met cultuur, veroudering en financiën, en het behoort tegelijk tot de bevoegdheid van de gemeenschappen, de gewesten en de federale overheid.*

initiatives comme celle de l'ALMA – Allo, Maltraitance Personnes Agées – sont à encourager et à soutenir.

S'il est vrai qu'il est important de rompre le silence sur les situations de maltraitance, il faudrait aussi pouvoir agir pour prévenir ces situations. C'est évidemment, comme je l'ai dit, un vaste problème qui concerne l'image de la personne âgée et la place que nous décidons de lui donner dans notre société. Si l'on regarde les perspectives démographiques, on peut constater que ce problème va prendre de vastes proportions.

La maltraitance est le plus souvent constatée dans les milieux plus modestes. Elle est donc également une conséquence des difficultés financières que peuvent connaître les familles où vivent des personnes âgées. Face à ce problème, la meilleure solution, me semble-t-il, sera celle qui permettra aux personnes âgées de garder le plus longtemps possible leur autonomie physique, sociale et financière.

Ne croyez-vous pas, monsieur le ministre, qu'une des solutions serait une assurance autonomie organisée dans le cadre de la sécurité sociale et financée par la solidarité nationale ?

M. Paul Galand (ECOLO). – Je me réjouis que l'on aborde le problème de la maltraitance et, comme vous l'avez dit aussi, madame Willame, de la bientraitance. Il s'agit, en effet, d'avoir une action préventive et il faut que l'image et la façon dont on perçoit le troisième âge et le quatrième âge soient positives.

L'allongement de la vie est une des victoires de notre société. La solidarité sociale, le progrès scientifique, les budgets affectés à la recherche, c'est cet ensemble d'actions sociales qui nous permet de gagner des années. Il s'agit maintenant de gagner en qualité durant ces années. Cette question que vous posez est donc fondamentale pour la société d'aujourd'hui et mériterait d'ailleurs que l'on y revienne.

Je voudrais juste ajouter que, quand on dit que la maltraitance est plus fréquente dans les familles modestes, il faut être extrêmement prudent. Nous ne disposons pas d'études fiables actuellement. De plus, nous savons aussi que la maltraitance est principalement d'ordre psychologique. La mesure de la maltraitance est donc malaisée. Nous ne disposons pas encore de chiffres. Peut-être faudrait-il être plus attentif à cette problématique dans la future enquête de santé publique. Il s'agit peut-être d'une dimension à approfondir. Elle était déjà traitée dans l'enquête de 1997 mais il faudrait peut-être améliorer cette perception.

Personnellement, je ne crois pas que la maltraitance soit plus fréquente dans les familles modestes. Au contraire, ces familles ont davantage l'habitude des rapports intergénérationnels, elles ont déjà dû s'habituer depuis longtemps à une solidarité intrafamiliale en raison justement de la modestie de leurs moyens. Affirmer le contraire est imprudent, compte tenu des données épidémiologiques dont nous disposons.

M. Frank Vandenbroucke, ministre des Affaires sociales et des Pensions. – La question de Mme Willame concerne un sujet très vaste qui relève à la fois de la responsabilité des autorités communautaires, régionales et fédérales. Divers éléments sont à prendre en compte dans cette problématique, entre autres la culture, le vieillissement mais aussi les

Het regeerakkoord schenkt veel aandacht aan de problematiek van de veroudering en de afhankelijkheid. Het preciseert dat een globaal beleid nodig is in samenwerking met de gemeenschappen en de gewesten.

Ik beperk mijn antwoord tot mijn eigen bevoegdheden. Inzake de financiële afhankelijkheid van bejaarden verwijs ik naar de 1,4 miljard die op de RIZIV-begroting voor 2001 bestemd zijn voor de "maximale factuur". Deze begrenst de medische kosten voor de patiënten met de laagste inkomens of met de hoogste medische kosten. Naast de chronisch zieken zullen daarmee de alleroudsten worden geholpen, die dikwijls slechts een klein pensioen genieten maar zware uitgaven moeten dragen voor bijvoorbeeld geneesmiddelen. Het systeem moet ook zekerheid geven over de maximale factuur die in de tijdspanne van een jaar moet worden betaald. Door hun polyopathie verbruiken vele bejaarden veel geneesmiddelen. Zij vormen dus een doelgroep van de maximale factuur.

Vanaf 2003 wil ik ook een nieuw financieringssysteem invoeren in de rusthuizen en in de rust- en verzorgingstehuizen. Het huidige systeem geeft de instellingen geen budgettaire stabiliteit. Het bevat vooral een pervers effect in die zin dat, hoe afhankelijker een persoon is, hoe hoger het verzorgingsforfait is waarop die persoon aanspraak kan maken. Dat heeft er sommige beheerders toe aangezet de autonomie niet te bevorderen om niet financieel te worden gestraft.

Het is dus wenselijk dat bij de fundamentele hervorming van de financiering van de instellingen ook een dynamisch beleid ten voordele van de autonomie van de bejaarde aan bod komt. Ik wil dit probleem tijdens de tweede helft van de legislatuur aanpakken. We zullen er in de Senaat zeker nog over spreken.

Mevrouw Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – *Ik dank de minister voor zijn antwoord dat openingen creëert. Ik zal hierop binnen een periode van zes maanden tot een jaar terugkomen.*

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Clotilde Nyssens aan de minister van Financiën over «de oprichting van een Dienst voor alimentatievorderingen» (nr. 2-270)

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – *Enkele weken geleden vroeg ik de minister van Justitie of hij het voornemen had een dienst voor onderhoudsschulden op te richten. Sinds 26 jaar worden daarover voorstellen ingediend in Kamer en Senaat. De geschillenregeling van de niet-betaling van onderhoudsgelden heeft twee aspecten. De eerste is gerechtelijk van aard en betreft de niet-uitvoering van*

problèmes financiers.

L'accord de gouvernement accorde une place importante à la problématique non seulement du vieillissement mais aussi de la dépendance. Cet accord précise qu'en cette matière, il faut mener une politique globale en concertation avec les communautés et les régions.

Je compte limiter ma réponse à mes propres responsabilités. Pour ce qui est de la dépendance financière des personnes âgées, je tiens à souligner qu'un montant de 1,4 milliard a été inscrit pour 2001 dans le budget de l'INAMI, afin de mettre en œuvre ce que j'appelle la « facture maximale », qui vise à limiter la facture des frais médicaux pour les patients les plus démunis ou dont les frais médicaux sont les plus importants. Outre les patients chroniques, les aînés – qui souvent ne disposent que d'une faible pension mais doivent faire face à des dépenses importantes, par exemple en matière de médicaments – seront aidés par ce nouveau dispositif. Celui-ci devrait également créer une certaine sécurité en ce qui concerne la facture maximale que les gens devraient pouvoir payer à l'horizon d'un an. En raison des polyopathologies dont elles souffrent souvent, les personnes âgées sont de grands consommateurs de soins médicaux et font donc partie du public cible de la facture maximale.

Dès 2003, je souhaite également mettre en place un nouveau système de financement dans les maisons de repos et dans les maisons de repos et de soins. En effet, le système actuel n'est pas satisfaisant en termes de stabilité budgétaire pour les institutions mais, surtout, il comporte un effet pervers dans la mesure où plus une personne est dépendante, plus le forfait de soins auquel elle peut prétendre est élevé. Ce principe a pu inciter des gestionnaires indéliçats à ne pas favoriser l'autonomie de la personne, de peur d'entraîner une sanction financière dans le cadre de leur budget.

Il me semble donc souhaitable que la question d'une politique dynamique en faveur de l'autonomie de la personne âgée soit également envisagée dans le cadre d'une réforme fondamentale du financement des institutions. J'ai la volonté d'aborder ce point au cours de la deuxième moitié de la législature. Nous en reparlons certainement encore au Sénat.

Mme Magdeleine Willame-Boonen (PSC). – Je remercie le ministre de sa réponse qui ouvre certaines portes. Je reviendrai sur la question dans un délai de six mois à un an.

– **L'incident est clos.**

Demande d'explications de Mme Clotilde Nyssens au ministre des Finances sur «la création d'un Office des créances alimentaires» (n° 2-270)

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Je reviens une nouvelle fois sur le problème des créances alimentaires. Il y a quelques semaines, j'ai eu l'occasion d'interroger le ministre de la Justice pour savoir s'il entrait dans ses intentions de créer un office des créances alimentaires. Ce sujet est inscrit de longue date à nos agendas parlementaires. Depuis 26 ans, des propositions de loi sont déposées et redéposées à la Chambre

gerechtelijke beslissingen. Daarom heb ik altijd gemeend dat een dienst voor alimentatieschulden tot de bevoegdheid van de minister van Justitie behoort. Het tweede aspect is sociaal, omdat de niet-betaling sommige gezinnen in de armoede doet belanden.

In 1989 werd de organieke wet op de OCMW's gewijzigd zodat de vader of de moeder die het onderhoudsgeld voor de kinderen niet geregeld ontvangen, een klein voorschot kunnen ontvangen via het OCMW van hun gemeente.

Dat recht is onderworpen aan een onderzoek naar de inkomsten. Het OCMW wordt gesubrogeerd in de rechten van de onderhoudsgerechtigde.

Na tien jaar moet worden vastgesteld dat deze reglementering haar doel niet bereikt. Er zijn verschillende oorzaken. Zo zijn de voorwaarden om de voorschotten te kunnen ontvangen veel te strikt. De aanvraagprocedure wordt als vernederend ervaren. De stap naar het OCMW vraagt een zekere moed en in de praktijk doen de minstgevoede gezinnen dat nauwelijks. De betalingsprocedure is niet voldoende aangepast aan de noden van de gezinnen. De OCMW's slagen er niet in de schulden te recupereren.

Het verheugt me dat het Adviescomité voor de sociale emancipatie in zijn verslag over de verschillende voorstellen in Kamer en Senaat de oprichting van een fonds aanbeveelt, hetzij bij het ministerie van Justitie – ik geloof daar niet in omdat de huidige minister van Justitie zich daarvoor niet wil engageren – hetzij bij het ministerie van Financiën, hetzij door een uitbreiding van het bestaande systeem bij de OCMW's.

Heeft de minister van Financiën de bedoeling een federale dienst op te richten bij zijn departement om dat probleem aan te pakken?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – *Sedert 25 jaar komt dit probleem in het parlement telkens opnieuw ter sprake. Er werden reeds een aantal maatregelen genomen. Door de wetwijziging van 8 mei 1989 kunnen de OCMW's voorschotten op de onderhoudsgelden betalen. Zij zijn beperkt tot 4.000 frank per kind. Er bestaan plafonds inzake inkomsten van de onderhoudsgerechtigde en het aantal kinderen.*

Een doeltreffende structuur is voor mij een prioriteit. Ik heb dat bevestigd tegenover een aantal volksvertegenwoordigers. Zij verwezen ook naar de rapporten waarop mevrouw Nyssens alludeerde. Dat fonds kan in het departement van Financiën worden geïntegreerd, omdat bepaalde

et au Sénat en vue de la création d'un tel office. Le contentieux du non-paiement des pensions alimentaires comporte deux aspects. Le premier est de nature judiciaire et concerne la non-exécution des décisions judiciaires. C'est d'ailleurs la raison pour laquelle j'ai toujours considéré que la création d'un office des créances alimentaires relevait de la compétence du ministre de la Justice. Toutefois, le second aspect du problème est de nature sociale puisque le non-paiement des rentes peut entraîner la basculement de certaines familles dans la pauvreté.

Notre législation n'est pas restée lacunaire en la matière puisque dès 1989, la loi organique des CPAS fut modifiée afin de permettre au père ou à la mère qui ne reçoit pas régulièrement le paiement de la pension alimentaire pour les enfants de recevoir une avance, une petite avance, via le CPAS de sa commune.

Ce droit à une avance du CPAS est conditionné par une enquête sur les revenus, le CPAS étant bien sûr subrogé dans les droits du créancier pour exiger le paiement de la pension alimentaire par le débiteur.

Après dix années d'application, il faut constater que cette réglementation n'atteint pas ses buts. Différents facteurs d'échec peuvent sans doute être évoqués. Ainsi, les conditions pour bénéficiaire de ces avances sont trop restrictives ; la procédure de demande est vécue comme dégradante, car il n'est pas facile de s'adresser à un CPAS ; c'est une démarche qui demande un certain courage et dans la vie quotidienne, les familles démunies ne l'accomplissent guère ; la procédure de paiement n'est pas suffisamment adaptée aux besoins des familles ; les CPAS sont dans l'impossibilité presque totale de récupérer les créances auprès des débiteurs.

En relisant récemment le rapport du Comité d'avis pour l'émancipation sociale sur les différentes propositions qui sont pendantes tant à la Chambre qu'au Sénat, j'ai constaté avec intérêt que, dans ses conclusions, le Comité d'avis recommandait la création de ce fonds soit auprès du département de la Justice – je n'y crois pas parce que l'actuel ministre de la Justice ne veut pas s'engager dans cette voie –, soit auprès du département des Finances, soit par l'extension du régime actuel via les CPAS.

Avant de poursuivre dans mon souhait de voir avancer cette problématique, j'aimerais savoir si le ministre des Finances a l'intention de créer un Office fédéral et de le rattacher à son département ou s'il envisage d'aborder cette problématique par le biais de ses compétences.

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – Comme l'a signalé Mme Nyssens, cela fait 25 ans que ce débat parlementaire sur la création d'un fonds d'intervention pour les créanciers d'aliments revient de manière récurrente.

Un certain nombre de mesures ont déjà été prises en la matière et la loi organique sur les CPAS du 9 juillet 1976, modifiée le 8 mai 1989, a mis en place un système d'avances sur pensions. Celui-ci fonctionne par le biais des CPAS et les avances sont limitées à 4.000 francs par enfant. D'autres critères rendent cette aide assez restrictive, notamment en termes de plafonds des revenus cumulés du créancier d'aliments et d'enfants à charge.

La nécessité de mettre une structure performante en place,

mechanismen er reeds voorhanden zijn.

De OCMW's kunnen de terugvordering van de voorschotten op onderhoudsschulden overlaten aan de administratie voor Domeinen. De gereorganiseerde administratie van het Kadaster, de Registratie en de Domeinen zorgt aldus voor een niet-fiscale inning. Deze administratie heeft ook de opdracht enquêtes te doen naar de solvabiliteit van onderhoudsplichtigen op grond van de vermogensgegevens waarover Financiën beschikt.

De administratie vordert niet enkel het voorschot in, maar het gehele niet betaalde onderhoudsgeld. De invordering gebeurt voor rekening van het ministerie van Volksgezondheid en Leefmilieu.

Indien dat fonds of die dienst binnen mijn departement wordt georganiseerd, moeten alle maatregelen worden genomen om de inning te vergemakkelijken via de sommandelegatie, een bijzonder voorrecht dat is gebaseerd op artikel 1412 van het Gerechtig Wetboek. Aan de parlementairen, die me zijn komen opzoeken, heb ik daarom voorgesteld om een inventaris op te maken van alle voorstellen en te bekijken hoe we dit kunnen concretiseren.

Binnen de Copernicus-hervorming heb ik verkregen dat er enerzijds een administratie komt voor de fiscale invorderingen en anderzijds een administratie die op een meer volledige manier dan nu zorgt voor de niet-fiscale invorderingen. Nu reeds heeft Domeinen bepaalde opdrachten inzake niet-fiscale invorderingen. Deze administratie respecteert de regels inzake invorderingen, maar ook inzake het beroepsgeheim en de solvabiliteitsonderzoeken. Zij is ook belast met andere invorderingen, met name aangaande de hulp aan slachtoffers van opzettelijke gewelddaden waarbij Financiën instaat voor de invordering ten laste van de dader.

Ik ben dus voorstander van een mechanisme voor onderhoudsschulden. Dat moet zelfs niet worden beperkt tot het onderhoudsgeld voor kinderen; men kan het debat opentrekken. Ik sta open voor de idee dat de administratie voor de niet-fiscale invorderingen ook zorgt voor de toekenning van voorschotten.

Zoals ik in de Kamer zegde, wens ik dat er een keuze wordt gemaakt. Ik wil geen aparte dienst oprichten. De administratie bestaat en ze kan bijkomende taken aan. Het Parlement moet dus beslissen of het de invordering van onderhoudsschulden en de organisatie van de voorschotten aan die administratie wil toevertrouwen. Dat kan gebeuren zonder dat aan de huidige bevoegdheid van de OCMW's wordt geraakt. De bal ligt dus bij het Parlement. Ik sta ter beschikking om binnen mijn departement een dergelijk mechanisme in te stellen op voorwaarde dat de keuze tussen de verschillende mogelijkheden wordt gemaakt in samenwerking met de parlementairen die tot nu toe dit dossier opvolgden. Indien zich een consensus aftekent binnen het Parlement om die bevoegdheid aan het departement van Financiën te verlenen, zal ik een en ander graag organiseren.

que ce soit un fonds, un office ou autre, me semble constituer une priorité. Je l'ai réaffirmé à un certain nombre de députés qui sont venus me voir, notamment en invoquant les rapports auxquels vous avez fait allusion, madame Nyssens. Ce fonds peut s'intégrer, si on le souhaite, au sein du département des Finances parce qu'un certain nombre de mécanismes y sont déjà en place.

La loi du 8 mai 1989, qui modifie la loi organique des CPAS, a permis à ces derniers de confier à l'administration des Domaines la récupération des créances alimentaires pour lesquelles des avances ont eu lieu. Un recouvrement non fiscal s'effectue donc en la matière au sein de l'administration du Cadastre, de l'Enregistrement et des Domaines, telle qu'elle est réorganisée. Cette administration se voit d'ailleurs aussi confier la mission de réaliser des enquêtes de solvabilité des débiteurs d'aliments, sur la base de la documentation patrimoniale dont nous disposons au département des Finances.

J'attire votre attention sur le fait qu'à partir du moment où elle se voit confier cette mission par les CPAS, cette administration recouvre non seulement l'avance mais aussi la totalité de la pension impayée. Le recouvrement est effectué pour le compte du ministère de la Santé publique et de l'Environnement.

Il est entendu que si ce fonds, cet office ou toute autre structure devait être organisé au sein du département, il s'agirait de prendre toutes les mesures qui facilitent le recouvrement lui-même : une délégation de sommes, un privilège exceptionnel sur la base de l'article 1412 du Code judiciaire. À cet effet, j'ai proposé aux parlementaires qui sont venus me voir d'organiser une réunion pour faire l'inventaire des propositions qui sont sur la table et pour voir comment nous pourrions passer à une réalisation concrète.

Je puis vous dire que dans le cadre de la réforme Copernic dont on parle beaucoup actuellement à l'échelon des départements ministériels, j'ai demandé et obtenu, d'une part, d'organiser un recouvrement fiscal à l'intérieur de l'administration qui sera l'administration des recettes et, d'autre part, d'organiser de manière plus complète qu'aujourd'hui, une administration du recouvrement non fiscal, puisque les Domaines se chargent déjà de certaines missions en termes de recouvrement non fiscal, comme les avances dans la matière qui vous préoccupe particulièrement. Cette administration a l'habitude de respecter un certain nombre de règles en termes de recouvrement mais aussi de secret professionnel, voire d'enquêtes de solvabilité. Certaines enquêtes ont d'ailleurs lieu aujourd'hui.

En outre, elle est déjà chargée de certains autres types de récupération, notamment en ce qui concerne l'aide aux victimes d'actes intentionnels de violence pour lesquels les Finances opèrent le recouvrement contre l'auteur des faits.

En conclusion, je suis donc favorable à l'organisation d'un mécanisme pour les créances d'aliments, peut-être pas nécessairement exclusivement pour les créances alimentaires concernant les enfants ; on peut évidemment élargir le débat. Je suis ouvert à l'idée que l'administration du recouvrement non fiscal se charge de récupérations comme elle le fait aujourd'hui, mais elle pourrait aussi se charger de l'octroi des avances.

Mevrouw Clotilde Nyssens (PSC). – Ik dank de minister voor zijn interessant antwoord. Ik noteer dat Kamerleden het debat met hem zijn aangegaan naar aanleiding van dat advies. De minister beschikt inderdaad over de infrastructuur en het zou verstandig en efficiënt zijn om te vertrekken vanuit een bestaande administratie. Zoals de minister zegt, ligt de bal in ons kamp. Ik zal contact nemen met de betrokken parlementairen.

– Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Johan Malcorps aan de minister van Financiën over «de afwijzing van een CO₂-taks als instrument voor een Belgisch klimaatbeleid» (nr. 2-262)

De heer Johan Malcorps (AGALEV). – De klimaatconferentie van Den Haag is een verschrikkelijke flop geworden. Dat is niet de schuld van ons land of van Europa. Het heeft alles te maken met de onwrikbare houding van landen zoals de Verenigde Staten, Canada, Japan en Australië, die de eigen economische kortetermijnbelangen prioriteit stelden.

Geen akkoord is misschien beter dan een slecht akkoord, maar de draad moet toch zo vlug mogelijk opnieuw worden opgenomen. Europa nam het voortouw op de conferentie in Den Haag. We zijn waarschijnlijk verplicht deze voortrekkersrol te blijven spelen, want wanneer Europa afhaakt, wordt de situatie op wereldvlak totaal uitzichtloos, in het bijzonder voor de armste landen die het meest worden

Comme je l'ai déjà dit à la Chambre, je souhaiterais simplement qu'un choix soit opéré parmi toutes les possibilités en discussion. Je ne souhaite pas mettre en place un office : l'administration du recouvrement non fiscal existe et elle peut assumer des tâches complémentaires. Il appartient dès lors au Parlement de voir dans quelle mesure on veut lui confier une tâche de recouvrement dans le domaine des créances alimentaires, y compris au-delà des créances concernant exclusivement les enfants, mais aussi dans quelle mesure on veut lui confier une tâche première, à savoir d'organiser des avances. Cela pourrait se faire sans porter préjudice à la capacité actuelle des CPAS, s'ils le souhaitent, d'intervenir sur le terrain.

La balle est donc dans le camp du Parlement. Je vous confirme ma totale disponibilité pour mettre en place ce type de mécanisme de recouvrement et d'avances au sein de mon département pour autant que le choix entre diverses pistes – dont le renforcement de l'action des CPAS ou de l'un ou l'autre département ministériel – se fasse en collaboration avec les parlementaires qui ont traité ce dossier jusqu'à présent.

Si un consensus peut être trouvé au sein du Parlement pour évoluer vers l'octroi de cette compétence au département des Finances – éventuellement en ce compris la responsabilité de l'avance – j'organiserai volontiers ces mécanismes au départ de l'administration du Recouvrement qui va porter le nom de « recouvrement non fiscal » dans les prochains mois.

Mme Clotilde Nyssens (PSC). – Je remercie le ministre de sa réponse très intéressante. J'apprends que des parlementaires de la Chambre ont engagé le débat avec lui au départ de cet avis.

Le ministre dispose en effet naturellement de l'infrastructure et je crois qu'il est judicieux et efficace de partir d'une administration existante. Comme vous le soulignez, la balle est dans notre camp et je prendrai contact avec les parlementaires concernés.

– L'incident est clos.

Demande d'explications de M. Johan Malcorps au ministre des Finances sur «le refus d'une taxe sur le CO₂ comme instrument d'une politique belge en matière de climat» (n° 2-262)

M. Johan Malcorps (AGALEV). – La conférence de La Haye sur le climat a été un échec sur toute la ligne à cause de l'attitude inflexible des États-Unis, du Canada, du Japon ou de l'Australie qui privilégient les intérêts économiques à court terme.

Pas d'accord vaut peut-être mieux qu'un mauvais accord, mais il importe que l'Europe reprenne l'initiative, sans quoi la situation des pays les plus pauvres, qui sont aussi les plus exposés, deviendra désespérée.

Puisque la Belgique occupera la présidence de l'Union européenne au deuxième semestre de 2001, nous pourrions jouer un rôle important lors des deux prochaines conférences sur le climat. Pour ce faire, nous devons cependant mener

bedreigd door de klimaatstoornissen. Het is van zeer groot belang dat Europa het goede voorbeeld geeft, niet alleen in woorden, maar ook in daden.

De houding van ons land kan toonaangevend zijn binnen Europa, gelet op het voorzitterschap van de Europese Unie in de tweede helft van volgend jaar. We zullen een belangrijke rol kunnen spelen bij de twee volgende klimaatconferenties. In dat geval moeten we zelf evenwel een geloofwaardig beleid voeren. We moeten ten minste tot de Europese middenmoot behoren.

In het klimaatplan, opgesteld in opdracht van staatssecretaris Deleuze door het Centrum voor economische studiën – dus geen radicale groene rakkers – wordt in de invoering van een CO₂-taks voorzien die tegen 2008 volledig van kracht moet zijn. De hoogte van de heffing wordt gemilderd omdat in de mate van het mogelijke gebruik wordt gemaakt van de flexibele mechanismen die zijn opgenomen in het protocol van Kyoto. Uit de evaluatie van het vorige Belgische klimaatplan van 1994 blijkt zonneklaar dat de normen voor CO₂-reductie niet worden gehaald. Integendeel, we stoten veel meer broeikasgassen uit. De invoering van een CO₂-taks is een *conditio sine qua non* om de Kyoto-doelstellingen te halen.

Ook de diverse actoren in de Federale Raad voor duurzame ontwikkeling, waaronder alle sociale partners, verklaarden dit reeds in hun advies over fiscaliteit in het kader van het klimaatbeleid van 19 oktober 1999. Ze steunden hierbij uitdrukkelijk de invoering van een energieheffing, liefst op Europees vlak, maar indien dit onmogelijk is, op nationaal vlak.

Het federaal regeerakkoord bepaalt dat in het kader van een algemene belastinghervorming verschuivingen zullen plaatsvinden van een arbeidsbestraffende belasting naar de invoering van een CO₂-energieheffing. Daartoe zou in het kader van het Belgisch voorzitterschap en van bij de aanvang van de Belgische deelname aan de trojka een Belgisch voorstel worden ingediend.

De reactie van de minister van Financiën op het klimaatplan van staatssecretaris Deleuze verbaasde mij. Hij wees de invoering van een energieheffing zonder meer van de hand. Blijkbaar vertoont hij een viscerale afkeer van al wat naar belastingverhoging ruikt, ook al gaat het in feite om een belastingverschuiving. Hij had het zelfs over een provocatie. Het voorstel past nochtans perfect in de geest van het regeerakkoord.

Is de minister van mening dat we onze internationale verplichtingen in het kader van de conferenties van Rio en van Kyoto moeten nakomen? Bevestigt de minister dat hij een CO₂- of een energieheffing, of een combinatie van beide niet nodig acht om de Kyoto-doelstellingen te halen? Wijst hij eveneens een scenario af waarbij we een energieheffing invoeren, vergelijkbaar met de heffingen die in onze buurlanden reeds gepland of van kracht zijn? In het klimaatplan werd berekend dat een dergelijke heffing niet zou volstaan om de Kyoto-doelstellingen te halen, maar het zou in elk geval een stap in de goede richting zijn. Welke alternatieven stelt de minister eventueel voor: een ecobonus voor de aanschaf van zandzakjes of van waterpompen?

Heeft de regering, zoals aangekondigd in het regeerakkoord,

une politique crédible.

Le plan sur les changements climatiques élaboré à la demande de M. Deleuze prévoit l'instauration d'une taxe sur le CO₂ au plus tard en 2008. Or, les normes prévues par le précédent plan belge de 1994 n'ont pas été atteintes, au contraire. L'instauration de cette taxe sur le CO₂ est une condition sine qua non si nous voulons atteindre les objectifs de Kyoto. Cette taxe bénéficie du soutien de tous les partenaires sociaux.

L'accord fédéral de gouvernement prévoit un glissement de l'impôt sur le travail vers une taxe sur le CO₂. La Belgique devrait faire une proposition en ce sens dès le début de sa présence au sein de la troïka européenne. Or, Monsieur le ministre, vous avez rejeté l'idée d'une taxe sur l'énergie d'un revers de la main.

Monsieur le ministre, êtes-vous d'avis que nous devons respecter nos obligations internationales prises lors des conférences de Rio et de Kyoto ? Confirmez-vous qu'il n'est pas nécessaire d'instaurer une taxe sur le CO₂ ou l'énergie pour atteindre les objectifs de Kyoto ? Refusez-vous d'instaurer une taxe sur l'énergie comparable aux taxes prévues ou en vigueur dans les pays voisins ? Selon le plan sur les changements climatiques, cette taxe ne permettrait pas d'atteindre les objectifs de Kyoto, mais elle constituerait un pas dans la bonne direction. Quelles alternatives proposez-vous ? Une éco-prime à l'achat de sacs de sable ou de pompes à eau ?

Le gouvernement a-t-il déjà préparé des propositions en matière de fiscalité énergétique en vue de la participation belge à la troïka européenne ? Quelles sont-elles ? Dans le cas contraire, dois-je en conclure que vous voulez rejoindre le camp des négociateurs internationaux qui, sous la pression de l'industrie et du secteur pétrolier, ne souhaitent pas d'accord, mais optent pour la philosophie du « après nous le déluge » ?

al voorstellen inzake energiefiscaliteit voorbereid tegen de aanvang van de Belgische deelname aan de Europese trojka? Over welke voorstellen gaat het? Indien er geen voorstellen klaar zijn, betekent dat dan dat de minister van Financiën het kamp wil verwoegen van de internationale onderhandelaars die onder druk van de industrie en van de petroleumsector geen akkoord wensen, maar letterlijk en figuurlijk kiezen voor de filosofie “na ons de zondvloed”?

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – Het regeerakkoord voorziet in een verschuiving van de fiscaliteit waarbij de belasting op arbeid zou worden verminderd en gecompenseerd door energie- of CO2-heffingen, wat een duurzame ontwikkeling ten goed moet komen. Hiervoor moet wel overeenstemming op Europees niveau worden bereikt, teneinde de concurrentiepositie van België niet in gevaar te brengen. De recente afspraken over de belasting op het spaargeld tonen aan dat het mogelijk is een soortgelijke overeenkomst te sluiten, zelfs met unanimitéit.

Tijdens het Belgische voorzitterschap zal ik mij inzetten om een soortgelijke overeenkomst inzake energie te sluiten, zodat de vermindering van de fiscale druk op arbeid, die reeds is aangevat met de herindexering van de belastingschalen, de afschaffing van de crisisbelasting en de fiscale hervorming, nog wordt versterkt. Sommige verklaringen zijn niet bevorderlijk voor het sluiten van een overeenkomst. Men kan zich trouwens terecht afvragen of de aankondiging van accijnsverhogingen op diesel en benzine met 1, 2 of 2,5 frank tussen 2005 en 2008, enig effect kan hebben inzake duurzame ontwikkeling. Vandaag zien we immers dat het verbruik ondanks belangrijke prijsstijgingen blijft stijgen. De heer Malcorps verwijst naar een CO2-heffing, maar vergeet de verklaringen in verband met een klimaatplan. Ik vind zijn uitspraken niet serieus. Ik heb samen met mijn collega mevrouw Aelvoet een ozonplan voorgesteld. Sinds mijn aantreden als minister van Financiën op 12 juli 1999 heb ik, op de eerste Ecofinraad waaraan ik dezelfde dag heb deelgenomen, ook gepleit voor een beslissing met een gekwalificeerde meerderheid in de plaats van eenparigheid op Europees gebied.

Samen met mevrouw Durant heb ik ook over een vermindering van de belasting op de transportsector beslist, ten bedrage van 4 miljard op één jaar en bijna één miljard recurrente belastingverminderingen voor de volgende jaren.

Deze twee voorbeelden tonen aan dat het niet eenvoudig is om fiscale beslissingen te nemen ten voordele van de duurzame ontwikkeling.

Ik heb verwezen naar een provocatie, niet tegen het regeerakkoord, maar tegen de transportsector. Wij zijn nu nog met de transportsector in onderhandeling over een aantal maatregelen die tijdens ons eerste overleg waren beslist. De regering moet daarvoor nog een aantal beslissingen nemen. Het is dus misschien geen goede oplossing om nu plotseling een paar accijnzen te verhogen. We moeten ons houden aan een algemeen plan met concrete voorstellen inzake een reële transfer van belastingen op arbeid naar bijvoorbeeld belastingen op energie. Ik denk dat het perfect mogelijk is om in overleg met de gewesten en de andere Europese landen een overeenkomst te bereiken over een algemene visie inzake duurzame ontwikkeling, en niet alleen over een precieze maatregel, zoals een accijnsverhoging op benzine en diesel

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – *Pour respecter le glissement d'impôt prévu par l'accord de gouvernement, il faut une entente au niveau européen, ce qui n'est pas impossible.*

Lors de la présidence belge, je m'efforcerai de conclure un tel accord qui renforcera les effets des mesures fiscales visant à diminuer les impôts sur le travail. Je doute que l'augmentation des accises sur les carburants fasse diminuer la consommation. M. Malcorps, vous oubliez que j'ai déposé un plan ozone avec Mme Aelvoet et que j'ai plaidé pour le vote à la majorité qualifiée au lieu de l'unanimité au niveau européen. Avec Mme Durant, j'ai également décidé une diminution de l'impôt sur le secteur du transport.

Ces deux exemples prouvent qu'il n'est pas simple de prendre des décisions fiscales en faveur du développement durable.

Les discussions avec les transporteurs étant toujours en cours, il n'est peut-être pas opportun d'augmenter maintenant les accises. Il est parfaitement envisageable de parvenir à un accord avec les Régions et les autres pays européens sur une vision globale du développement durable, pas seulement sur des mesures précises telles une augmentation des accises. Nous ne devons pas chercher une solution ciblant uniquement le consommateur mais aussi les sociétés.

Enfin, un groupe de travail au niveau européen étudie cette évolution. J'espère qu'il sera possible de parvenir à un bon accord européen général, à l'instar de l'accord sur l'épargne. Ce ne fut pas le cas à La Haye. J'espère que nous trouverons une solution pendant la présidence belge.

over 4, 5 of 6 jaar. Een CO2-heffing is niet noodzakelijk een accijnsverhoging op benzine en diesel, er is misschien een andere belastingheffing mogelijk op vennootschappen. We moeten niet alleen in de richting van de consument zoeken, maar ook in andere richtingen. De heer Malcorps pleit voor een paar andere maatregelen, zoals ecoboni. Dat is ook een mogelijkheid, in de plaats van de belasting op sommige producten te verhogen.

Tot slot wil ik daar nog aan toevoegen dat er op Europees niveau een werkgroep is die een dergelijke evolutie onderzoekt. Ik hoop dat het, na de voorbereiding in die werkgroep, mogelijk zal zijn om naar een algemeen Europees akkoord toe te werken. Dit was ook het geval voor wat de spaargelden betreft. Om naar een ander recent voorbeeld te verwijzen, verkies ik persoonlijk een goed akkoord boven geen akkoord. Zo hoop ik dat wij inzake duurzame ontwikkeling, zoals voor de spaargelden, een goed akkoord kunnen bereiken. Spijtig genoeg werd er in Den Haag geen akkoord bereikt, ik hoop dat we tijdens het Belgische voorzitterschap een andere oplossing kunnen vinden en een goed akkoord kunnen bereiken.

De heer Johan Malcorps (AGALEV). – Ik ben blij dat de minister de idee van een verschuiving van de belasting op arbeid naar CO2-energie wel degelijk onderschrijft, zoals dat ook in het regeerakkoord staat. Uit de evaluatie van het vroegere klimaatplan van 1994 is gebleken dat de transportsector en het verkeer daar ook zullen moeten in opgenomen worden. Dat is niet populair en het staat in contrast met de discussies rond de hoge benzineprijzen. Het is ook duidelijk dat een kleine prijsstijging alleen niet voldoende is om het probleem op te lossen, want dan zouden nu al veel meer effecten merkbaar moeten zijn. In het kader van een globaal mobiliteitsplan kan men de transportsector evenwel niet buiten beschouwing laten. Het is in dat kader dat de heer Deleuze de stijging van de accijnzen op benzine heeft voorgesteld, eerst zeer gematigd en dan vanaf 2008 tot 2012 iets sterker. Het is ook niet het enige wat hij voorstelde, het gaat inderdaad om een globale aanpak van een heel klimaatplan waarin een CO2-energieheffing en een verschuiving van de belasting op arbeid naar CO2-energie een rol kan spelen. Ik hoop dat de minister ook inziet dat het verkeer daarin niet buiten beschouwing kan worden gelaten en dat in die richting gezocht wordt naar een goed akkoord, met Europa indien mogelijk, maar op zijn minst samen met onze buurlanden.

De heer Didier Reynders, minister van Financiën. – Zelfs indien er een mislukking volgt op Europees niveau blijft een CO2-heffing mogelijk. Dat heeft evenwel niet noodzakelijk een accijnsverhoging op benzine en op diesel tot gevolg. Zoals ik zei in mijn antwoord kan er misschien een ander belastingstelsel komen voor de vennootschappen, voor de producenten en zal het niet alleen gaan om een verhoging van belastingen voor de consument. Ik herhaal dat dit overeenstemt met wat ik sinds mijn aantreden als minister altijd heb gezegd, ook op de vraag van de transportsector tot verlaging van de accijnzen. Ook dat heb ik geweigerd, maar ik heb een aantal andere maatregelen genomen met het oog op de vermindering van de belastingen voor de transportsector. Er is geen eenvoudige oplossing, ik denk dat we aan een algemeen plan moeten werken in plaats van één of twee

M. Johan Malcorps (AGALEV). – *Je me réjouis que vous souscriviez à l'idée d'un glissement de l'impôt sur le travail vers un impôt sur l'énergie, conformément à l'accord de gouvernement. L'évaluation du plan sur les changements climatiques de 1994 montre que le secteur des transports et la mobilité sont directement concernés, même si ce n'est pas populaire car cela risque de faire monter le prix des carburants. Il est clair qu'une petite augmentation ne résoudra pas le problème. C'est en pensant au secteur du transport que M. Deleuze avait proposé une augmentation progressive des accises. Il avait du reste fait d'autres propositions. J'espère que vous comprenez que la mobilité fait partie intégrante du problème et que la solution que vous cherchez va dans la bonne direction, si possible au niveau européen, au moins avec les pays voisins.*

M. Didier Reynders, ministre des Finances. – *Même si les négociations échouent au niveau européen, il est toujours possible d'instaurer une taxe sur le CO₂, ce qui n'implique pas nécessairement une augmentation des accises sur les carburants. On peut envisager un autre système d'imposition pour les sociétés. Il ne s'agira donc pas seulement d'une augmentation d'impôt pour les consommateurs. Face aux transporteurs, j'ai également refusé de baisser les accises. J'ai par contre pris une série de mesures visant à la diminution des impôts pour le secteur du transport. Il n'existe pas de solution simple, je pense que nous devons nous atteler à un plan général au lieu de prendre une ou deux mesures spécifiques.*

specifieke maatregelen te nemen.

– **Het incident is gesloten.**

Vraag om uitleg van mevrouw Sabine de Bethune aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de aandacht voor de aidsproblematiek binnen het Belgisch ontwikkelingsbeleid» (nr. 2-272)

Vraag om uitleg van mevrouw Meryem Kaçar aan de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking over «de aandacht voor de aidsproblematiek binnen het Belgisch ontwikkelingsbeleid» (nr. 2-273)

De voorzitter. – Ik stel voor deze vragen om uitleg samen te voegen. (*Instemming*)

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Ter gelegenheid van de Wereldaidsdag wil ik de staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking enkele vragen stellen over de aidsproblematiek binnen het Belgisch ontwikkelingsbeleid. In antwoord op mijn gelijkaardige vraag van 19 juli 2000 beloofde de staatssecretaris meer aandacht te zullen besteden aan die aidsproblematiek.

Een van de kabinetsadviseurs van de staatssecretaris, dokter Dirk Van Der Roost, verklaarde naar aanleiding van de Internationale Aidsconferentie in Durban dat “belangrijke conclusies werden getrokken voor de Belgische ontwikkelingssamenwerking, namelijk dat aids er een centraal element van moet zijn, niet alleen in de programma’s van de gezondheidszorg, maar ook in het onderwijs en in alle vormingsactiviteiten, alsook in de steunprogramma’s van culturele en media-activiteiten.” Deze tekst vinden we terug in het september-oktobernummer van Dimensie 3, een blad van DGIS.

Op de 55ste zitting van de Algemene Vergadering van de Verenigde Naties van 6 tot 8 september jongstleden kondigde premier Verhofstadt aan dat België, in samenwerking met Unids, een assortiment geneesmiddelen ter waarde van 250 miljoen frank ter beschikking zal stellen van Malawi, Mozambique, Swaziland en Tanzania. Eveneens zal 150 miljoen extra worden uitgetrokken voor aids-onderzoek. Ik heb deze informatie uit de pers gehaald en ik hoop dat de staatssecretaris deze gegevens kan bevestigen.

In juli was ik optimistisch gestemd over de beleidsintenties. De staatssecretaris heeft van bij zijn aantreden verkondigd dat de aidsproblematiek een centrale plaats zou innemen in zijn beleid. Ik maak me meer zorgen over zijn daadkracht en de wijze waarop hij dit gaat aanpakken. In juli kon hij nog maar weinig concrete acties aankondigen. Hopelijk krijgen we vandaag een concreter antwoord. Ondertussen heeft de staatssecretaris de tijd gehad om een onderzoek te doen en een plan op te stellen. De eerste minister heeft immers een

– **L’incident est clos.**

Demande d’explications de Mme Sabine de Bethune au secrétaire d’État à la Coopération au développement sur «l’attention portée à la problématique du sida par la politique de la Belgique en matière de coopération» (n° 2-272)

Demande d’explications de Mme Meryem Kaçar au secrétaire d’État à la Coopération au développement sur «l’attention portée à la problématique du sida par la politique de la Belgique en matière de coopération» (n° 2-273)

M. le président. – Je vous propose de joindre ces demandes d’explications. (*Assentiment*)

Mme Sabine de Bethune (CVP). – À l’occasion de ma question du 19 juillet 2000 portant sur le même sujet, le Secrétaire d’État avait promis d’accorder une attention accrue au problème du sida.

Un de vos conseillers déclarait à la Conférence internationale sur le sida de Durban que le sida devait constituer un élément central de la coopération au développement, y compris en matière de formation et de culture.

Début septembre, le premier ministre annonçait qu’il mettrait pour 250 millions de francs de médicaments à la disposition de plusieurs pays africains et qu’il affecterait 150 millions de francs à la recherche contre le sida. J’espère que vous pourrez confirmer ces informations.

Dès votre nomination, vous avez annoncé que le sida serait au centre de votre politique. J’espère que vous pourrez annoncer aujourd’hui des actions concrètes.

La note de politique générale de 2001 annonce de nouvelles initiatives indispensables, telles une augmentation de la contribution à l’Unids et des moyens alloués à la prévention. Sans entrer dans le détail, je souhaiterais obtenir davantage d’informations sur la manière dont cet argent sera dépensé.

Selon le Dr Marie Laga, on peut parler à propos du sida d’une catastrophe à l’échelle mondiale. C’est l’Afrique qui est la plus touchée. Le sida est, selon elle, un problème de développement. Je crois que nous sommes d’accord avec elle.

Quelles mesures concrètes ont déjà été prises dans le cadre des conclusions importantes que la Belgique avait tirées lors de la Conférence internationale sur le sida à Durban ? Quelles mesures a-t-on prévues pour 2001 ? Quels moyens affecterez-vous à cet effet dans le budget 2001 ?

Il y a quelques mois, vous aviez évoqué un rapport intermédiaire de l’Institut de médecine tropicale. Ce rapport

aantal harde beloftes gedaan.

In punt 4 van de beleidsnota 2001 worden nieuwe initiatieven aangekondigd, die zeker noodzakelijk zijn. Zo wordt verwezen naar “een verhoging van de bijdrage aan Unids en de uitgaven voor aidspreventie en – bestrijding in het algemeen in het raam van een grote campagne om aids in Afrika te bestrijden op korte termijn zoals wordt aangekondigd door de eerste minister op de Millenniumtop van New York”. De nota is natuurlijk vrij algemeen en er valt moeilijk uit op te maken welk exact bedrag naar dergelijke campagnes zal gaan. Ik wil niet ingaan op begrotingsdetails maar uit de wijze waarop het geld wordt besteed kan worden afgeleid hoe de zaken zullen worden aangepakt.

Ten slotte verwijs ik naar een interview met dokter Marie Laga in *De Standaard* van vandaag. In het begin van het interview benadrukt ze nogmaals hoe ernstig de evolutie van deze dodelijke ziekte is. Ze heeft het over een catastrofe op wereldschaal. Vooral in zwart Afrika wordt volgens haar de situatie rampzalig en van de 34 miljoen mensen die besmet zijn met het HIV-virus, wonen er 24 miljoen in Afrika. Dit zijn natuurlijk onthutsende cijfers. Verder zegt ze dat aids niet alleen een medische aangelegenheid is, maar een immens ontwikkelingsprobleem. Ik meen dat we het hierover eens zijn.

Sta me toe de vragen, die ik ook schriftelijk bezorgde, nog even op een rij te zetten. Welke concrete maatregelen werden reeds genomen in het kader van de belangrijke conclusies die België had getrokken tijdens de internationale aids-conferentie in Durban? Welke maatregelen worden er gepland in 2001? Welke zijn de middelen die de staatssecretaris daarvoor op de begroting 2001 zal vrijmaken? Ik verwijs hiervoor naar de toelichting bij de begroting.

Enkele maanden geleden verwees de staatssecretaris naar een tussentijds rapport in het raam van het beleidsvoorbereidend onderzoek door het Instituut voor Tropische Geneeskunde. Is dat rapport klaar? De staatssecretaris verwachtte erover te beschikken voor het einde van dit jaar en dat is in aantocht. Kan de staatssecretaris ons meer informatie verstrekken over de resultaten en de aanbevelingen van dit rapport?

Wanneer kunnen we de strategische beleidsnota van de staatssecretaris verwachten? Zal die een dezer dagen publiek worden gemaakt? Wordt daarin ook rekening gehouden met het rapport van het Instituut voor Tropische Geneeskunde?

Mevrouw Meryem Kaçar (AGALEV). – Uit het Unids-verslag van juni 1999 blijkt dat 33 miljoen volwassenen besmet zijn met het HIV, waarvan er 23 miljoen in Zuidelijk Afrika leven.

De menselijke, sociale, medische en economische gevolgen zijn heel groot. Armoede in de ruime zin van het woord is de motor die de epidemie aandrijft. Daarnaast maken onwetendheid, niet-erkenning van de vrouwenrechten, niet-erkenning van de reproductieve rechten, genderongelijkheid, sociale uitsluiting en een gebrek aan toegang tot adequate gezondheidszorg het voor de meeste mensen in ontwikkelingslanden onmogelijk om zich efficiënt te beschermen tegen deze infectie. Aids is dus duidelijk een ontwikkelingsprobleem.

Aids is ook een mensenrechtenprobleem, daar het vooral

est-il terminé ? Vous pensiez pouvoir en disposer avant la fin de l'année. Quels sont les résultats et les recommandations contenus dans ce rapport ?

Quand pourrons-nous disposer de votre note stratégique ? Sera-t-elle bientôt rendue publique ? Tiendra-t-elle compte du rapport de l'Institut de médecine tropicale ?

Mme Meryem Kaçar (AGALEV). – *Le rapport de juin 1999 sur le sida nous apprend que 33 millions d'adultes sont infectés par le virus, dont 23 millions dans le sud de l'Afrique.*

Dans les pays en voie de développement, l'impossibilité pour la plupart des gens de se protéger efficacement est due à l'ignorance, la non-reconnaissance des droits des femmes et des droits à la reproduction, l'inégalité entre les genres, l'exclusion sociale et le manque d'accès à des soins de santé adéquats. Le sida est donc un problème de sous-développement.

Le sida est aussi lié au non-respect des droits de l'homme, dans les régions où la liberté de presse n'existe pas, où il n'y a pas d'information permettant de faire des campagnes de sensibilisation et de faciliter l'accès à des soins de santé. La position sociale pénible des femmes dans certaines sociétés

gedijt in de conflictzones en zones waar mensen worden gediscrimineerd, waar geen vrije pers en geen openheid bestaat, waar geen toegang is tot informatie om sensibiliseringcampagnes mogelijk te maken en om toegang tot de gezondheidsdiensten te vergemakkelijken. De penibele sociale positie van de vrouw in welbepaalde maatschappijen maakt vrouwen potentiële slachtoffers van de HIV-infectie.

De jongste tijd staat aidsbestrijding hoog op de agenda van tal van politieke topontmoetingen. Op de VN millenniumtop in New York was er, zoals reeds werd aangehaald door mevrouw de Bethune, een Belgisch voorstel om via het International Partnership against Aids in Africa 250 miljoen te besteden aan basismedicatie voor aids-patiënten in een viertal Afrikaanse landen. Dit is uiteraard verheugend, omdat België daar als een klein land op wereldniveau, een voortrekkersrol heeft gespeeld. We zijn terecht trots op landgenoten, zoals de heer Peter Piot, directeur van Unaid die een vooraanstaande rol spelen in de aidsbestrijding en op de ervaring van de Belgische ontwikkelingssamenwerking in de gezondheidssector.

Tevens beloofde ons land ook 150 miljoen voor research in samenwerking met de privé-sector. Het Instituut voor Tropische Geneeskunde werd aangezocht om een beleidsvoorbereidend onderzoek uit te voeren met het oog op een integraal aidsbeleid.

Graag had ik van de staatssecretaris vernomen of er een beleidsplan bestaat voor aidsbestrijding op wereldniveau, waar prioriteiten vooropgesteld zijn, zonder te verzuipen in een massa projecten die naast elkaar bestaan.

Welke prioriteiten gelden er voor het Belgische aidsbeleid?

Naast de curatieve hulp – het ter beschikking stellen van de nodige basismedicatie om de ziekte draaglijker te maken – is er ook de ondersteuning van het wetenschappelijk onderzoek. Zijn de resultaten van het onderzoek van het Instituut voor Tropische Geneeskunde in Antwerpen naar de uitwerking van een integraal aidsbeleid bekend?

Houdt het beleid ook rekening met de mensenrechtenproblematiek, de genderongelijkheid, het probleem van de toegang tot informatie en gezondheidszorg en de doorbreking van het taboe rond de ziekte? Kan de minister op deze punten in het kader van ontwikkelingssamenwerking garanties bekomen?

Hoeveel van het budget van ontwikkelingssamenwerking gaat naar aidsbestrijding?

Tot slot heb ik nog een punt dat ik niet in mijn voorbereidende nota heb opgenomen en waarop de minister niet noodzakelijk nu meteen hoeft te antwoorden. Het mag ook later. Door uitsluitend aandacht te besteden aan de aidsproblematiek dreigen we een ander belangrijk probleem uit het oog te verliezen, namelijk malaria. Ik dring er bij de minister dan ook op aan voor deze ziekte eveneens de nodige aandacht te hebben.

De heer Eddy Boutmans, staatssecretaris voor Ontwikkelingssamenwerking. – Ik ben blij dat de beide senatoren me de gelegenheid geven het aids-beleid met betrekking tot derdewereldlanden, dat inderdaad voortdurend in beweging is, nog eens toe te lichten en er misschien iets

en font des victimes potentielles du virus du sida.

La lutte contre le sida est prioritaire dans l'agenda de nombreux sommets politiques, notamment celui des Nations unies à New York où la Belgique a proposé d'accorder une aide de 250 millions à quatre pays africains. Notre pays apparaît ainsi comme un pionnier en la matière. Notre compatriote, M. Peter Piot, a également joué un rôle important dans la lutte contre le sida.

Notre pays a décidé de consacrer un montant de 150 millions à la recherche, en collaboration avec le secteur privé. L'Institut de médecine tropicale a été sollicité pour préparer une politique intégrale de lutte contre le sida.

Existe-t-il une politique de lutte contre le sida au niveau mondial, avec des priorités définies ? N'est-elle pas noyée dans une masse de projets ? Quelles priorités sont valables pour la politique belge ?

En ce qui concerne la recherche scientifique, les résultats de l'étude menée par l'Institut de médecine tropicale sont-ils connus ?

La politique à mener tient-elle compte des points que j'ai repris au début de mon intervention et qui sont à l'origine de la propagation du virus ?

Dans le budget de la coopération au développement, quelle est la part réservée à la lutte contre le sida ?

Enfin, je voudrais signaler qu'en concentrant notre attention sur le problème du sida, nous risquons de perdre de vue celui de la malaria.

M. Eddy Boutmans, secrétaire d'État à la Coopération au développement. – Je remercie les deux sénateurs qui me donnent l'occasion de revenir, et peut-être de manière plus concrète, sur le sida dans les pays du tiers-monde.

Cette épidémie provoque une souffrance humaine énorme

concreter dan bij een vorige gelegenheid op in te gaan.

Ik ben het ermee eens dat het menselijk leed dat deze epidemie in een helaas zeer groot deel van Afrika veroorzaakt, enorm is. Er is natuurlijk het aspect van de volksgezondheid, maar in veel landen is het probleem al groter en is het inderdaad een ontwikkelingsprobleem geworden. Met besmettingspercentages van 20%, 30% tot 40% van de actieve bevolking en met een hoog percentage besmettingen bij pasgeboren baby's, weten we met zekerheid dat we in de komende decennia geconfronteerd zullen worden met catastrofes op het vlak van bevolkingsopbouw en economie, precies door het wegvallen van de bevolkingslaag die normaal voor de economische opbouw instaat. We weten dus nu al dat de levensverwachting in een aantal Afrikaanse landen daalt, terwijl die de afgelopen jaren licht gestegen was, en dat de economische groeivoorzichten negatief zijn, precies door de demografische ontwikkeling en de kosten die de epidemie veroorzaakt. De balans is gruwelijk.

In vergelijking met zes maanden geleden en zeker in vergelijking met een jaar geleden is in Afrika het bewustzijn bij ruimere lagen van de beleids mensen sterk verbeterd. Dat is de allereerste voorwaarde. We kunnen het probleem pas aanpakken wanneer de brede samenleving, maar natuurlijk vooral de mensen die het beleid bepalen, zich ervan bewust zijn.

Een allereerste principe waarvan wij uitgaan, werd ook naar voor geschoven door Unaid, meer bepaald in december van vorig jaar toen ik inderdaad als een van de weinige Europese regeringsleden aanwezig was bij de lancering van het International Partnership against Aids in Africa. Dé grote prioriteit is dat ieder land onder zijn eigen verantwoordelijkheid een nationaal actieplan opmaakt en daarvoor een strategie uitwerkt.

Dan moet de internationale gemeenschap bereid zijn de arme landen bij te springen. Het is niet mogelijk een consequent aidsbeleid te helpen uitbouwen in landen waar een taboe rond de ziekte heerst of waar de bestrijding voor de overheid niet prioritair is. Ook lokale of buitenlandse NGO's kunnen het aidsbeleid daar niet in handen nemen.

België brengt in de bilaterale samenwerking steeds het probleem ter sprake en vestigt de aandacht van de partners op hun verantwoordelijkheid en op onze bereidheid en die van de internationale gemeenschap om hen bij te staan.

Aids is ook een sectoroverschrijdend probleem. De aidsproblematiek kan niet worden aangepakt door alleen een gezondheidspolitiek op het gebied van aids te voeren. Aids vereist een totale aanpak op het gebied van educatie: in en buiten het onderwijs, via volwassenenvorming, bewustmakingscampagnes in de media, preventiecampagnes die seksueel verantwoord gedrag propageren, het ter beschikking stellen en bekendmaken van preventiemethodes zoals condooms, door het opwekken van respect voor vrouwen en de specifieke rol van vrouwen in deze problematiek. Ook als ze voldoende geschoold zijn en ze dus het inzicht hebben, verkeren ze vaak in een inferieure positie ten opzichte van hun partner. De genderbenadering is dus een onderdeel.

De aidsproblematiek wordt best door het uitbouwen van een betere basisgezondheidszorg worden aangepakt. Een

dans une grande partie de l'Afrique. Il y a bien sûr l'aspect santé publique mais dans beaucoup de pays, on en arrive à un problème de développement. Des difficultés économiques et démographiques énormes apparaîtront au cours de la prochaine décennie du fait de la disparition de la couche de la population qui devrait assurer le développement économique. L'espérance de vie qui avait légèrement augmenté ces dernières années dans certains pays d'Afrique diminue actuellement et les perspectives de croissance sont négatives en raison de l'évolution démographique et des coûts de l'épidémie.

Depuis quelques mois, il y a une meilleure prise de conscience du problème par la classe politique. La grande priorité mise en avant lors du lancement du programme de lutte contre le sida des Nations unies est d'amener chaque pays à élaborer son propre plan d'action et sa stratégie.

La communauté internationale doit être prête à aider les pays pauvres. Une politique de lutte efficace contre le sida est irréalisable dans les pays où la maladie est encore un sujet tabou ou là où les pouvoirs publics n'en font pas une priorité.

Dans le cadre de sa politique de coopération bilatérale, la Belgique aborde toujours cette question en attirant l'attention de ses partenaires sur leurs responsabilités et sur sa disponibilité.

Le sida implique aussi une politique horizontale. On ne peut s'y attaquer par la seule politique de santé. Il faut en outre une approche globale en matière d'éducation, tant dans l'enseignement qu'au dehors, via la formation des adultes, les campagnes de prévention, la distribution de préservatifs. Il faut encore tenir compte du rôle spécifique des femmes, souvent maintenues dans une position inférieure par rapport aux hommes même lorsqu'elles ont fait des études et sont capables de comprendre les problèmes. L'égalité entre hommes et femmes constitue donc aussi une facette de la question.

Il faut améliorer les soins de santé de base. Une approche spécifique du sida ne peut reléguer au second plan d'autres maladies aussi graves, comme la malaria. Par ailleurs, il ne suffit pas de disposer de quantités massives de médicaments. Il faut pratiquer des tests et informer la population. Une amélioration des soins de santé de base favorise l'accompagnement des patients et permet l'administration des médicaments.

Nous serons confrontés à des choix éthiques terribles. Je connais des malades du sida belges et je sais qu'en dépit de la forte amélioration des soins et des structures d'accueil, ils vivent toujours avec la mort dans le corps, ce qui requiert une difficile reconversion mentale. Toutefois, leur sort n'est en rien comparable à celui des personnes atteintes de maladies graves dans les pays pauvres.

L'un des choix les plus effrayants sera de déterminer si nous devons investir d'abord dans la prévention ou si nous devons consacrer nos moyens au traitement des patients déjà atteints du sida.

Des aspects économiques imprononçables entrent en jeu dans ces choix et je ne reprocherai jamais à un pays africain qui développe une politique de lutte contre le sida d'avoir fait des choix discutables.

specifieke aidsaanpak mag de aandacht voor andere, dikwijls even dodelijke ziektes als malaria niet doen verslappen. Een goede basisgezondheidszorg is belangrijk, want hierdoor kunnen mensen getest en geïnformeerd worden en kunnen ze een behandeling krijgen die hen niet isoleert. Zelfs al zouden er in Afrika massaal antiretrovirale medicamenten voorhanden zijn, dan nog moet de toediening en de begeleiding van de patiënten worden ingebed in een bestaand gezondheidssysteem.

Zelfs als we voor miljarden anti-retrovirale medicijnen in Afrika zouden pompen, als dat niet in een basisgezondheidszorg past, brengt dat niet veel baat.

Ook dan zouden we evenzeer als vandaag vreselijke ethische keuzes moeten maken. Ik ken persoonlijk enkele aidspatiënten in België, ik weet dat ze ondanks de sterk verbeterde gezondheidszorg, nog altijd met de dood in hun lichaam leven en dat ze een zeer moeilijke mentale omschakeling moeten maken. Maar de behandeling die zij in België krijgen en onze opvangstructuren zijn toch in geen dele te vergelijken met het verschrikkelijke lot dat mensen treft die aan deze even erge ziekte lijden in arme landen.

Een van de verschrikkelijke keuzes is of we de middelen in de eerste plaats moeten investeren in preventie, bijvoorbeeld in het voorkomen van de overdracht van de ziekte van moeder op kind, dan wel of we die vooral moeten steken in de verzorging van de huidige aidspatiënten.

In die keuze spelen ook bijna niet uit te spreken economische aspecten mee. Ik zal trouwens geen enkel Afrikaans land dat een visie op de aidsbestrijding en een beleid ontwikkeld heeft, ooit het verwijt maken dat het in deze kwestie verkeerde of discutabele keuzes maakt. Elke keuze is immers een verschrikkelijke keuze.

Wat kan België meer doen dan een bewustmakende rol spelen? Wat hebben we sinds de voorbije zomer gedaan? Ik wil dat illustreren met een veelzeggende grafiek. In 1999 beliepen onze uitgaven voor aidsbestrijding en -preventie in de Derde Wereld over al de sectoren heen ongeveer 150 miljoen. In 2000 zullen we tussen 450 en 500 miljoen uitkomen, drie maal meer dan het vorige jaar. Ik wil die cijfers dan weer enigszins relativiseren, omdat ze het resultaat zijn van een poging om uit alle uitgaven die DGIS doet, de aidsgebonden uitgaven te halen, wat lang niet altijd even gemakkelijk is. Vorig jaar leverden we bijvoorbeeld een corebijdrage aan UN-Aids van 60 miljoen, ongeveer evenveel als de vorige jaren. Dit jaar heb ik dat bedrag opgetrokken tot 120 miljoen. Bovendien trekken we, zoals eerste minister Verhofstadt op de conferentie van New York in overleg met ons heeft aangekondigd, nog eens 250 miljoen daarvoor uit, waarschijnlijk nog uit de begroting van het jaar 2000. De bedoeling is om in samenspraak met UN-Aids in drie Afrikaanse landen, namelijk Burundi, Tanzania en Mozambique, basismedicamenten ter beschikking te stellen van aidspatiënten. Bovendien hebben we ook uitgaven krachtens bilaterale overeenkomsten. Maar voor dit soort uitgaven kunnen we nooit precies plannen wanneer ze zullen gebeuren, aangezien die over een hele reeks fasen verlopen en er over elke stap met het betrokken land overleg wordt gevoerd. Steun gaat er ook nog naar aidsprogramma's van diverse ngo's, onder meer in Congo, Rwanda en andere landen. Bovendien subsidiëren we enkele

La Belgique peut-elle faire plus que favoriser la prise de conscience ? Et qu'a-t-elle fait depuis l'été ? En 1999, tous secteurs confondus, notre aide au tiers monde dans la lutte contre le sida s'élevait à 150 millions. En 2000, elle se situera entre 450 et 500 millions. L'an passé, nous avons consacré 60 millions au programme mis en place par les Nations unies et ce montant est passé à 120 millions cette année. En outre, le premier ministre a annoncé lors de la conférence de New York que nous y consacrerons 250 millions supplémentaires, probablement encore sur le budget 2000. Nous consacrons aussi certains budgets à la lutte contre le sida dans le cadre d'accords bilatéraux et en finançant les programmes de certaines ONG.

Nous subsidions en outre certains programmes de recherche via l'Institut de Médecine tropicale d'Anvers.

Nous finançons entre autres une étude préliminaire qui doit nous permettre d'évaluer si notre vision, amplement partagée par la communauté internationale, correspond aux meilleures pratiques et aux développements les plus récents. Elle devrait aussi dégager les priorités, les organisations avec lesquelles coopérer ou les structures spécifiques à envisager. Je ne puis vous en dire plus car je ne dispose pas de l'étude.

Fin septembre, la Commission européenne a organisé une table ronde. La Belgique y a joué un rôle. Je présidais la session d'ouverture consacrée à la lutte contre les maladies contagieuses les plus importantes et le lien avec la lutte contre la pauvreté. On a évoqué le sida, la malaria et la tuberculose. Pour la première fois, les six commissaires compétents étaient présents. Qui plus est, la conférence était organisée en collaboration avec des pays partenaires du Sud, avec les organisations des Nations unies, la Croix Rouge et certaines ONG.

J'ai assisté avec S.A.R la princesse Astrid à la conférence panafricaine de la Croix Rouge, qui joue un rôle important car elle est présente dans des contrées isolées et contribue à l'information, à la sensibilisation et aux premiers soins.

La Belgique soutient un programme de recherche appliquée de l'IMT pour un montant de 40 millions dans certains pays d'Afrique, notamment la Côte d'Ivoire.

Enfin, j'ai récemment décidé de consacrer 250 millions à un programme intégral de lutte contre le sida en Afrique du Sud, programme qui s'étalera sur plusieurs années.

Les actions spécifiques que nous menons avec les Nations unies ont un caractère novateur car nous tentons d'amener les patients dans le circuit régulier des soins de santé. Pour ce faire, nous leur offrons des médicaments de base de lutte contre la douleur qui leur rendent l'espoir et contribuent à améliorer leur qualité de vie. Cette politique permet de poursuivre la prévention et d'atteindre ces patients plus facilement.

Si nous nous contentions de dire à ces patients qu'ils sont atteints du sida et que c'est incurable sans rien leur offrir, ils n'auraient pas recours aux structures de soins de santé de base.

Depuis mon entrée en fonction, j'ai fait de la lutte contre le sida une priorité. Les résultats sont manifestes. Le budget a triplé. Tous nos programmes de développement comportent un volet de lutte contre le sida bien qu'il soit difficile

onderzoeksprogramma's via het Instituut voor Tropische Geneeskunde van Antwerpen, zoals het fameuze beleidsvoorbereidend onderzoek dat ik heb aangekondigd en waarvan de eerste rapportage in de loop van januari zal binnenkomen.

De bedoeling van het beleidsvoorbereidend onderzoek is om onze beleidsvisie, die in grote lijnen wordt gesteund door de internationale gemeenschap, te toetsen aan de meest recente 'best practices'. Verder kunnen suggesties worden gedaan over de prioriteiten die moeten worden gelegd, over de organisaties met wie het best wordt samengewerkt en over bijzondere structuren die eventueel in overweging moeten worden genomen. Ik verwacht niet dat dit een fundamentele ommezwaai zal teweegbrengen. Ik kan er niet meer over zeggen aangezien ik nog niet over deze studie beschik.

Einde september heeft de Europese Commissie een belangrijke rondetafel georganiseerd. België heeft er ook een rol in gespeeld. Ik was voorzitter van de openingssessie. Ze had als thema de actie voor de belangrijkste overdraagbare ziektes en het verband met armoedebestrijding. De ziektes waarover werd gesproken waren Aids, malaria en tuberculose. Het bijzondere aan deze conferentie was het feit dat het de eerste keer was dat de Europese Commissie erin geslaagd was om de 6 commissarissen die bevoegdheid hebben over dit punt en er een belangrijke bijdrage voor hadden geleverd, op de rondetafel aanwezig te laten zijn. Onder hen bevond zich de heer Lamy, bevoegd inzake handel, wat van belang is voor de relaties met de farmaceutische sector, en de heer Busquin, in verband met zijn bevoegdheid over wetenschappelijk onderzoek. Bovendien vond deze rondetafel plaats in samenwerking met de partnerlanden uit het Zuiden, met de UNO-organisaties, het Rode Kruis en een aantal niet-gouvernementele organisaties.

Samen met prinses Astrid heb ik in september de pan-Afrikaanse conferentie van het Rode Kruis bijgewoond. Als aanvulling op de openbare gezondheidszorg is het Rode Kruis belangrijk omdat in een aantal Afrikaanse landen het Rode Kruis zelfs in zeer afgelegen gebieden aanwezig is. Het heeft een omvangrijke structuur van vrijwilligers en kan dus een belangrijke rol spelen zowel op het vlak van informatie en sensibilisatie als op het vlak van het verlenen van eerste zorgen.

België steunt ook een programma opgezet door het ITG ten bedrage van 40 miljoen voor toegepast wetenschappelijk onderzoek, sociologisch onderzoek enzovoort, in een aantal Afrikaanse landen, o.a. in Ivoorkust.

Tenslotte heb ik onlangs met Zuid-Afrika afgesproken om een bedrag van 250 miljoen ter beschikking te stellen, gespreid over een aantal jaren, voor een integrale aanpak van de Aidsproblematiek in dat land.

De specifieke actie die we samen met UNAIDS ondernemen op het vlak van basisgeneesmiddelenkits is zo zinvol en innoverend omdat gezocht wordt naar manieren om aidspatiënten in de reguliere gezondheidszorg te laten opnemen. Indien men dit wil doen, moet men de patiënten iets kunnen bieden. Het massaal verspreiden van anti-retrovirale middelen is absoluut niet haalbaar, is onbetaalbaar en bovendien zou dit enigszins boven de realiteit van de betrokken landen zweven op het vlak van de draagkracht en

d'évaluer la part exacte des subsides qui y est consacrée. Je pense par exemple à des programmes de lutte contre les maladies sexuellement transmissibles, programmes dans lesquels le sida ne constitue qu'un objectif particulier et dont le coût est difficile à estimer par rapport à l'ensemble du projet.

Notre aide de base au programme des Nations unies va passer de 120 à 160 millions dans le budget de l'an prochain. On peut estimer que près d'un demi milliard sera inscrit au budget de l'année prochaine pour cette question.

de sociale inbedding. Door zeer elementaire geneesmiddelen te verschaffen, waarmee men de mensen in hun lijden kan helpen, neemt men ze op in de basisgezondheidszorg, heeft de basisgezondheidszorg ze iets te bieden, geeft men hun hoop en een betere levenskwaliteit. Men creëert ook de mogelijkheid om verder met hen aan preventie ten aanzien van anderen te doen en hun eigen situatie verder te verbeteren. Naargelang de beschikbaarheid van medicijnen in het algemeen verbetert, kan men die mensen ook beter bereiken.

Als men alleen kan meedelen dat ze Aids hebben en dat er niets aan te doen valt, dan zullen zij geen beroep doen op de basisgezondheidszorg; zij heeft immers niets te bieden. Het gaat dus ten dele over een experimenteel programma.

Van bij mijn aantreden heb ik de Aidsbestrijding als een prioriteit aangekondigd. Vandaag zijn de resultaten van het gevoerde beleid duidelijk zichtbaar. De begroting is verdrievoudigd. De Aidsbestrijding is opgenomen in al onze ontwikkelingsprogramma's al valt moeilijk te onderscheiden welk gedeelte van de subsidies hieraan wordt besteed. Als het beleid de bestrijding van seksueel overdraagbare aandoeningen in het algemeen en van Aids in het bijzonder vooropstelt, dan mag men ervan uitgaan dat deze doelstelling een moeilijk berekenbaar maar een integraal deel vormt van projecten die gericht zijn op het helpen uitbouwen van de basisgezondheidszorg

De kernbijdrage voor de UNAIDS van 120 miljoen frank zal in de begroting van volgend jaar tot 140 miljoen frank worden opgetrokken. Door de maatregelen die de voorbije maanden werden genomen, zullen de uitgaven, rekening gehouden met de normale cyclus van bilaterale projecten, ook op andere gebieden aanzienlijk toenemen. Er mag alleszins worden verwacht dat volgend jaar opnieuw bijna een half miljard frank en misschien zelfs meer zal worden begroot. De aandacht voor de problematiek zal alleszins niet afnemen.

Mevrouw Sabine de Bethune (CVP). – Ik dank de minister voor zijn antwoord. Het zou goed zijn dit debat op geregelde tijdstippen voort te zetten om zodoende de concrete uitvoering van het beleid te kunnen volgen.

Mevrouw Meryem Kaçar (AGALEV). – Ook ik dank de minister. Wij zullen zijn beleid van dichtbij blijven volgen en steunen.

– **Het incident is gesloten.**

De voorzitter. – De agenda van deze vergadering is afgewerkt.

De volgende vergaderingen vinden plaats donderdag 7 december 2000 om 10 uur en om 15 uur.

(De vergadering wordt gesloten om 19.50 uur.)

Berichten van verhindering

Afwezig met bericht van verhindering: mevrouw Cornet d'Elzius, wegens ambtsplichten, mevrouw Thijs, in het buitenland, de heren J.-M. Dedecker, Moens en Moureaux, wegens andere plichten.

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

Mme Sabine de Bethune (CVP). – *Je remercie le ministre de sa réponse. Il serait bon que nous reprenions ce débat régulièrement afin de pouvoir suivre les étapes de la concrétisation de cette politique.*

Mme Meryem Kaçar (AGALEV). – *Je remercie également le ministre. Nous continuerons à suivre sa politique de près et à la soutenir.*

– **L'incident est clos.**

M. le président. – L'ordre du jour de la présente séance est ainsi épuisé.

Les prochaines séances auront lieu le jeudi 7 décembre 2000 à 10 h et à 15 h.

(La séance est levée à 19 h 50.)

Excusés

Mme Cornet d'Elzius, pour devoirs de sa charge, Mme Thijs, à l'étranger, MM. J.-M. Dedecker, Moens et Moureaux, pour d'autres devoirs, demandent d'excuser leur absence à la présente séance.

– **Pris pour information.**

Bijlage

Annexe

Naamstemmingen

Stemming nr. 1

Aanwezig: 56
 Voor: 20
 Tegen: 36
 Onthoudingen: 0

Voor

Michel Barbeaux, Ludwig Caluwé, Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Georges Dallemagne, Armand De Decker, Mia De Schamphelaere, Clotilde Nyssens, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Erika Thijs, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandembroeke, Joris Van Hauthem, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Vincent Van Quickenborne, Wim Verreycken, Magdeleine Willame-Boonen.

Tegen

Philippe Bodson, Marcel Cheron, Marcel Colla, Mohamed Daif, Olivier de Clippele, Jacinta De Roeck, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Louis Siquet, Martine Taelman, Louis Tobback, Myriam Vanlerberghe, Iris Van Riet, Paul Wille.

Onthoudingen

N.

Stemming nr. 2

Aanwezig: 56
 Voor: 50
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 6

Voor

Michel Barbeaux, Philippe Bodson, Ludwig Caluwé, Marcel Cheron, Marcel Colla, Mohamed Daif, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Jacinta De Roeck, Mia De Schamphelaere, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Theo Kelchtermans, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Louis Siquet, Martine Taelman, Erika Thijs, Louis Tobback, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandembroeke, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Magdeleine Willame-Boonen, Paul Wille.

Tegen

N.

Onthoudingen

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Stemming nr. 3

Votes nominatifs

Vote n° 1

Présents : 56
 Pour : 20
 Contre : 36
 Abstentions : 0

Pour

Contre

Abstentions

Vote n° 2

Présents : 56
 Pour : 50
 Contre : 0
 Abstentions : 6

Pour

Contre

Abstentions

Vote n° 3

Aanwezig: 58
 Voor: 52
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 6

Présents : 58
 Pour : 52
 Contre : 0
 Abstentions : 6

Voor

Pour

Michel Barbeaux, Philippe Bodson, Ludwig Caluwé, Marcel Cheron, Marcel Colla, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Jacinta De Roeck, Mia De Schamphelaere, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Theo Kelchtermans, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Louis Siquet, Martine Taelman, Erika Thijs, Louis Tobback, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandembroeke, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Magdeleine Willame-Boonen, Paul Wille.

Tegen

Contre

N.

Onthoudingen

Abstentions

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Roeland Raes, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Joris Van Hauthem, Wim Verreycken.

Stemming nr. 4

Vote n° 4

Aanwezig: 57
 Voor: 57
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Présents : 57
 Pour : 57
 Contre : 0
 Abstentions : 0

Voor

Pour

Michel Barbeaux, Philippe Bodson, Ludwig Caluwé, Jurgen Ceder, Marcel Cheron, Marcel Colla, Frank Creyelman, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Jacinta De Roeck, Mia De Schamphelaere, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Roeland Raes, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Louis Siquet, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Martine Taelman, Erika Thijs, Louis Tobback, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandembroeke, Joris Van Hauthem, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Wim Verreycken, Magdeleine Willame-Boonen, Paul Wille.

Tegen

Contre

N.

Onthoudingen

Abstentions

N.

Stemming nr. 5

Vote n° 5

Aanwezig: 58
 Voor: 58
 Tegen: 0
 Onthoudingen: 0

Présents : 58
 Pour : 58
 Contre : 0
 Abstentions : 0

Voor

Pour

Michel Barbeaux, Philippe Bodson, Ludwig Caluwé, Jurgen Ceder, Marcel Cheron, Marcel Colla, Frank Creyelman, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Jacinta De Roeck, Mia De Schampelaere, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Theo Kelchtermans, Mimi Kestelijn-Sierens, Marie-José Laloy, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Roeland Raes, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Louis Siquet, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Martine Taelman, Erika Thijs, Louis Tobback, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Wim Verreycken, Magdeleine Willame-Boonen, Paul Wille.

Tegen

Contre

N.

Onthoudingen

Abstentions

N.

Stemming nr. 6**Vote n° 6**

Aanwezig: 56

Présents : 56

Voor: 52

Pour : 52

Tegen: 0

Contre : 0

Onthoudingen: 4

Abstentions : 4

Voor

Pour

Michel Barbeaux, Philippe Bodson, Ludwig Caluwé, Marcel Cheron, Marcel Colla, Mohamed Daif, Georges Dallemagne, Olivier de Clippele, Armand De Decker, Jacinta De Roeck, Mia De Schampelaere, Alain Destexhe, Nathalie de T' Serclaes, Jacques Devolder, Josy Dubié, Paul Galand, André Geens, Jean-Marie Happart, Marc Hordies, Jean-François Istasse, Meryem Kaçar, Theo Kelchtermans, Mimi Kestelijn-Sierens, Jeannine Leduc, Kathy Lindekens, Anne-Marie Lizin, Michiel Maertens, Chokri Mahassine, Philippe Mahoux, Johan Malcorps, Jean-Pierre Malmendier, Philippe Monfils, Clotilde Nyssens, Francis Poty, Roeland Raes, Didier Ramoudt, Jan Remans, François Roelants du Vivier, Martine Taelman, Erika Thijs, Louis Tobback, Hugo Vandenberghe, Luc Van den Brande, Chris Vandenbroeke, Joris Van Hauthem, Ingrid van Kessel, Patrik Vankrunkelsven, Myriam Vanlerberghe, Vincent Van Quickenborne, Iris Van Riet, Magdeleine Willame-Boonen, Paul Wille.

Tegen

Contre

N.

Onthoudingen

Abstentions

Jurgen Ceder, Frank Creyelman, Gerda Staveaux-Van Steenberge, Wim Verreycken.

Indiening van voorstellen

De volgende voorstellen werden ingediend:

WetsvoorstellenArtikel 77 van de Grondwet

Wetsvoorstel tot instelling van een volksraadpleging over het stemrecht voor vreemdelingen (van de heer Joris Van Hauthem; Gedr. St. **2-582/1**).

Artikel 81 van de Grondwet

Wetsvoorstel tot wijziging van de wet van 24 februari 1921 betreffende het verhandelen van de giftstoffen, slaapmiddelen en verdovende middelen, ontsmettingsstoffen en antiseptica (van de heren Vincent Van Quickenborne en Patrik Vankrunkelsven; Gedr. St. **2-585/1**).

Dépôt de propositions

Les propositions ci-après ont été déposées :

Propositions de loiArticle 77 de la Constitution

Proposition de loi visant à instituer une consultation populaire sur le droit de vote d'étrangers (de M. Joris Van Hauthem ; Doc. **2-582/1**).

Article 81 de la Constitution

Proposition de loi modifiant la loi du 24 février 1921 concernant le trafic des substances vénéneuses, soporifiques, stupéfiantes, désinfectantes ou antiseptiques (de MM. Vincent Van Quickenborne et Patrik Vankrunkelsven ; Doc. **2-585/1**).

Voorstellen van resolutie

Voorstel van resolutie over de opheffing van de verplichting de uitslag van een aids-test voor te leggen om een Belgisch visum, een werkvergunning of een verblijfsvergunning te verkrijgen (van de heren Georges Dallemagne en Vincent Van Quickenborne; Gedr. St. **2-581/1**).

Voorstel van resolutie over de herziening van de internationale drugverdragen (van de heren Vincent Van Quickenborne en Patrik Vankrunkelsven; Gedr. St. **2-584/1**).

Voorstel van resolutie inzake de bestrijding van aids (van mevrouw Jacinta De Roeck c.s.; Gedr. St. **2-586/1**).

In overweging genomen voorstel

Voorstel van resolutie

Voorstel van resolutie over de opheffing van de verplichting de uitslag van een AIDS-test voor te leggen om een Belgisch visum, een werkvergunning of een verblijfsvergunning te verkrijgen (van de heren Georges Dallemagne en Vincent Van Quickenborne; Gedr. St. **2-581/1**).

– **Verzonden naar de commissie voor de Buitenlandse Betrekkingen en voor de Landsverdediging.**

Vragen om uitleg

Het Bureau heeft volgende vragen om uitleg ontvangen:

van de heer Josy **Dubié** aan de Minister van Justitie over “*de toekomst van de Centrale Dienst voor bestrijding van corruptie*” (nr. 2-280)

van de heer Wim **Verreycken** aan de Eerste Minister over “*de uitspraken van één van de regeringsleden over het Vlaams Blok*” (nr. 2-282)

van de heer Jacques **Santkin** aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Mobiliteit en Vervoer over “*de verbeteringswerkzaamheden aan de spoorlijn Brussel-Luxemburg*” (nr. 2-283)

van mevrouw Clotilde **Nyssens** aan de Minister van Justitie over “*gratie en dienstverlening ten bate van de gemeenschap*” (nr. 2-284)

van mevrouw Sabine **de Bethune** aan de Minister van Sociale Zaken en Pensioenen over “*de systematische opsporing van baarmoederhalskanker*” (nr. 2-285)

van mevrouw Martine **Taelman** aan de Vice-Eerste Minister en Minister van Buitenlandse Zaken over “*de voorwaarden tot adoptie*” (nr. 2-286)

– **Deze vragen worden naar de plenaire vergadering verzonden.**

Non-evocaties

Bij boodschappen van 28 november 2000 heeft de Senaat aan de Kamer van volksvertegenwoordigers terugbezorgd, met het oog op de koninklijke bekrachtiging, de volgende niet geëvoceerde wetsontwerpen:

Propositions de résolution

Proposition de résolution concernant la suppression de l'exigence de produire les résultats d'un test de dépistage du sida pour l'obtention d'un visa belge, d'un permis de travail ou d'un permis de séjour (de MM. Georges Dallemagne et Vincent Van Quickenborne ; Doc. **2-581/1**).

Proposition de résolution relative à la révision des traités internationaux en matière de drogue (de MM. Vincent Van Quickenborne et Patrik Vankrunkelsven ; Doc. **2-584/1**).

Proposition de résolution relative à la lutte contre le sida (de Mme Jacinta De Roeck et consorts ; Doc. **2-586/1**).

Proposition prise en considération

Proposition de résolution

Proposition de résolution concernant la suppression de l'exigence de produire les résultats d'un test de dépistage du SIDA pour l'obtention d'un visa belge, d'un permis de travail ou d'un permis de séjour (de MM. Georges Dallemagne et Vincent Van Quickenborne ; Doc. **2-581/1**).

– **Envoi à la commission des Relations extérieures et de la Défense.**

Demandes d'explications

Le Bureau a été saisi des demandes d'explications suivantes :

de M. Josy **Dubié** au Ministre de la Justice sur « *l'avenir de l'Office central pour la répression de la corruption* » (n° 2-280)

de M. Wim **Verreycken** au Premier Ministre sur « *les propos d'un des membres du gouvernement sur le Vlaams Blok* » (n° 2-282)

de M. Jacques **Santkin** au Vice-Premier Ministre et Ministre de la Mobilité et des Transports sur « *l'amélioration de la ligne de chemin de fer Bruxelles-Luxembourg* » (n° 2-283)

de Mme Clotilde **Nyssens** au Ministre de la Justice sur « *la grâce et le travail d'intérêt général* » (n° 2-284)

de Mme Sabine **de Bethune** au Ministre des Affaires sociales et des Pensions sur « *le dépistage systématique du cancer du col de l'utérus* » (n° 2-285)

de Mme Martine **Taelman** au Vice-Premier Ministre et Ministre des Affaires étrangères sur « *les conditions à remplir en matière d'adoption* » (n° 2-286)

– **Ces demandes sont envoyées à la séance plénière.**

Non-évocations

Par messages du 28 novembre 2000, le Sénat a retourné à la Chambre des représentants, en vue de la sanction royale, les projets de loi non évoqués qui suivent :

Wetsontwerp betreffende de deelneming van België aan de vijfde algemene kapitaalverhoging van de Afrikaanse Ontwikkelingsbank (Gedr. St. 2-571/1).

Wetsontwerp met betrekking tot de bijdrage van België aan de twaalfde wedersamenstelling van de middelen van de Internationale Ontwikkelingsassociatie (Gedr. St. 2-572/1).

Wetsontwerp betreffende de deelneming van België aan de achtste wedersamenstelling van de middelen van het Afrikaanse Ontwikkelingsfonds (Gedr. St. 2-573/1).

– **Voor kennisgeving aangenomen.**

Indiening van een wetsontwerp

De Regering heeft volgend wetsontwerp ingediend:

Wetsontwerp tot goedkeuring van het Protocol tot wijziging van het Verdrag van 9 februari 1994 inzake de heffing van rechten voor het gebruik van bepaalde wegen door zware vrachtwagens, ter voldoening aan richtlijn 1999/62/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 17 juni 1999 betreffende het in rekening brengen van het gebruik van bepaalde infrastructuurvoorzieningen aan zware vrachtoertuigen ondertekend te Brussel op 22 maart 2000 door de regeringen van het Koninkrijk België, het Koninkrijk Denemarken, de Bondsrepubliek Duitsland, het Groothertogdom Luxemburg, het Koninkrijk der Nederlanden en het Koninkrijk Zweden, en tot wijziging van de wet van 27 december 1994 tot goedkeuring van voormeld Verdrag en tot invoering van een Eurovignet overeenkomstig richtlijn 93/89/EEG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 25 oktober 1993 (Gedr. St. 2-583/1).

– **Het wetsontwerp werd verzonden naar de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden.**

Arbitragehof – Prejudiciële vragen

Met toepassing van artikel 77 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Arbitragehof, geeft de griffier van het Arbitragehof aan de voorzitter van de Senaat kennis van:

- de prejudiciële vraag betreffende de artikelen 220, 221, 224, 265, §§1, 2 en 3, 266 en 283 van het koninklijk besluit van 18 juli 1977 tot coördinatie van de algemene bepalingen inzake douane en accijnzen, gesteld door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen (rolnummer 2041);
- de prejudiciële vraag over artikel 21, §2, van de wet van 20 september 1948 houdende organisatie van het bedrijfsleven en over de artikelen 1 en 2 van de wet van 19 maart 1991 houdende bijzondere ontslagregeling voor de personeelsafgevaardigden in de ondernemingsraad en in de comités voor veiligheid, gezondheid en verfraaiing van de werkplaatsen alsmede voor de kandidaat-personeelsafgevaardigden, gesteld door de Arbeidsrechtbank te Luik (rolnummer 2042);
- de prejudiciële vraag over de wet van 15 december 1970 op de uitoefening van beroepswerkzaamheden in de kleine en middelgrote handels- en ambachtsondernemingen, gesteld

Projet de loi portant sur la participation de la Belgique à la cinquième augmentation générale du capital de la Banque africaine de Développement (Doc. 2-571/1).

Projet de loi relatif à la contribution de la Belgique à la douzième reconstitution des ressources de l'Association internationale de Développement (Doc. 2-572/1).

Projet de loi relatif à la contribution de la Belgique à la huitième reconstitution des ressources du Fonds africain de Développement (Doc. 2-573/1).

– **Pris pour notification.**

Dépôt d'un projet de loi

Le Gouvernement a déposé le projet de loi ci après :

Projet de loi portant assentiment du Protocole modifiant l'Accord du 9 février 1994 relatif à la perception d'un droit d'usage pour l'utilisation de certaines routes par des véhicules utilitaires lourds, vu la mise en vigueur de la directive 1999/62/CE du Parlement européen et du Conseil de l'Union européenne du 17 juin 1999 relative à la taxation des poids lourds pour l'utilisation de certaines infrastructures, signé à Bruxelles le 22 mars 2000, entre les gouvernements du Royaume de Belgique, du Royaume du Danemark, de la République fédérale d'Allemagne, du Grand-Duché de Luxembourg, du Royaume des Pays-Bas et du Royaume de Suède, et modifiant la loi du 27 décembre 1994 portant assentiment de l'Accord précité et instaurant une Eurovignette, conformément à la directive 93/89/CEE du Conseil des Communautés européennes du 25 octobre 1993 (Doc. 2-583/1).

– **Le projet de loi a été envoyé à la commission des Finances et des Affaires économiques.**

Cour d'arbitrage – Questions préjudicielles

En application de l'article 77 de la loi spéciale du 6 janvier 1989 sur la Cour d'arbitrage, le greffier de la Cour d'arbitrage notifie au président du Sénat :

- la question préjudicielle relative aux articles 220, 221, 224, 265, §§1, 2 et 3, 266 et 283 de l'arrêté royal du 18 juillet 1977 portant coordination des dispositions générales relatives aux douanes et accises, posée par le Tribunal de première instance d'Anvers (numéro du rôle 2041) ;
- la question préjudicielle relative à l'article 21, §2, de la loi du 20 septembre 1948 portant organisation de l'économie et les articles 1er et 2 de la loi du 19 mars 1991 portant un régime de licenciement particulier pour les délégués du personnel aux conseils d'entreprise et aux comités de sécurité, d'hygiène et d'embellissement des lieux de travail, ainsi que pour les candidats délégués du personnel, posée par le Tribunal du travail de Liège (numéro du rôle 2042) ;
- la question préjudicielle relative à la loi du 15 décembre 1970 sur l'exercice des activités professionnelles dans les petites et moyennes entreprises du commerce et de l'artisanat, posée par le Conseil d'État (numéro du rôle

door de Raad van State (rolnummer 2059).

- de prejudiciële vraag over artikel 361, §2, van het Burgerlijk Wetboek, gesteld door het Hof van Beroep te Brussel (rolnummer 2063);
- **Voor kennisgeving aangenomen.**

Nationaal veiligheidsplan

Bij brief van 23 november 2000 hebben de minister van Justitie en de minister voor Binnenlandse Zaken, overeenkomstig artikel 4 van de wet van 7 december 1998 tot organisatie van een geïntegreerde politiedienst, gestructureerd op twee niveaus, aan de Senaat overgezonden, de krachtlijnen van het eerste nationaal veiligheidsplan.

- **Verzonden naar de commissie voor de Binnenlandse Zaken en voor de Administratieve Aangelegenheden en naar de commissie voor de Justitie.**

Deposito- en consignatiekas

Bij brief van 27 november 2000 heeft de minister van Financiën, overeenkomstig artikel 36 van het koninklijk besluit nr. 150 van 18 maart 1935 aan de Senaat overgezonden, het verslag over de verrichtingen van de Deposito- en Consignatiekas gedurende het jaar 1999.

- **Verzonden naar de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden.**

2059).

- la question préjudicielle relative à l'article 361, §2, du Code civil, posée par la Cour d'appel de Bruxelles (numéro du rôle 2063) ;
- **Pris pour notification.**

Plan national de sécurité

Par lettre du 23 novembre 2000, le ministre de la Justice et le ministre de l'Intérieur ont transmis au Sénat, conformément à l'article 4 de la loi du 7 décembre 1998 organisant un service de police intégré, structuré à deux niveaux, les lignes de force du premier plan national de sécurité.

- **Envoi à la commission de l'Intérieur et des Affaires administratives et à la commission de la Justice.**

Caisse des dépôts et consignations

Par lettre du 27 novembre 2000, le ministre des Finances a transmis au Sénat, en exécution de l'article 36 de l'arrêté royal n° 150 du 18 mars 1935, le rapport sur les opérations de la Caisse des Dépôts et Consignations pendant l'année 1999.

- **Envoi à la commission des Finances et des Affaires économiques.**